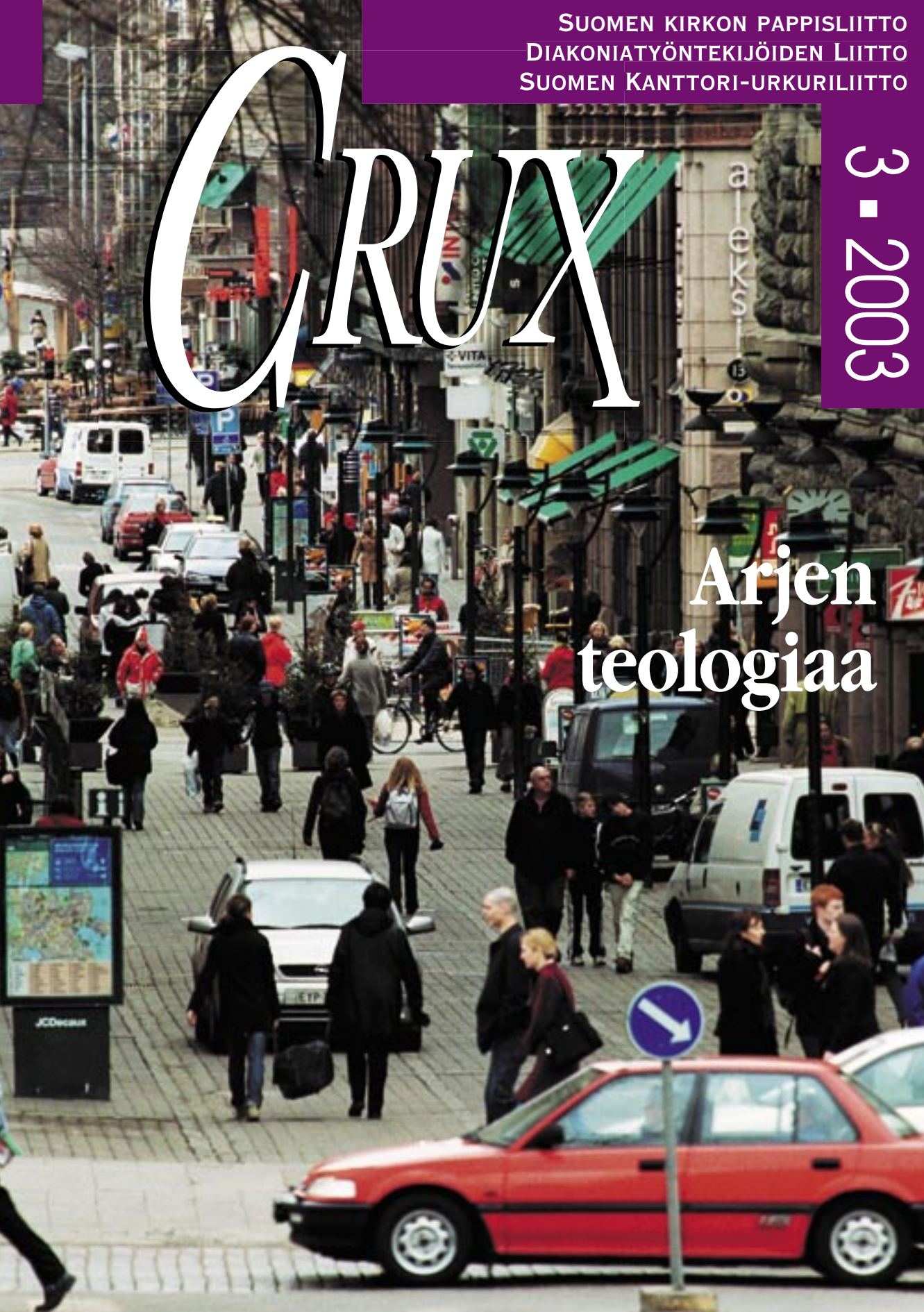

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO
DIAKONIATYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO
SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO

CRUX

3 • 2003

Arjen
teologiaa

- 2 *Hannu Ronimus:* www.pappisliitto.fi
- 3 *Leena Vanne:* Kontekstuaalis-
ta strategiaa ja ptk:ta...
- 4 *Uutiset*
- 10 Kesätyöntekijän pikkujättiläinen
- 10 Suomalaiset hengelliset yksinlau-
lut luetteloksi ja vihkoksi
- 13 *Jaana Marjanen:* Kutsu-
muksen kuulostelijat
- 14 *Pirjo Markkola:* Diakonia
naisen kutsumuksena
- 17 *Juha Kauppinen:* Mitä
AKI:sta suurena tulee?
- 18 *Timo Vasko:* Nykyaikaisen
lähetystrategian perusteita
- 21 *Kari Latvus:* Paikallista arkista
teologiaa Suomessa
- 26 Rippikoulusuunnitelma 2001:
Elämä - Usko - Rukous
- 26 *Marianna Pellinen:* Uusi
rippikoulun musiikinopetus
avaa korvat
- 28 *Seppo Laakso:* Rippikoulu
- uudistus työllistää - tai sitten ei
- 31 *Hannu Niskanen:* Kirkkojen
työ sotilasyhteisöissä
- 33 *Päivi Knuuttila:* Akavalainen
keskiarvoina
- 36 *Anna Pulli:* Kohtauksia
T-talon kolmannesta kerroksesta
- 37 Kommentti
- 42 Tekstin ääressä

Arjen teologiaa

Kirkolle ja seurakunnille on jatkuvasti tärkeää tehdä arjen teologiaa – kristinuskon ajankohtaista ja arkea kohtavaa tulkintaa. Siinä tarvitaan arjen näkemistä, yhdessä tekemistä ja osallistuvaa hengellisyyttä. Tällaisen teologisen työskentelyn kantavana voimavarana on ihmisten oma elämän- ja uskontulkinta. Aiheesta kirjoittaa TT Kari Latvus, s. 21-25.

Rippikoulu kutsuu yhteistyöhön
Nykyinen rippikoulusuunnitelma **Elämä – Usko – Rukous** tuli voimaan lokakuussa 2001. Siinä korostetaan rippikoulun toteutumista seurakunnan yhteisenä tavoitteena, johon kaikki työalat ja eri työntekijäryhmät tuovat panoksensa. Sivuilla 26-30 tarkastellaan sitä, millaisia ajatuksia uudistus on herättänyt kantoreiden ja diakoniatyöntekijöiden keskuudessa.

Kesätyöntekijän pikkujättiläinen
Mitä on hyvä tietää ja huomioida seurakuntaan kesätöihin mentäessä, katso s. 10-11.

Diakonia naisen kutsumuksena
Diakoniatyötä tekevien naisten historiasta Suomessa vuosina 1860-1920 kirjoittaa akatemiattutkija Pirjo Markkola, s. 14-16.

Nykyaikaisen lähetystrategian perusteista
Maailmanlähetyksen elementeistä, suuntauksista ja ulottuvuuksista kirjoittaa kirkon lähetysteologi Timo Vasko, s. 18-20.

Kirkkojen työ sotilasyhteisöissä
Viime vuosina kansainvälisyys on lisääntynyt voimakkaasti myös sotilassielunhoidon alalla. Esimerkiksi Balkanin kansainvälisissä operaatioissa eri maiden sotilaspapit harjoittavat säännöllistä käytännön yhteistyötä. Kirkkojen työstä sotilasyhteisöissä kirjoittaa kenttäpiispa Hannu Niskanen, s. 31-32.

CRUX

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO
DIAKONIAITYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO
SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO

3 ■ 2003

TOIMITUS

Päätoimittaja

Hannu Ronimus
(09) 150 2466
hannu.ronimus@pappisliitto.fi

Toimitussihteeri

Tuula Anttonen
(09) 150 2453
tuula.anttonen@pappisliitto.fi

Osoite

Akavatalo
Rautatieäisenkatu 6,
00520 Helsinki,
(09) 150 2453
Fax (09) 148 5875
Sähköposti:
tuula.anttonen@pappisliitto.fi

Kustantaja

Suomen Kirkko-Mediat Oy, Helsinki

Ulkoasu

Paula Huhtala

TOIMITUSKUNTA

Hannu Ronimus, pastori (pj.)
Miika Heikinheimo, kappalainen
Sirpa Lampinen, kanttori
Heikki Mäntylä, kirkkoherra
Outi Niemi, diakoni
Matti Peiponen, pastori
Miia Seppänen, vs. kappalainen
Kirsi Valkeapää, diakonissa
Sakari Vilpponen, kanttori

OSOITTEENMUUTOKSET

Pappisliitto: Heli Meinola
(09) 150 2653
heli.meinola@pappisliitto.fi

Diakoniaityöntekijöiden Liitto:
Pirjo Heikkinen
(09) 150 2487
pirjo.heikkinen@dtl.inet.fi

Kanttori-urkuriliitto:
Nina Järvensivu (09) 150 2446
nina.jarvensivu@
suomenkanttori-urkuriliitto.fi

ILMOITUSHINNAT

Sivu	2/1	1 670 €
	1/1	930 €
	1/2	490 €
	1/4	270 €
	1/8	150 €
Neliväriä		170 €

ISSN 0783-0122

PAINOPAikka

Auranen Oy, Forssa

www.pappisliitto.fi

Pappisliiton uudet internet-kotisivut on avattu osoitteessa www.pappisliitto.fi. Niiden välityksellä liitto haluaa entisestään parantaa jäsenistönsä ja muiden liiton toiminnasta kiinnostuneiden palvelemista.

Sivujen keskeinen sisältö koostuu jäsenen kannalta hyödyllisistä edunvalvontaan, ammatillisiin kysymyksiin ja liiton muuhun palvelutoimintaan liittyvistä asioista. Kokonaiskuvan sisällöstä saa klikkaamalla kotisivujen "Sivukartta" – valikkoa. Sivukartan pää- ja alaotsikot toimivat linkkeinä kyseisiin asiakohtiin. Ainoastaan jäsenille tarkoitetuilla suljetuilla sivuilla ovat mm. Keskustelufoorumi, Myydään ja Ostetaan -ilmoitustaulu, Rotaatiotori ja Cruxin Tekstin ääressä -kirjoitukset. Jäsensivujen pysyväiskäyttäjäksi pääsee rekisteröitymään kohdasta "Jäsenille".

Kotisivujen tasoilla 1-2 olevat aihealueet käyvät ilmi alla olevasta listauksesta:

Ajankohtaista
Esillä 3-6 ajankohtaisasiaa

Tervetuloa jäseneksi
Jäsenedut
Jäseneksi liittyminen
Jäsenmaksut
Jäsentietojen muutos

Perustietoa Pappisliitosta
Historiaa ja nykypäivää
Tietoa jäsenistöstä
Hallinto ja toimihenkilöt
Organisaatiokaavio
Säännöt
Visio 2003-2006
Toimintakertomukset
Toimintasuunnitelmat
Jäsenkyselyn 2002 tulokset

Edunvalvonta
Neuvottelutoiminta
Palvelussuhdeneuvonta
Luottamusmiespalvelut
Virkaehtosopimus 2003-2004
Palkkaus
Suositussopimukset
Vapaa-aikasopimus
Yhteistoimintasopimus
Perhevapaat
Opintovapaa
Vuorotteluvapaa
Työttömyyskassa ERKO
Eläkeasiat
Kirkon töissä –opas

Kirkkolaki ja -järjestys
Veroinfo

Ammatilliset asiat
Alaosastotoiminta
Koulutustoiminta
Opintomatkat
Papiston eettiset ohjeet
Papiston päivät
Vuoden pappi
Liiton stipendi
Lausunnot ja kannanotot
Suositukset ja mietinnöt
Ohjeita ja infoa
Teologia
Opiskelijatoiminta
Nuoret papit

Yhteystiedot

Yhteistyötahot

Linkit

Sivukartta ja haku

Jäsenille
Keskustelufoorumi
Myydään ja ostetaan
Rotaatiotori
Tekstin ääressä

Crux
Uusin Crux-lehti
Mediakortti
Aikaisemmat Crux-lehdet
Tekstin ääressä

Halutessasi voit lähettää allekirjoitaneelle kotisivuista palautetta ja kehittämisideoita, ja olla siten mukana auttamassa sisällön ja rakenteen päivittämisessä. Tervetuloa www.pappisliitto.fi käyttäjäksi!

Hannu Ronimus
Päätoimittaja

Kontekstuaalista strategiaa ja ptk:ta...

Muotiasiaksi viime vuosina on tullut puhua strategiasta. Vierasperäisen sanan voi nykysuomen sanakirjan mukaan kääntää suomeksi puhumalla perusluonteisesta toimintasuunnitelmasta. Toimintasuunnitelma kuulostaa tutulta. Sanaa "perusluonteinen" pitää jo vähän enemmän pysähtyä miettimään. Mutta millaista on strategiatyöskentely työpaikoilla?

Olen ollut kirkon työssä, jossa ei tehty lainkaan toimintasuunnitelmia. Myöskään talousarviota ei saanut tehdä, vaikka olisi halunnut. Töitä tehtiin silti ja rahatkin saatiin loppuvuodesta kyllä menemään, kun tehtiin sopivia hankintoja. Tosin loka-marraskuussa alkoi aikamoinen hösä, kun rahat makasivat vielä momenteilla. Toivottavasti tämänkaltaisen tyyli on jo jäänyt taakse, sillä suunnittelun tarkoituksena on olla apuna työssämme. Hyvä suunnittelu selkeyttää työtä, lisää motivaatiota ja auttaa jaksamaan. Monipuolisen suunnittelun seurauksena asiat yleensä sujuvat eikä suunnittelun merkitys korostu arjen työskentelyssä.

Olen myös tehnyt töitä seurakunnassa vuosisuunnitelman mukaan, välillä 5-vuotissuunnitelman ryhdyttämänä, sen jälkeen 3-vuotissuunnitelmassa. Viimeisin suunnitteluun liittyvä prosessi, joka on vielä kesken, on nimeltään perustoimintokuvauksen (PTK) tekeminen. PTK:ssa selvitetään vakiintuneet työtehtävät, joista muodostuu 80-90 % koko työstä. Siinä on mietittynä ja kirjattuna kaikki ne asiat, jotka vuosittain joka tapauksessa tehdään.

Kaikki ne työalat seurakunnassa ja seurakuntayhtymässä, joilla on oma toimintasuunnitelma ja talousarvio, tekevät myös PTK:n.

Perustoimintokuvaus vastaa seuraaviin kysymyksiin: mikä on työalan perustehtävä, kenelle ja kenen kanssa työtä tehdään, mitä tehdään, miksi tehdään, kuka tekee, mikä on työnjako, miten tehdään ja miten työtä arvioidaan. Tähän asti on kirjoitettu kattavia toimintasuunnitelmia ja -kertomuksia, joissa perättäisinä vuosina toistuvat monet samat asiat. Kun PTK on valmis, lyhenevät toimintasuunnitelma ja -kertomus oleellisesti. Vähimmillään voidaan todeta, että on toimittu PTK:n mukaisesti ja että se on voimassa myös tulevana vuonna. Toimintasuunnitelmassa voidaan lisäksi asettaa työlle 1 - 3 painopistettä ja niihin liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Jos taas tavoitteita ei ole toimintavuonna saavutettu, voidaan toimintakertomuksessa selvittää siihen johdaneita syitä. Tarvittaessa PTK:ta muutetaan.

Tässä vaiheessa, kun olen viimeistelemässä työryhmäni kanssa oman työalani perustoimintokuvausta, uusi käytäntö tuntuu järkevältä. Mielestäni on hyvä missä tahansa työssä miettiä perusteellisesti, mikä on perustehtävä. Jos työtä on liikaa, sitä voi helpommin lähteä karsimaan sieltä, missä sitä ei voi perustella perustehtävästä käsin.

Yhtä tärkeätä on miettiä työn tavoitteita. Yläkäsitteistä voi lähteä kohti ruohonjuuritasoa ja miettiä jokaisen toiminnon tavoitetta erikseen. Omasa työssäni on liian vähälle huomiolle jäänyt työn arvioiminen. Huolimatta siitä, että sen tärkeys on tiedostettu jo pitkään, ei ole ollut aikaa tai voimia sen kehittämiseen. Jatkossa se onkin yksi kehittämismäärä. Arvioinnissa on monia ulottuvuuksia esim. asiakaspalautteet, kehityskeskustelut, tilastojen vertailu. Näkökulmia ovat mm. asiakaslähtöisyys, tavoitettavuus, kontekstuaalisuus ja sopimusten pitäminen. Koska laitamme aikaa työyhteisössä tiettyjen sopimusten aikaansaamiseksi sekä pelisääntöjen ja periaatteiden hioamiseen, on tärkeätä, että yhdessä sovitut asioita noudatetaan. Itseäni viehättää laatumäärittelyä lause "Toimitaan niin kuin on sovittu."

Lopuksi ehkä kaikkein tärkein asia, joka työhön vaikuttaa ja jonka pitäisi pitkälti määrätä työn sisältöä ja painopisteitä. Se on toimintaympäristö. Olen itse saanut jonkinasteisen kontekstuaalisen herätyksen, jota yritän ylläpitää. Diakoniatyössä ja diakoniaseurakunnassa - eikä kaikkien seurakuntien tulekin olla diakoniaseurakuntia - kysymys kuuluu: kuka alueella kärsii. Kuka kärsii eniten? Missä on epäoikeudenmukaisuutta? Jääkö joku ulkopuoliseksi? Mikä estää osallisuuden? - Jos Jeesus kulkisi koti- ja työkaupunkini kaduilla ja teillä, kenen luona Hän pysähtyisi? Kenen luokse Hän menisi?

Leena Vanne
Diakoniatyöntekijöiden Liiton puheenjohtaja

Kirkkopäivillä

Naisteologien lounastapaaminen la 24.5. klo 12.15 - 14. Viking Line m/s Isabella.

Kokoontuminen Katajanokan terminaalin ala-aulassa klo 12.15

Ilmoittautuminen puheenjohtaja Leena Salmensaarelle puh. 040-513 0837 tai leena.salmensaa ri@evl.fi. Lounas varattu 40:lle.

Järj. Naisteologit ry.
www.nic.fi/~naisteol

Kanttoreiden valta- kunnalliset neuvottelu- päivät Kuopiossa 4. - 6.2.2004

Seuraavat kanttoreiden
valtakunnalliset neuvot-
telupäivät pidetään
4.-6.2.2004 Kuopiossa.

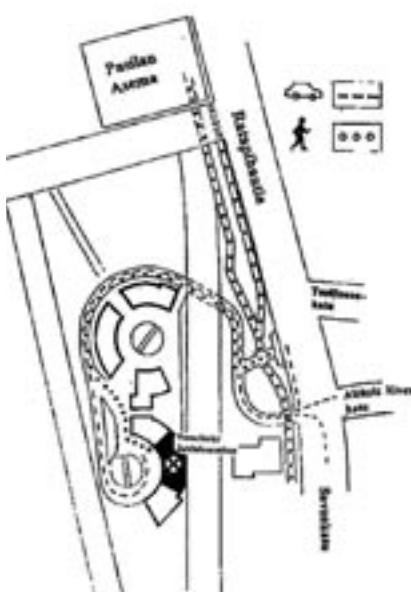
Päivien järjestelyjä koor-
dinoi Kirkkohallituksen juma-
lanpalveluselämän ja musiikki-
toiminnan yksikkö. Suunnitte-
luryhmään kuuluvat lisäksi Suo-
men Kanttori-urkuriiliiton, Kuopion seurakuntayhtymän, Kuopion hiippakunnan, Sibelius-Akatemian ja Kirkon koulutuskes-
kuksen edustajat.

Suomen Kanttori-urkuriiliittoa suunnitteluryhmässä edustaa hallituksen varapuheenjohtaja Hannu Niemelä. Hän vastaa päivien virkasuhteeseen ja työelämään liittyvän osion suunnittelusta.

Neuvottelupäivät rakentuvat yhteisistä tilaisuuksista ja työpa-
joista kuten edelliselläkin kerralla. Opiskelijoita pyritään saamaan mukaan päiville entistä runsaammin. Ohjelmaa järjestetään tuomiokirkossa ja seurakuntakeskuksessa sekä Alavan kirkossa.

Kirkkopäivien yhteydessä pappien, diakoniatyöntekijöiden ja kanttoreiden jäsenilta

Tervetuloa perjantaina 23.5. klo 16.30 - 18.30 Kirkkopäivien yhteydessä pidettävään pappien, diakoniatyöntekijöiden ja kanttoreiden yhteiseen jäseniltaan.

Vapaamuotoisen yhdes-
säolon lisäksi tilaisuudessa on tarjolla mm. musiikkia ja iltapalaa.

Jäsenillan pitopaikka on Pasilan Vanhat Veturitalit Juhlahuoneisto, Pasilan rautatieaseman juurella, Tallikatu 34 (ks. tarkka sijainti netistä: www.crepperie.com: (kohdasta: juhlatilat / veturitali / albumi / kartta).

Jäsenillan järjestää Aka-
van kirkolliset ammattiliitot AKI ry., eli Pappisliitto, Diakoniatyöntekijöiden Liitto ja Kanttori-urkuriiliitto.

Kanttoreiden neuvottelukokoukset kesällä 2003

LOHTAJALLA
KESKIVIKKONA 23.7.
KLO 9.30

Lohtajan kirkkomusiikkijuhlien yhteydessä järjestetään perinteinen kanttoreiden neuvottelukokous. Kokouksen teemana on tänä vuonna "Kanttorikoulutus jatkuvassa muutoksessa?", ja esillä ovat myös muut liiton ajan-
kohtaiset asiat. Kokouksen avaa liiton varapuheenjohtaja Hannu Niemelä. Kokous aloitetaan kahveilla kello 9.30 Lohtajan seurakuntakodilla. Alustusten jälkeen on varattu aikaa keskustelulle.

LAHDESSA
TORSTAINA 7.8.
KLO 13.30

Lahden kansainvälisen urku-

viikon yhteydessä Lahden Ristinkirkon auditoriossa järjestettävän kanttoreiden neuvottelukokouksen teemana on tänä vuonna "Kannattaako koulutus?". Aihetta käsitellään paneelikeskustelussa, jossa ovat edustettuina kirkkomusiikin op-
pilaitokset, kirkon hallinto sekä valtion opetushallinto.

Neuvottelukokous alkaa tut-
tuun tapaan kahvitarjoilulla kello 13.30. Liiton puheenjohtaja Marjukka Andersson avaa neuvottelukokouksen kello 14 ja kertoo liiton ajankohtaisista asioista. Paneelikeskustelun jälkeen on varattu aikaa keskustelulle. Neuvottelukokous päätetään kello 17 mennessä.

Kirkko tarjoaa hyviä töitä!

Kymmenen vuoden kuluttua reilu neljännes luterilaisen kirkon työvoimasta on siirtynyt eläkkeelle. Tämä tarkoittaa suurta henkilöstönvaihdosta tulevina vuosina. Vaikka kirkon henkilöstötilanne on vielä tällä hetkellä hyvä, on tulevaisuuden visio tiedostettu, ja kirkossa on ryhdytty toimenpiteisiin työntekijöiden rekrytoimiseksi. Näkyvin esimerkki kirkon tiivistyvistä rekrytointikampanjasta on huhtikuun ensimmäisellä viikolla julkaistu rekrytointiesite nimeltä "Usko tai älä – hyviä töitä maan ja taivaan väliltä."

Esite on kohdennettu yhä ammatinvalintaa aprikoivien nuorten ohella sellaisille aikuisille, jotka jo yhden ammatin hankittuaan harkitsevat ammatin- tai uranvaihtoa. Rekrytointiesite pitää sisällään asiapitoista faktaa kirkosta ja sen töistä sekä neljä henkilöhaastattelua. Niiden kautta lukija voi luoda silmäyksen papin, kanttorin, nuorisotyöntekijän sekä talouspäällikön ammatteihin.

Esitteen sanoma näyttää olevan se, että kirkko kutsuu palvelukseensa monenlaisia ihmisiä, sillä tarjolla on lähivuosina runsaasti mitä erilaisimpia tehtäviä. Kirkko tarvitsee niin hengellisen työn kuin IT-alankin osaajia. Vastavuoroisesti kirkko mainostaa voivansa tarjota työntekijälle antoisaa työtä, hyvät palvelussuhteen edut ja monipuolista koulutusta.

Rekrytointiesite löytyy internetistä sähköisessä muodossa kirkon kotisivujen yhteydestä: www.evl.fi/rekrytointi.

AKI-opiskelijaryhmä

AKI-opiskelijaryhmä on aloittanut toimintansa. Sen muodostavat Pappisliiton, Diakoniatyöntekijöiden liiton ja Kanttori-urkuriunion opiskelijaelinten puheenjohtajat ja opiskelijatoiminnasta vastaavat työntekijät. Työryhmä toimii liittojen opiskelijatoiminnan sateenvarjona. Kullakin liitolla on omia ammatillisia ja koulutuksellisia intressejä, joita on tarkoituksenmukaista käsitellä jatkossakin liittojen omissa elimissä. AKI-opiskelijaryhmä puolestaan on yhteisen koordinoimisen ja suunnittelun paikka.

AKI-opiskelijatoiminnan yhteisiä intressejä ja vaikuttamisen aiheita ovat mm. opiskelijaedunvalvonta, harjoittelu- ja koulutuskysymykset sekä seurakunta työyhteisönä. Keväisin toteutettava opiskelijaseminaari on jo liittojen vakiintunutta yhteistoimintaa. AKI-opiskelijatoiminnassa keskeistä on moniammatillisuuteen kasvu jo ennen varsinaista työelämävaihetta. Tämän päivän opiskelijat ovat tulevaisuuden työyhteisön rakentajia.

OSTA OMAKSI, ÄLÄ VUOKRAA.

Suomen kirkon pappisliiton, Diakoniatyöntekijöiden Liiton, Suomen Kanttori-urkuriunion ja PC-Superstoren jäsentarjous.

COMPAQ PRESARIO 2129
UUTUUS!
1099,90 €

KOTIIN-
KULJETUS
+ KÄYTTÖ-
KÄYTTÖNOTTO-
OPASTUS PK-
SEUDULLA
ALKAEN 60 €

Intel Celeron 1,8 GHz prosessori • 256 MB DDR266
keskusmuisti • DVD/CDRW Combo -asema • 14" TFT
näyttö • 20 GB kiintolevy • Ati Mobility Radeon • TV-
Out-näytönohjain • 56K modeemi • 10/100 verkkokortti
• Windows XP Home • Word 2002 • Vuoden takuu

D-LINK ADSL-PÄÄTELAITE
99,90 €

Helposti käyttöönotettava ADSL-päätelaite USB väylään. Laite ottaa käyttöönnitteensä USB-väylästä, joten erillistä virtajohtoa ei tarvita. Hyvä valinta yksittäisen koneen päätelaitteeksi.

Tee maailmastasi nopeampi -avaa Elisa Laajakaista. Elisa ADSL

Laajakaistayhteys tehokäyttöön, etätyöyhteydeksi ja pienyrityksille. Nopeudet 256 kbit/s, 512 kbit/s, 1 M 2 M ja 4 M* (*saatavilla rajoitetusti). Tarvitset Ethernet-verkkokortin sekä ADSL-päätelaitteen.

**3 vuoden Elisa ADSL-
kuukausimaksut 36x50 €
ja kytkentä 126 €
1926 €**

ADSL saatavuus vaihtelee alueittain, ota yhteyttä myymäläämme!

NYT KOKO PAKETTI YHTEISHINTAAN

2699,90 €

(norm. 3125,80 €)

JÄSENETUSI 426 €!!

Voit jakaa ostoksesi rahoituksella itsellesi sopiviin kuukausieriin

Tarjouksen saat PC-Superstoren myymälöistä näyttämällä voimassa olevan liiton jäsenkortin 20.5. asti.

PC Superstore

**ESPOO • HELSINKI • JOENSUU
• JYVÄSKYLÄ • KOTKA • LAHTI
• PORI • TAMPERE • TURKU**

MYynti: 0204 70701
YRITYSPALVELUT: 0204 70700

Tiivistelmä Diakoniatyöntekijöiden Liiton antamasta lausunnosta koskien kirkon virkarakennekomitean mietintöä "Palvelijoiksi vihityt"

- Diakoniatyöntekijät haluavat olla osa kirkon hengellistä virkaa

Vihkimyksen myötä diakoniatyöntekijät tuntevat jo nyt sitoutuvansa vahvasti kirkon hengelliseen työhön.

- Vihkimys halutaan säilyttää

Vihkimys on diakoniatyöntekijöille erittäin tärkeä. Sitä arvostetaan syvästi ja se koetaan elinikäiseksi, työssä kantavaksi voimanlähteeksi.

- Diakonian viran vahva asema syytä säilyttää

Diakoniatyöntekijöiden Liitto pitää tärkeänä, että Suomen kirkossa diakonian viran asema säilyy vahvana ja kansainvälisestikin esimerkillisenä.

- Erityisosaamisen säilyttäminen

Diakoniatyöntekijät haluavat säilyttää erityisosaamisensa. Toimenkuvasta ei saa tulla liian laaja-alainen, jolloin varsinaisen diakoniatyön laatu ja osaaminen heikkenee.

- Poikkeustapauksiin tarkoitetuista tehtävistä ei yleistä käytäntöä

Mahdollisista uusista tehtävistä ei saa tulla velvollisuuksia. Tätä varmistamaan erityistapaukset ja poikkeukset tulee määritellä ja laatia tehtäville pe-

rustelut ja soveltamisohjeet.

- Osallistuminen päätöksentekoon

Kirkon hallinnollista päätöksentekoa on syytä muuttaa demokraattisemmaksi. Kirkon keskeisille virkaryhmille tulee mahdollistaa osallistuminen päätöksentekoon siinäkin tapauksessa, että komitean virkauudistus esitetyssä muodossa jäisi toteuttamatta.

- Koulutukseen tarvitaan lisää resursseja

Uudistus toisi mukanaan suuria haasteita sekä peruskoulutukseen että täydennys- ja lisäkoulutukseen.

- Jos kolmisäikeinen virka ei toteudu

Jos komitean esitys raukeaa ja kirkko näkee diakonian viran maallikkoviraksi, on johdonmukaista tarkastella sitä jatkossa maallikkoviran edellyttämällä tavalla.

- Diakonian perustehtävä virkatehtävien lähtökohtana

Kaikkia diakoniatyöntekijöiden virkaan kuuluvia tehtäviä tulee perustella diakonian perustehtävästä käsin.

Papiston päivät 2004

SEURAAVAT PAPISTON PÄIVÄT PIDETÄÄN JYVÄSKYLÄN PAVILJONGISSA 17. - 18. MARRASKUUTA 2004.

KYSEESSÄ ON VALTAKUNNALLISESTI SUURIN PAPISTON KOULUTUS- JA NEUVOTTELUPÄIVÄ -TAPAHTUMA.

TEEMASTA JA OHJELMASTA TIEDOTETAAN SYYSKAUDEN CRUXEISSA. PÄIVILLE ILMOITTAUTUMINEN ALKAA KEVÄÄLLÄ 2004.

MERKITSE AJANKOHTA JO NYT KALENTERIISI!

Suomen Kanttori-urkuriliiton ja Suomen kirkon pappisliiton lausunto "Palvelijoiksi vihityt"-mietinnöstä - lähtökohdat ja johtopäätökset

Kirkolliskokouksen perustevaliokunta pyysi lausuntoja kirkon virkarakenteen uudistamista hahmotelleen komitean mietinnöstä "Palvelijoiksi vihityt". Monivuotisen ja laajan yhteistyön perusteella Suomen Kanttori-urkuriliiton ja Suomen kirkon pappisliiton hallitukset päättivät antaa virkarakenneasiasta yhteisen lausunnon. Lausunto on jätetty kirkolliskokoukselle määräaikaan mennessä maaliskuun lopussa.

SKUL ja SKPL keskittyivät lausunnossaan mietinnön olennaisiin kohtiin henkilöstön kannalta, kuten viran asema, viranhaltijan ammattitaito, koulutus ja rekrytointi, henkilöstöhallinto sekä kirkollinen päätöksenteko. Liitot halusivat myös kiinnittää huomion siihen, että toimivat henkilöstöjärjestelyt ja tunnustettu hengellisen työn tekijöiden asema ovat keskeisiä edellytyksiä kirkon perustetävän toteuttamiselle. Lausunnon valmistelussa on hyödynnetty liittojen saamaa jäsenpalautetta.

Kirkolliskokouksen toimeksianto oli erittäin laaja, joten tehtävä yhdelle komitealle suhteellisen lyhyessä ajassa on ollut hyvin vaativa. Teologisten perustelujen pohjalta esitetyt käytännön muutokset diakonaatin piiriin luettujen virkojen tehtäviin ja henkilöstöhallintoon ovat SKUL:n ja SKPL:n mie-

lestä osin liian pitkälle meneviä ja edellyttävät osin lisää selvitystyötä.

Mietintöön sisältyvät uudistukset, jotka voidaan toteuttaa

- diakonaatti teologisena käsitteenä, hengellisen työn yhtenäisyyden teologisena perusteluna
- vihkimys kaikille tuleville hengellisen työn tekijöille, mutta ennen uudistuksen voimaantuloa opintonsa aloittaneille siirtymäaika
- hengellistä identiteettiä vahvistavaa koulutusta virkauran alussa ja edetessä
- kirkolliseen päätöksentekoon osallistuminen mahdolliseksi kaikille hengellisen työn tekijöille

Mietintöön sisältyvät uudistukset, joita ei tule toteuttaa

- ei vihkimyspakkoa nykyisin virassa oleville, ei edes virkaa vaihdettaessa
- ei uusia työalaaan liittymättömiä tehtäviä
- ei virkamiesoikeudellisen aseman heikennyksiä
- ei erityiskoulutuksesta eikä erityisammattitaidosta tinkimistä

Musiikin aika -tapahtuma Viitasaarella heinäkuussa

Musiikin aika-tapahtuma Viitasaarella 3.-8.7. keskittyy tänä kesänä hengellisesti inspiroituneeseen uuteen musiikkiin. Viikon tärkeimpiä tapahtumia ovat seuraavat:

3.7. klo 19.30 avajaiskonsertissa Viitasaaren kirkossa mm. osia James MacMillanin Messusta Radion Kamarikuoron ja urkuri Peter Peitsalon esittämänä.

6.7. klo 19.30 Jyrki Linjaman Vesper, läpisävelletty rukoushetki suomenkielisiin liturgisiin teksteihin, esittäjinä Radion Kamarikuoro, baritoni Juhana Kotilainen ja Zagros-yhtye Tapio Tuomelan johdolla.

Teos heijastaa säveltäjän kiinnostusta madaltaa raja-aitoja aikamme taidemusiikin ja kristillisen jumalanpalveluselämän välillä.

Festivaalin päättävät 8.7. Rajaton-yhtyeen konsertti ja Bernard Cavannan Arkipäivän messu, joka vie puolen tunnin aikana buffa-oratoriosta kohti dramaattista oopperaa.

Teos yhdistää kekseliäästi eri kielillä laulettuja katolisen messun ordinarium-osia sivuraiteille joutuneen nuoren naisen selviytymistarinaan, joka kuullaan suomeksi.

Festivaalin "uusbarokki"-sivuteemaa johtaa maamme parhaista periodisoitinten taitajista koottu Viria Barokki, jota kuullaan avajaiskonsertin lisäksi 4. ja 8.7. iltapäiväkonserteissa neljän kantaesityksen ja Jukka Tiensuun Musica Ambiguan parissa.

Festivaalin kokeilevaa perinnettä noudattavat 4.7. konsertti kirkkoveneissä, 6.7. säveltäjävieras Peter Eötvös in sävellyskonsertti (mm. rituaalinen Harakiri performanssiteilija Reijo Kelan toimissa puunhakkaajana!) sekä yhdistettyjen Zagros ja Uusinta-yhtyeiden Yin & Yang-konsertti Sanna Mälkin johdolla. Sen ohjelmassa ovat mm. venäläismystikkojen Raskatovin ja Janov-Janovskin teokset Gebet ja Lacrimosa sopraanosolisti Piia Komsin esittäminä.

Kursseja (100 euroa, johon sisältyy konserttiliput) on tällä kertaa tarjolla sekä sävellyksen (Helmut Zapf ja Jukka Tiensuu), tietokonenotaation (Kai Nieminen) että meditaatiolaulun (Pia Skibdahl) harrastajille.

Lisätiedot ja konserttiohjelma: www.musiikin-aika.org.

Vero-ohjeet

Veroehdotuksen tarkistamiseen ja täydentämiseen löytyy apua varsin helposti. Verohallinnon kotisivuilla on kattavat ohjeet niin palkansaajille kuin yrittäjille.

Internet-osoite on www.vero.fi/vero-ohjeet.

Pappisliiton uudet kotisivut on avattu

www.pappisliitto.fi

Rekisteröidy myös jäsensivuille!

Kanttorikoulutuksen 125-vuotisjuhla Turussa

Maaliskuun kuudentena päivänä kokoonnuttiin juhlimaan kanttorikoulutuksen 125-vuotistaivalta Turun konservatorioon.

Paikalle oli kutsuttu Turun kirkkomusiikkiopiston entisiä oppilaita sekä myös Turun konservatorion kirkkomusiikkilinjalla opiskelleita kanttoreita. Konservatorion Sigyn-salissa järjestetyssä tilaisuudessa esitelmöivät kirkkomusiikin kouluttaja Lasse Erkkilä aiheesta kirkkomusiikki julistajana sekä hiippakuntasihteeri Mika Mäntyranta kanttorikoulutuksen tulevaisuuden haasteista. Lisäksi vieraat saivat kuulla opiskelusta Turun kirkkomusiikkiopiston ajalta Kaino Viljasen muistelemena.

Turussa kanttori-urkureiden koulutus käynnistyi valtion avustuksella perustetussa lukkariurkurikoulussa. Vuonna 1925 opinahjon nimi muuttui Turun kirkkomusiikkiopistoksi, josta kanttoriksi valmistui kahdessa vuodessa. Nuotinluku, laulu, pianonsoitto sekä urkujensoitto ja -huolto kuuluivat olennaisina opetukseen. Vuonna 1928 koulutus laajeni kolmivuotiseksi, ja ohjelmaan lisättiin mm. kirkkohistoria ja liturginen musiikki. Turusta opetus siirtyi vuonna 1951 Helsingin Sibelius-Akatemiaan.

Päivään sisältyi vielä illalla järjestetty Kanttorikoulutus 125 vuotta -konsertti, joka järjestettiin Mikaelin kirkossa. Ohjelmassa kuultiin Turun kirkkomusiikkiopistossa vaikuttaneiden Oscar Pahlmanin, Sune Carlssonin, Viljo Mikkolan sekä Fredrik Isacssonin musiikkia.

Vuoden diakoniatyöntekijän valinta

Diakoniatyöntekijöiden Liiton hallitus on päättänyt, että Vuoden diakoniatyöntekijä tullaan tästä lähtien valitsemaan joka toinen vuosi. Kriteereiksi Vuoden diakoniatyöntekijälle on päätetty seuraavat:

Diakoniatyöntekijä,

- jonka valinta nostaa esille ajankohtaisen teeman paikallisesti tai valtakunnallisesti
- joka on kehittänyt itseään, ammattitaitoaan ja diakoniatyötä
- joka voi olla joko rohkea ja ennakkoluuloton uudistaja tai ”arjen ahertaja”
- joka on ottanut vastuuta yhteisistä asioista
- joka on Diakoniatyöntekijöiden Liiton jäsen

Ehdotuksia henkilöistä voi lähettää liiton hallitukselle kirjallisesti perusteluineen joko alaosa-
tojen kautta tai liiton hallituksen jäsenten kautta 30.5.2003 mennessä. Vuoden diakoniatyöntekijä julkaistaan Diakoniatyöntekijöiden neuvottelupäivillä Kuopiossa 9.9.2003.

Vuoden pappi 2003 valitaan syksyllä - esityksiä odotetaan

Pappisliitto on valinnut kahdeksan kertaa vuoden papin.

Vuoden papit ovat olleet Hannele Repo, Jorma Vilko, Sirkku Eho, Harri Palmu, Björn Öhman, Tapio Luoma, Pertti Luumi ja Jaana Marjanen.

Vuoden pappi 2003 valitaan Pappisliiton hallituksessa alkusyksystä. Nimi julkistetaan valtuuston kokouksen yhteydessä lokakuussa.

Vuoden papin ei tarvitse välttämättä olla julkisuudessa näkynyt pappi, hän ei ole ilman muuta muita pappeja huomattavasti parempi pappi, hänellä ei ole välttämättä pitkää papillista uraa takana. Vuoden pappi on myönteisellä tavalla vaikuttanut papin viran kuvaan. Hän on ehkä ollut erityisellä tavalla mukana jossakin menestyksekkäässä hankkeessa tai sitten hän on vain ihan tavallinen peruspuurtaja, peruspappi. Tai kaikkea siltä väliltä.

Hallitus odottaa perusteltuja ehdotuksia valinnan pohjaksi. **Alaosa-**to toimivat asiassa. Jos Sinulla on hyvä nimi vuoden papiksi ja mielestäsi myös hyvät perustelut ehdokkaallesi, käänny pikaisesti alaosa-
stosi toimihenkilöiden puoleen. Alaosa-
stoissa keskustellaan ehdokkaista. Jos alaosa-
sti ei toimi, lähetä vuoden papista ehdotus perusteluineen Pappisliiton jollekin **hallituksen jäsenelle**. Lomake esityksen tekemistä varten löytyy liiton kotisivuilta **ajankohtaista**-valikosta. Ehdotukset tulee palauttaa liiton toimistoon 15.8. mennessä.

LIITTOJEN UUDET JÄSENET

Pappisliitto

Varsinaiset jäsenet:

Igendia, Pirkko, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys

Laaksonen, Suvi, Raision srk

Marte, Sami, Lopen srk

Maisterijäsenet:

Kallio, Maria, Espoon srky

Tervanotko, Hanna, Suomen kirkon pappisliitto

Opiskelijajäsenet:

Haikka, Terttu, Helsingin yliopisto

Heikkinen, Airi, Helsingin yliopisto

Helavuo, Emilia, Helsingin yliopisto

Kava, Suvi, Helsingin yliopisto

Kettunen, Jaana, Helsingin yliopisto

Kolhi, Johanna, Åbo Akademi

Lehtikangas, Henna, Helsingin yliopisto

Levin, Kirsi, Helsingin yliopisto

Mällinen, Tiina-Mari, Helsingin yliopisto

Nortomaa, Hanna, Helsingin yliopisto

Roossaar, Nele, Helsingin yliopisto

Ruuska, Marja, Helsingin yliopisto

Sallinen, Anni, Helsingin yliopisto

Diakoniatyöntekijöiden Liitto

Varsinaiset jäsenet:

Aitto-oja, Anne, Karvoshovin kuntoutuskeskus

Bergan, Knut-Einar, Karis s. församlig

Boateng, Hanna, Turku

Hannu, Susanna, Nokia

Hentunen, Reetta, Savonlinna-Säämingin srk

Itämäki, Katja, Lohjan srk

Kajos, Kimmo, Hgin srky/Yht.srk.työn keskus

Koski-Vähälä, Marjo, Lumijoen srk

Liljeström, Irma, Keravan srk

Linjama, Kaarina, Jyväskylä

Malme, Juhana, Espoon srky/Leppävaara

Ortju, Jouko, Forssan srky/Forssa

Peltokangas, Helena, Enon srk

Puustinen, Martta, Nokian srk

Ruhanen, Satu, Vesilahden srk

Räsänen, Tuula, Kivijärven srk

Schalin, Mikko, Espoon srky/Olari

Syrjälä, Anna-Kaisa, Lestijärven srk

Viitanen, Päivi, Sammatin srk

Voutilainen, Elli, Saarijärven srk

Välimäki, Tiina, Helsinki

Yli-Juuti, Sari-Kaisa, Alajärvi

Opiskelijajäsenet:

Ahonen, Minna, DIAK/Helsinki

Airaksinen, Heidi, DIAK/Oulu

Harju, Katri, DIAK/Oulu

Joensuu, Mari, DIAK/Järvenpää

Kallunki, Kirsi, DIAK/Oulu

Kervinen, Anu, DIAK/Kauniainen

Komulainen, Sanna, DIAK/Pieksämäki

Korhonen, Anna, DIAK/Helsinki

Kosunen, Aila, DIAK/Pieksämäki

Kytölä, Karolina, DIAK/Helsinki

Leinonen, Salla, DIAK/Pieksämäki

Liukkonen, Pauliina, DIAK/Pori

Matala, Virpi, DIAK/Oulu

Mättö, Terttu, DIAK/Pieksämäki

Niemi, Pinja, DIAK/Kauniainen

Ohtonen, Ulla, DIAK/Pieksämäki

Pesonen, Tiina, DIAK/Järvenpää

Rantala, Henna, DIAK/Pori

Ruotsala, Jonna, DIAK/Kauniainen

Storpellinen, Jenni, DIAK/Pieksämäki

Suomi, Pirjo, DIAK/Järvenpää

Vanhatalo, Elsi, DIAK/Helsinki

Vättö Niina, DIAK/Järvenpää

Kanttori-urkuriliitto

Varsinaiset jäsenet:

Kivelä, Katja, Helsingin srky/Oulunkylä

Opiskelijajäsenet:

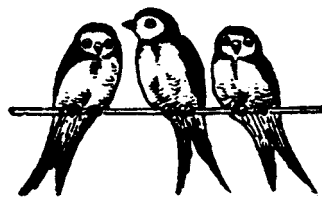
Saukkola, Kaija, Turun konservatorio

Pappisliiton opintomatka syksyllä 2004

Opintomatka Kreikkaan. Tarkempia tietoja tulevissa Cruxeissa.

Opintomatkojen tiedustelut ja ilmoittautumiset toimistos sihteeri Heli Meinolalle, puh. (09) 150 2653 tai sähköposti heli.meinola@pappisliitto.fi.

Kesätyöntekijän pikkujättiläinen

Vaikka takatalvi koettelikin, on kesä silti jo useimpien kirkollisen alan opiskelijoidenkin mielissä; ellei muuten, niin ainakin kesäisen seurakunnallisen työn etsinnän myötä.

Ennen kuin teet työsopimusta työnantajan kanssa, lue kesätyöntekijän pikkujättiläinen, jotta tiedät, millaisia oikeuksia ja velvollisuuksia sinulla on työtä tehdessäsi. Voit käyttää tätä juttua myös muistilistana, kun työsuhteen solmimisen aika tulee.

KIRKON VIRKA- JA TYÖEHTOSOPIMUS

Teologian-, kanttori-, nuorisotyönohjaaja- ja diakoniaopiskelijoita koskeva uusi kirkon virka- ja työehtosopimus (Kirkon yleinen virka- ja työehtosopimus, KirVESTES, 2003 - 2004, liite 11) on tullut voimaan 31.1.2003. Sopimusteksti löytyy Kirkon kotisivujen www.evl.fi, kohdasta Keskushallinto/ Kirkkohallitus/Kirkon sopimusvaltuuskunta (KiSV).

TYÖNTEKIJÄN TYÖSOPIMUS

Opiskelijan on aina syytä tehdä työnantajan kanssa kirjallinen työsopimus jo ennen työsuhteen alkua. Työsopimus selkeyttää toimenkuvaa ja ilmaisee selkeästi, mihin työnantaja ja työntekijä ovat sitoutuneet. Opiskelijan kannalta olisi tärkeää, että työsopimukseen merkittäisiin kaikki keskeiset asiat, kuten työaika ja toimipaikka, palkkaus, mahdolliset leiripäivärahat, lomiat ja vapaat. Hyvä olisi myös näkyä, että muilta osin noudatetaan voimassa olevaa kirkon virka- ja työehtosopimusta (KirVESTES). Hyvänä apuna työsopimuksen tekemisessä voi käyttää ”Määräaikaisen työsopimuksen” -mallilomaketta KiSV 2002 lomake 2/02, (kts. netistä KiSV:n kotisivu). Ellei työnantajasi ehdota sopimuksen tekemistä, ole itse aloitteellinen, ja tuo asia esille.

PALKKAUS

Opiskelijan kuukausipalkka on vähintään 894,09 euroa ja enintään 1417,89 euroa. Palkkauksessa tulee ottaa huomioon työtehtävien laatu ja laaja-alaisuus, työntekijän siihenastisten opintojen määrä, hänen kokemuksensa asianomaisissa tai vastaavissa tehtävissä ja hänen niissä osoittamansa työtaito.

Työpaikan

sijainti ja paikkakunnan erityiset olosuhteet voidaan myös ottaa huomioon palkkaa määriteltäessä. Opintojensa loppuvaiheessa olevan tai ns. seurakuntaharjoittelun suorittaneen työntekijän palkkaa ei tule määritellä hinnoitteluasteikon alapäästä. Oma ryhmänsä ovat vielä erikseen ne, joilla jo on oman alansa virkaan pätevöittävä tutkinto. Heidän palkkaansa tulee tarkastella suhteessa palkkahinnoitteluun (KirVESTES liite 4).

LEIRIPÄIVÄRAHA

Leiripäivärahaa suoritetaan virkamatkalta, joka toteutetaan leirinä tai retkenä ja joka kestää yli 12 tuntia. Leiripäiväraha on kotimaan kokopäivärahan suuruinen, 28 euroa, ja sitä maksetaan jokaiselta yhtäjaksoiselta leirivuorokaudelta.

Työntekijän on aina hyvä työsuhdetta solmittaessa varmistua yksiselitteisesti siitä, mikä on hänelle määritelty työpaikka (viranhaltijoilla virkapaikka). Työpaikan ollessa leirikeskuksessa tai muussa paikassa, missä leiriä vietetään, hänelle ei makseta leiripäivärahaa. Mikäli työpaikka on jossakin muualla kuin leiripaikassa, esim. kirkkoherranvirasto tai nuorisotoimisto, mistä leirille tai retkelle lähdetään, työntekijällä on oikeus leiripäivärahaan. Kun virkamatka on kestänyt enemmän kuin yhden leirivuorokauden ajan ja matkaan käytetty aika ylittää viimeisen leirivuorokauden yli 12 tunnilla, ylitys oikeuttaa uuteen leiripäivärahaan. Jos työntekijä saa seurakunnan kustantaman muonituksen, leiripäivärahasta vähennetään verotusarvoa vastaava korvaus (6,90 euroa/päivä). Se työntekijä, joka on määrätty ohjelma- ja turvallisuusvastuussa olevaksi leirin johtajaksi (joku vakainainen viranhaltija), saa leiripäivärahan lisäksi leirin johtajalisää 15 euroa/leirivuorokausi.

LEIRIVAPAAT

Opiskelijalla on oikeus kahteen viikoittaiseen vapaapäivään. Leirin aikana pitämättä jääneet vapaapäivät saa pitää takautuvasti. Yhtäjaksoisesta leirityöskentelystä saa lisäksi hyvitystä vapaana seuraavasti:

- vähintään kolme täyttä leirivuorokautta, yksi vapaapäivä,
- vähintään seitsemän täyttä leirivuorokautta, kaksi vapaapäivää,
- vähintään yhdeksän täyttä leirivuorokautta,

kolme vapaapäivää,
-vähintään yksitoista täyttä leirivuorokautta, nel-
jä vapaapäivää,
-vähintään kolmetoista täyttä leirivuorokautta,
viisi vapaapäivää.

Täysiksi leirivuorokausiksi lasketaan vain sel-
laiset, jolloin työntekijä on yöpynyt leiriolosuh-
teissa.

Todettakoon myös, että vähintään 36 tuntia
kestävien viikonloppuleirien osalta on mahdollis-
ta saada yksi vapaapäivä erityisenä leirityöaikahy-
vityksenä (ks. asiasta tarkemmin KirVESTES 181
§, 3. mom.).

VUOSILOMA

Jokaisella työntekijällä on oikeus vähintään
kahteen palkalliseen vuosilomapäivään kutakin
työkuukautta kohti. Vuosilomaa saa vain kokonai-
silta työkuukausilta, jollaisiksi lasketaan vähintään
14 työpäivää sisältävä työkuukausi. Mikäli loma-
päiviä ei pidetä lomana, korvataan ne rahallisesti.

ON HYVÄ MUISTAA, ETTÄ

Työtä hakiessa on oma asenne tärkeä tekijä. Töi-
hin kannattaa mennä sillä asenteella, että haluaa
palvelella seurakuntaa rakentavasti työyhteisön jäse-
nenä uutta oppien. Kesätyöntekijänä edustat itsesi
lisäksi myös muita saman alan opiskelijoita. Vastaa-
vasti myös yksittäinen työnantajaseurakunta muok-

kaa opiskelijan käsitystä koko kirkosta. Työnantajan
tulee tuntea vastuunsa niin yksittäisestä opiskelijas-
ta kuin siitä, että seurakunnat mielletäisiin opis-
kelijoiden piirissä mahdollisimman houkutteleviksi
työpaikoiksi myös tulevaisuudessa. Parhaan kuvan
annat itsestäsi, kun kannat vastuusi työtehtävistäsi
ryhdikkäästi, mutta pidät samalla kiinni oikeuksis-
tasi! Lämmintä kesää ja mitä suurinta työn iloa!

Lisätietoja työsuhteasioista voi kysyä:

Joni Penkari

Työllisyysministeri, Teologian Ylioppilaiden
Tiedekuntayhdistys (TYT)
joni.penkari@helsinki.fi
050 358 6326

Hanna Tervanotko

Pappisliiton projektisihteeri
hanna.tervanotko@pappisliitto.fi
(09) 150 2467; 040-560 8352

Raija Pyykkö

Diakoniatyöntekijöiden Liiton järjestösihteeri
raija.pyytko@dtl.inet.fi
(09) 150 2286; 040 765 0477

Annamari Jokinen

Kanttori-urkuriliiton toiminnanjohtaja
kanttori.urkuriliitto@kolumbus.fi
(09) 150 2445

Kulttuuriteko yhteisvoimin:

Suomalaiset hengelliset yksinlaulut luetteloksi ja vihkoksi

Johan Tilli on käynnistänyt Pentti Kotirannan
kanssa projektin, jonka tarkoituksena on koota
yhteen kaikki suomalaiset hengelliset yksinlaulut.
Hankkeessa ovat mukana myös professori Reijo Pa-
jamo, Sibelius-Akatemian kirkkomusiikin lehtori
Juhani Haapasalo, Kirkon Koulutuskeskuksen kou-
luttajat Osmo Vatanen ja Lasse Erkkilä, Suomalai-
sen Musiikin Tiedotuskeskus sekä Kirkon jumalan-
palveluselämän ja kirkkomusiikin yksikkö.

Hanke toteutetaan siten, että kootaan mahdolli-
simman kattava luettelo suomalaisista hengellisistä
yksinlauluista, mahdollisesti myös duetoista. Taus-
tatahot lähtevät liikkeelle omista arkistoistaan, Si-
belius-Akatemian kirjastosta, Suomalaisen musi-
ikin tiedotuskeskuksen arkistoista sekä Helsingin
yliopiston kirjaston nuotistosta. Luettelo sisältäisi
laulut, kokoonpanon, ambituksen, mahdolliset ob-
ligatoinstrumentit ja niin edelleen. Erityisen tärkeä
informaatio on tietenkin saatavuus.

Tässä yhteydessä halutaan myös houkutella yk-
sittäisiltä sävelnikkareilta niin sanotut pöytälaatik-
kosävellykset suurempaan tietoisuuteen. Joukossam-

me on useampi tietokoneenkäyttäjä, jotka
ovat näppäriä myös nuotinkirjoitusohjelmi-
en käytössä.

Kaikki yksinlaulut järjestetään kirkkovuoden
tekstien mukaan, siten että se palvelee eritoten
messumusiikin suorittajia. Omaan osastoonsa tule-
vat kasuaalilaisuudet (kaste, konfirmaatio, häät ja
hautajaiset). Valmis luettelo julkaistaan internetis-
sä ja myös käsinkosketeltavassa muodossa. KJM on
ottanut hoitaakseen painatuksen ja kustannuksen.
Lista on tarkoitus saattaa vuosittain ajan tasalle.

Luettelon pohjalta aiotaan myös koota nuottijul-
kaisu ”50 kirkkovuoden laulua”. Monet laulut ovat
teksteiltään ns. yleispäteviä, mutta nyt luodaan
nuottikokoelma, jossa todella on vuoden jokaiselle
kirkkopyhälle jokin yksinlaulu.

Tällä hetkellä on koossa noin 1100 laulua.

Tietoja ja sävellyksiä voi toimittaa suoraan Jo-
han Tillille, Hirsikalliontie 5 C, 02710 Espoo,
puh. (09) 5414 003, GSM 0400 459 357, GSM
+49 172 7958 441, email: Tilli@vodafone.de tai
nina.tilli@evl.fi.

Jäsentietojen muutosilmoitus Pappisliiton jäsenille!

Nimi (tekstaten) _____

Henkilötunnus _____

ILMOITAN SEURAAVAT MUUTOSTIEDOT (Rasti ruutuun):

☐ Uusi osoitteeni on _____
lähiosoite

_____ lähtien _____ postinumero ja postitoimipaikka

☐ Virkani on vaihtunut. Uusi virkani on: _____

☐ Olen äitiyslomalla/hoitovapaalla Mistä lähtien? _____
Mihin asti? _____

☐ Olen virkavapaalla Mistä lähtien? _____
Mihin asti? _____

☐ Siirryn eläkkeelle Milloin? _____

Lähetä muutosilmoituslomake Pappisliiton toimistoon osoitteella (tällöin liitto maksaa postituskulut, ts. et tarvitse postimerkkiä):

Suomen kirkon pappisliitto r.y.
Vastauslähetys/sopimus 00520-00139
00003 HELSINKI

Ajankohtaista verkossa

Vieraile liittojen kotisivuilla

PAPPISLIITTO
www.pappisliitto.fi

Suositus diakoniatyöntekijöiden virkapukeutumista on päivitetty.

Uudet kotisivut on avattu!
Käy tutustumassa. Samalla voit rekisteröityä myös jäsensivujen käyttäjäksi.

KANTTORI-URKURILIITTO
www.kolumbus.fi/skul

Liiton valtuuston kevätkokouksen uutisia.

Hallitustiedote toukokuu 2003

DIAKONIATYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO
www.dtl.fi

Opiskelijajäsenet vauhdissa

Diakoniatyöntekijöiden Liiton antama lausunto virkarakennekomitean mietinnöstä ajankohtaisista -sivulla.

Opiskelijajäsenten määrä moninkertaistunut, opiskelijavaliokunta tarttuu kanttoreiden koulutuspolitiikkaan, AKI-opiskelijatoimintaa tiedossa...

Kutsumuksen kuulostelijat

Kohta he ovat jälleen seurakunnissa. Innostuneet ja reippaat, hieman arastelevat ja kokemattomuuttaan ujostelevat kesätyöntekijät. Yhteistä heille kirkon kutsun ja omaa kutsumuksen kuulostelu: Olisiko minusta kirkon töihin? Tarvitsisiko kirkko minua?

Heidän apuaan ja orastavaa, koko ajan lisääntyvää ammattitaitoaan tarvitsemme. Ei vain siksi, että selviäisimme tämän kesän yli leireistä ja kesälomien tuurauksista. Tai siksi, että he ovat muutaman vuoden kuluttua potentiaalisia eläkkeittemme maksajia. Kirkko tarvitsee heitä ensisijaisesti siksi, että Kristuksen käskyn mukaan ilosanomaa on julistettava kaikkina päivinä maailman loppuun asti.

Seurakunnissa on hyvä pohtia, miten kesätyöntekijät otetaan vastaan. Itsestään selvää pitäisi olla, että kohtelemme heitä arvostavasti ja kunnioittavasti, ei niin kuin meitä ehkä on aikoinaan kohdeltu, vaan niin kuin olisimme toivoneet itseämme kohdeltavan.

Monet ovat kertoneet huonosta kohtelusta. Oma kokemukseni oli aikoinaan toisenlainen. Kiitos niille, joiden ohjauksessa 1970-luvulla harjoittelin ja opettelin kirkon työtä, myös sen ajatonta työaika. Sain vastuuta, vapautta ja ohjausta, kaikkea sopivassa suhteessa. Rakkauteni seurakunnan perustyöhön on peräisin juuri noilta kesiltä, Nivalasta ja Kuopiosta.

Kesätyöntekijöiden perehdyttäminen kannattaa suunnitella huolella. Harjoittelijoiden osalta päävastuu on tietysti ohjaajalla, mutta tämän lomien ja leirien ajaksi on syytä miettiä, keneen harjoittelija voi pulmatilanteissa ottaa yhteyttä. Myös muut kesätyöntekijät tarvitsevat nimetyn työntekijän tuekseen ja hänelle varahenkilön.

Sen lisäksi on monia pieniä tehtäviä, joita voi jakaa koko työyhteisön kesken. Silloin kesätyöntekijälle tarjoutuu tilaisuus tutustua moniin työntekijöihin ja eri työaloihin. Se auttaa hahmottamaan seurakuntatyön moninaisuutta. Seuraavassa muutamia käytännöllisiä, myös työalarajoja ylittäviä vinkkejä:

- * Emäntä voisi keittää tervetulokahvit ensimmäisenä työpäivänä.
- * Seurakuntamestari voisi kierrättää kesätyöntekijää kaikissa seurakunnan toimipisteissä.
- * Seurakunnalle hänet voitaisiin esitellä jumalanpalveluksen yhteydessä.
- * Kanslisti tai sihteeri voisi kertoa päivystykseen ja toimistoon liittyvistä rutineista.
- * Diakoniatyöntekijä voisi ottaa hänet mukaansa kotikäynnille.
- * Nuorisotyö voisi kutsua hänet vierailulle varhaisnuorten leirille.
- * Kanttori voisi opastaa kesäteologia liturgisen laulun salaisuuksiin.
- * Pappi voisi ottaa hänet mukaansa ristiäisiin, häihin ja hautajaisiin - tietenkin kysytyään luvan asianosaisilta.
- * Kirkkoherran tai hänen sijaisensa pitää ehdottomasti varata keskusteluaikaa kesätyöntekijöille sekä työjakson alku- että loppuvaiheessa. Edeltäjälläni oli tapana antaa uusille työtovereille ihmettelijän tehtävä. Kun tämä oli ihmetellyt touhujamme jonkin aikaa, hän sai kertoa, mitä hän oli kummastellut. Heidän avullaan opimme monta hyvää asiaa työyhteisöstämme ja -rutineistamme.
- * Jokaisen tehtävä on tietysti kysellä kuulumisia, vointia ja jaksamista ja olla tarvittaessa käytettävissä, kun kesätyöntekijällä on pohdittavaa, pulmia ja kysymyksiä.
- * Kutsu jonkun työtoverin kotiin tai mökille syömään ja saunomaan voi olla ankeassa kesäkämpässä asuvalle vapaapäivän piristys.

Kun suunnitellaan kesätyöntekijän työvuoroja ja tehtäviä, ei olisi pahitteeksi kysyä hänen toiveitaan mieluisista tehtävistä ja rohkaista myös sellaiseen, mikä tuntuu haastavalta tai vieraalta. Mahdollisuuksien mukaan kesätyöntekijälle pitäisi järjestää tilaisuus osallistua suunnittelukokouksiin ennen varsinaisen työjakson alkamista. Voi myös kysyä, onko hänellä erityistoiveita vapaapäiviksi. Joku ei ehkä rohkeine kertoa ystävän kesähäistä tai sisarentyttären rippijuhlista, joissa hän mielellään piipahtaisi kesken riparin.

Kesätyöntekijän hyvällä kohtelulla voimme saada arvaamattoman paljon hyvää aikaan, ennen muuta tunnun siitä, että kirkon töissä on kiva olla. Se voi merkitä paljon siinä vaiheessa, kun teologian tai musiikin maisteri, diakoni tai nuorisotyönohjaaja tähyilee työpaikkaa tutkintotodistuksen saatuaan.

Monen kirkon virkaan valmistuvan kutsumus on vahvistunut juuri kesätöissä, kun työyhteisöstä on löytynyt aikaa, avoimuutta ja myönteistä asennetta heidän kyselylle ja pohdinnalle. Jumala tarvitsee tässäkin tehtävässä meitä tytovereikseen.

Kirjoittaja on Puijon kirkkoherra ja Vuoden pappi 2002.
jaana.marjanen@evl.fi

Helsingin Diakonissalaitoksen koko sisarkunta vuonna 1897 diakonissalaitoksen sairaalan valmistumisvuonna. Kuvan ainoa mies on pastori Olssoni. Laitoksen pitkäaikainen johtaja Lina Snellman istuu tuolissa keskirivissä (kolmas oikealta).

PIRJO MARKKOLA

Diakonia naisen kutsumuksena

Naisten asema kirkossa ja yhteiskunnassa muuttui 1800-luvulla. Diakoniatyö, joka oli erottamaton osa samaan aikaan virinnyttä sisälähettysharrastusta, tarjosi hengellisen herätyksen kokeneille naimattomille naisille mahdollisuuden elättää itsensä Herran palvelijattarina. Samalla tähdennettiin, että diakonia ei ole mitä tahansa palkkatyötä, vaan se on Jumalan antama kutsumustehtävä, joka asettaa tekijälleen korkeat vaatimukset.

Diakoniatyön käynnistivät varakkaat naiset. Helsingissä Aurora Karamzin lahjoitti varat diakonissalaitoksen perustamiseen 1860-luvulla. Ensimmäiseksi johtajattareksi valittiin Pietarin evankelisessa hospitaalissa koulutuksensa saanut sisar Amanda Cajander. Myös Viipuriin laitos syntyi naisten rahoilla. Kauppaneuvos Hackmanin veljentytär Olga oli diakonissana Dresdenissä. Olga Hackman, hänen äitinsä ja sisarensa testamenttasi-

vat varat, joilla Viipurin saksankieliseen seurakuntaan avattiin diakonissalaitos 1869.

Seurakuntadiakonian alku oli vaatimaton: 1895 diakonissa oli vasta viidessä seurakunnassa, vaikka ensimmäinen oli aloittanut jo 1879 Raumalla. Työ laajeni 1890-luvulla, kun kaksi suomenkielistä laitosta alkoi kouluttaa sisaria seurakuntiin. Jenny Ingmanin johtama Sortavalan Diakonissalaitos perustettiin 1894 ja Oulun Diakonissakoti 1896.

PALVELUSPIIKA VAI DIAKONITAR?

Työntekijöistä käytetyt nimitykset kertovat työn luonteen historiasta. Helsingin Diakonissalaitoksen ohjeiden mukaan ”palveluspiioiksi” eli diakonissoiksi otettiin lapsettomia leskiä ja naimattomia naisia. Suomenkielinen nimitys korosti palvelun merkitystä. Palvelijattaret olivat palkkapiikoja, mutta diakonissan eli palveluspiian piti palvella vapaaehtoi-

Sisaria hoitamassa potilaita Helsingin Diakonissalaitoksella 1900-luvun alussa. Sääntöjen mukaan sisarten tuli olla hyvämaineisia ja terveitä sekä omata hyvät tiedot Jumalan sanassa. Erityisesti piti olla hiljainen ja nöyrä luonne.

sesti. Apu kohdistui sairaisiin, turvattomiin ja ”langenneisiin”. Erityisesti korostettiin, että diakonissat auttoivat hiljaisuudessa. Heidän ei sopinut tehdä isoa numeroa työstään.

Helsingin Diakonissalaitoksen suomenkielinen nimityskin haki muotoaan. Aluksi sitä kutsuttiin naispalvelijoiden laitokseksi, palveluspiikalaitokseksi ja hoitonaisten huoneeksi, mutta nopeasti diakonissa vakiintui käsitteenä suomen kieleen. Sortavalassa tarjottiin vaihtoehtoksi nimitystä diakonitar, koska diakonissan ajateltiin olevan ruotsin kielen mukainen muoto.

Helsingin laitoksen ensimmäiset säännöt korostivat, että sisarilla tuli olla elävä usko ja vilpitön rakkaus Jumalaa ja lähimmäisiä kohtaan. Heidän oli noudatettava kärsivällisyyttä, taloudellisuutta, ystävällisyyttä ja laupeutta. Lisäksi korostettiin, että diakonia oli kutsumustyötä. Diakonissojen piti palvella Jumalan kunniaksi. Heidän tuli olla hyvämaineisia ja terveitä, omata hyvät tiedot Jumalan sanassa ja erityisesti piti olla hiljainen ja nöyrä luonne.

SYRJÄKYLIIN JA ESIKAUPUNKEIHIN

Kasvaviin kaupunkeihin syntyi työväen asuinalueita, joihin kirkonvalta ei ulottunut. Niistä tuli dia-

konissoille tärkeä työmaa. Helsingin Kaupunkilähetyks sai 1883 alkunsa diakonissojen työstä köyhissä perheissä. Esikaupunkeihin perustettiin kaupunkilähetyksen lähetysmajoja, joissa jaettiin avustuksia ja ylläpidettiin kansankeittiöitä. Lisäksi perustettiin naisten ja miesten työhuoneita ja halkotarhoja, joissa työttömät saivat töitä.

Diakonissat löysivät tiensä myös syrjäkyliden asukkaiden luo. Kuntien kiertävinä sairaanhoitajina heitä oli vuosisadan vaihteesta lähtien. Seurakuntien ohella diakonissoja työllisti teollisuuslaitosten sosiaalityö ja tuberkuloosiyhdistykset. Moni-

naiset tehtävät olivat usein raskaita ja vaikeita. Vuonna 1909 Suomessa oli oppilaat mukaan luettuna 280 diakonissaa, joista 40 % toimi seurakuntatyössä ja 40 % laitoksissa. 1920-luvulla seurakunnissa työskenteli jo yli 400 diakonissaa.

DIAKONIA JA SUKUPUOLI

Helsingin diakonissalaitoksen sairaalaan otettiin aluksi vain naispotilaita. Malli tuli Pietarin evankelisesta hospitaalista. Diakoniatyössä eri yhteiskuntaluokkien naiset kohtasivat hyvin konkreettisella ja ruumiillisella tasolla. Diakonissat pesivät, pukivat ja hoitivat sairaita ja vanhuksia. Tämä oli uutta, sillä aiemmin ylempien yhteiskuntaluokkien naiset olivat tottuneet olemaan itse pal- ➔

Aurora Karamzin oli varakas nainen, joka lahjoitti varat diakonissalaitoksen perustamiseen 1860-luvulla.

veltavina. Nyt osat saattoivat vaihtua.

Diakoniatyössä nostettiin naiseus erityisasemaan. Korostettiin, että naiset voivat ymmärtää toisiaan. Lisäksi ajateltiin, että juuri naisilla on kyky auttaa ja hoivata. Laitokset tähdensivät, että todellinen naisellisuus on palvelemista. Lapsettomina naisina diakonissat saivat toteuttaa äidillisyyttään köyhien ja sairaiden parissa. Yhteiskunnallinen äidillisuus nousi diakoniatyön kautta naisten panokseksi modernin yhteiskunnan rakentamisessa.

Diakoniatyössä korostettiin vaatteiden merkitystä. Diakonissan puku oli merkki kutsumuksesta, mutta se oli myös tuntomerkki auttajalle ja suoja sisarelle itselleen. Sisarille opetettiin, että he joutuivat kulkemaan paikoissa, joissa kunnialliset naiset eivät muuten kulje. Siksi puku suojasi kantajaansa ennakkoluuloilta ja vääriltä käsityksiltä.

Diakoneiksi haluttiin miehiä. Diakonikoulutus alkoi Liikolan diakoniopistossa 1900-luvun alussa. Tehtävissä korostuivat järki, kuri ja järjestys, joita pidettiin miehille luontaisina ominaisuuksina. Kun naisten ajateltiin olevan luonnostaan lempeitä ja siiveellisiä, miehiä pidettiin harkintakykyisinä ja järkevinä. Miesten työksi määrittyivät köyhäinhoito, mielisairaanhoito ja poikatyö.

DIAKONISSAN KUTSUMUS

Diakonissan työ määriteltiin 1860-luvulla näin: ”Palveluspiikain toimi on elinaikainen kutsumus, jonka täyttämiseksi kaikki muut toimet pitää jättämän ja oheen pantaman.” Diakoniatyötä sanottiin nöyräksi palvelutyöksi, mutta samaan aikaan se tarjosi naisille haastavia tehtäviä, jotka vaativat kielitaitoa, organisointikykyä ja näkemystä yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemisesta.

Esimerkiksi voi ottaa Cecilia Blomqvistin, joka teki 37 vuotta kestäneen mittavan uran Helsingin diakonissalaitoksen palveluksessa. Hän edusti lai-

tosta kansainvälisissä konferensseissa, teki opintomatkoja ulkomaille, oli ensimmäinen nainen kunnallisessa köyhäinlaitokunnassa 1889, kuului ensimmäisten diakonissojen joukossa laitoksen johtokuntaan, aloitti seurakuntadiakonian ja johti ensimmäistä leprasairaala. Silti työ oli hänelle kutsumus, jonka hän oli saanut Jumalta. Usein hän valitti riittämättömyyttään Herran palvelijattarena ja kirjoitti, miten vaikea hänen oli osoittaa rakkautta ja kärsivällisyyttä.

Vaikka diakonissalaitokset olivat ankaria ja vaativia, niiden sisaryhteisö muodosti tuen ja turvan jäsenilleen. Monille sisarille diakonissalaitos oli todellinen koti. Tämä edellytti kuitenkin laitoksen arvomaailman omaksumista. Laitoksissa korostettiin sisäistä kehitystä. Nuorille naisille opetettiin, että heidän piti tehdä työtä omalla persoonallisuudellaan. Diakonissan kristillisestä persoonallisuudesta riippui koko diakoniatyön onnistuminen.

Luonteenkasvatus aiheutti toisinaan kestättömiä paineita. Toukokuussa 1917 Jenny Ivalo kirjoitti: ”Muistakaa, että jos joku teistä antaa syytä päälleen, niin saavat siitä kärsiä toisetkin sisaret ja me kasvattajat ja koko diakoniatyö.” Ensimmäisen 20 vuoden aikana 45 % Sortavalan laitoksen oppilaista keskeytti opintonsa. Samaan aikaan Oulun diakonissakodin oppilaista keskeytti noin 10 %. Oulussa koulutuksella oli selkeä ammatillinen, sairaanhoidollinen profiili, joka tuki oppilaiden opiskelua paremmin kuin muiden laitosten vaatimukset persoonallisuuden kehittämisestä.

Kirjoittaja on akatemiätutkija, FT, Tampereen yliopiston historiatieteen laitos.

(Perustuu teokseen Pirjo Markkola, Synti ja siveys. Naiset, uskonto ja sosiaalinen työ Suomessa 1860–1920. SKS, Helsinki 2002).

Pappisliiton uudet kotisivut on avattu

www.pappisliitto.fi

Rekisteröidy myös jäsensivuille!

Toimistojen työntekijät kesälaitumilla

Kesälomien keskittämisen johdosta liittojen toimistot ovat suljettuina seuraavasti:

Diakoniatyöntekijöiden Liitto
7. – 25.7.

Kanttori-urkuriliitto
14. – 25.7.

Pappisliitto
14. – 18.7.

Mitä AKI:sta suurena tulee?

Pari vuotta sitten Pappisliiton, Diakoniatyöntekijöiden liiton ja Kanttori-urkuri-liiton hallitukset päättivät perustaa yhteistyöjärjestön, joka nimettiin AKI:ksi. Aki eli Akavan kirkolliset ammattijärjestöt oli syntyessään kuin mikä muu pieni lapsi ikään. Kellään ei ollut oikein näkemystä siitä, mitä AKI:sta tulisi. Tarve yhteistyön kehittämiseen liittojen välillä oli ja se riitti. Läheisiä ja kaukaisempia haavekuvia lienee risteillyt monienkin päättäjien ajatuksissa.

Parin vuoden ajan AKI on elänyt ikään kuin ”henkimaailmoissa”. Kaipa se kirkollisiin ammattijärjestöihin kuuluukin. Työtä on tehty ja liittojen toimintoja kehitetty ”AKI-hengessä”. Sillä on tarkoitettu halua ottaa toinen toisemme entistä enemmän huomioon. Yhteistoimintaa on viritelty kaikkialla, missä sille on näyttänyt olevan mahdollisuuksia. Aivan ilmeisesti liittojen toimistojen arkirutiineissa on päästy pisimmälle.

Kolmen liiton hallitukset ovat pitäneet kolme yhteistä kokous- ja seminaaritapaamista. Niissä on mietitty, millaiseen yhteistyöhön liitoilla on tarvetta ja halua. Keskeinen kysymys on ollut tämä: Jos AKI kasvaa ja voimistuu, mitkä tulisivat olemaan sen tehtävät ja mitkä säilyisivät kunkin liiton tehtävinä. Tärkeitä kysymyksiä ovat lisäksi mm. vallankäyttö ja talousasiat. On selvä, että AKI:n avulla asioita pitää pystyä hoitamaan paitsi nykyistä joustavammin ja tehokkaammin myös taloudellisemmin. Kellään

ei liene varaa AKI:in, jos se tuo tullessaan uusia taloudellisia rasitteita.

Maaliskuun kokouksessaan Pappisliiton hallitus päätti pyytää kahden muun liiton hallituksilta keksään mennessä päätöstä siitä, ovatko ne valmiit aloittamaan neuvottelut yhteistyöjärjestön konkretisoimiseksi. Se tarkoittaa tehtävälinjauksien vetämistä sekä henkilöstö-, talous- ja hallintokysymysten ratkaisemista. Alustavasti tällaiselle työskentelylle on näytetty vihreää valoa. Pyrkimyksenä on saada konkreettinen esitys vielä tämän vuoden aikana, jotta liittojen korkeimmat päättävät elimet (Pappisliitossa valtuusto) voisivat ottaa siihen kantaa.

AKAVA-yhteisössä on kirkon sektoria laajemminkin puhuttu jo jonkin aikaa ns. kokonaistumisesta. Sillä tarkoitetaan tavoitetta löytää nykyistä suurempia ammattijärjestöjä. Näyttää hyvin todennäköiseltä, että keskusjärjestössä asioita ohjataan suuntaan, jossa pienillä järjestöillä on suurten puristuksessa nykyistäkin tukalimmat oltavat. Kaikki kirkolliset ammattijärjestöt ovat niin pieniä, että niiden on vaikea saada ääntään keskusjärjestössä kuuluviin. Lisäksi vaikuttaa ilmeiseltä, että entistä suurempi osa edunvalvontakysymyksistä on tiukan ammattikuntarajan ylittäviä. Esimerkiksi useimmat työsuhteasiat ovat aivan samanlaisia niin papeille, kantto-reille kuin diakoniatyöntekijöillekin.

Kirkon työmarkkinakentässä kolme Akavalaista liittoa ovat toki yhdessä merkittävä vaikuttaja. Tämä vaikuttaminen tapahtuu nyt AKAVA-JS:n kirkon neuvottelukunnan välityksellä. Kirkon neuvottelukunnassa kullakin liitolla on omat edustajansa. Tulevaisuuden kannalta tarpeellinen kysymys pohdittavaksi on, miten kirkon työmarkkinakenttää voitaisiin paremmin hoitaa, jos AKI olisi nykyistä vahvempi toimija.

Kirkollisten ammattijärjestöjen tehtäväkenttään kuuluu olennaisena osana myös ammatti-identiteetin vaaliminen ja tukeminen. Tähän papit vastakin tarvitsevat Pappisliittoa kuten kanttorit ja diakoniatyöntekijätkin omia liittojaan. Paljon kuitenkin voitaisiin tehdä yhdessä. Itse olen vakuuttunut, että uudenkaltaisen ja –laajuisen yhteistyön avulla papiston asiaa voitaisiin nykyistä paremmin ajaa. Eikä hyvät tulokset olisi kanttoreilta tai diakoniatyöntekijöiltä pois. Päinvastoin.

Nykyaikaisen lähetystrategian perusteita

Jukka Male

Ruandalaiset nuoret oppivat karjankasvatusta ja maanviljelystä. Ruanda on yksi vuoden 2003 Yhteisvastuukeräyksen avustuskohde.

NYKYISEN MAAILMANLÄHETYKSEN PARADIGMAN ELEMENTTEJÄ

Lähetystrategian kohdalla on keskeistä olla selvillä parhaillaan vallalla olevasta ekumeenisesta maailmanlähetyksen paradigmat. Kulloinkin voimassa oleva lähetysparadigma merkitsee aina samalla tiettyä lähetyksäsytystä. Paradigman muutoksella tarkoitetaan myös maailmankuvaa, ajattelua ja kulttuuria koskevaa muutosta, johon on tultu.

Keskustelu nykyisen toimintaympäristön paradigmat eli postmodernin/myöhäismodernin olemuksesta ja haasteesta lähetykselle on kansainvälisesti ollut laajaa, ja sitä on käyty jonkin verran myös Suomessa. Tiivistäen sanottuna postmodernin ihmiskäsityksen ongelmaksi nähdään, että ihmiseltä puuttuu selkeä identiteetti. Tällöin ihminen on arvoiltaan epävakaa, sirpaleinen ja irrallinen. Elämästä puuttuu syvyyttä, merkittävyyttä ja yhteenkuuluvuutta. Monen kirkon ja järjestön ongelmana on edelleen elää modernia aikaa, ottamatta teolo-

giassa ja toiminnassa huomioon muuttunutta maailmaa, nykyistä postmodernia toimintaympäristöä. Tämä johtaa eristäytymiseen ihmisistä omaksi saarekkeeksi.

Siksi on välttämätöntä löytää tavat kommunikoida evankeliumi postmodernille ihmiselle hyvänä uutisena, joka on kaikki kulttuurit ylittävä Jeesus Kristus. Tällöin lähtökohtaisesti hyväksytään, että Kolmiyhteinen Jumala on kaikkina aikoina ilmaissut itsensä kaikissa kulttuureissa ja konteksteissa. Teologisina esimerkkeinä kulttuurien ylittämistä voivat toimia esim. Jeesuksen ja samarialaisen naisen kohtaaminen (Jh. 4) ja Paavalin toiminta Ateenassa (Apt. 17,16-34). Nykyaikana Kristuksen kirkon ja sen seurakuntien on perusolemuksensa mukaisesti tultava entistä tietoisemmin evankelioiviksi ja lähetykskeskeisiksi.

Seuraavia lähetystrategiaan kuuluvia elementtejä voidaan pitää keskeisimpinä, ja niistä käydään parhaillaan laajaa kansainvälistä missiologista keskustelua: 1. Lähetystyö ja sen raamatullinen oikeu-

tus. 2. Kirkko on olemukseltaan missionaarinen – hiippakunnan ja seurakunnan tehtävien päivitys. 3. Lähetys on kolmiyhteisen Jumalan lähetystä, Missio Dei. 4. Lähetys ja kokonaisvaltainen pelastus. 5. Lähetys ja toiminta oikeudenmukaisuuden puolesta väkivaltaa vastaan. 6. Lähetys evankelioimisena – evankelioimisen määritelmät. 7. Lähetys ja kontekstualisaatio. 8. Lähetys vapauttavana toimintana. 9. Lähetys ja inkulturaatio. 10. Lähetys ja yhteinen todistustehtävä. 11. Lähetys ja Jumalan kansan palveleminen. 12. Lähetys ja kristillinen todistus muiden uskontojen kannattajien keskuudessa – islam, theologia religionum ja uskontodialogi. 13. Lähetys teologiana. 14. Lähetysten eskatologinen ulottuvuus. 15. Lähetysten monet mallit – onko kaikki lähetystä?

Näistä elementeistä muodostuvat pääosin ne painopistealueet, joista nykyinen lähetysten paradigma koostuu. Ne samalla muodostavat aineiston, joka on otettava lähetysstrategisessa ajattelussa jatkuvasti huomioon.

MAAILMANLÄHETYKSEN NYKYISIÄ SUUNTAUKSIA

Globaalisista ja alueellisista muutoksista on lähetystyön näkökulmasta tehty merkittävää tutkimustyötä. Suomessa esimerkiksi Per-Olof Malk on tarkastellut osin näiden tutkimusaineistojen avulla tätä muutostilannetta ja nimennyt kolme keskeistä maailmanlähetysten suuntausta, joita lyhyesti tarkastelen.

Muutos lähetystyön suunnassa

Lähetyshistorian alkuvaiheessa evankeliumin levittämisen suunta oli sentrifugaalinen, keskipakoinen (lat. centrum keskipiste; fugare paeta). Lähetystyö eteni maantieteellisesti arvioiden Jerusalemita vähitellen asutun maailman lähes kaikkiin osiin. Perustana suuntautumiselle muualle maailmaan oli ja edelleen on Missio Dei, kolmiyhteisen Jumalan lähetys, ja siihen sisältyvä lähetystehtävä (esim. Apt. 1,8; Mt. 28,18-20; Mk. 16,15-16; Gal. 4,4-6).

Nykypäivänä evankeliumin kuuleminen on jo suurimmalle osalle maailman väestöstä mahdollista modernien sähköisten tiedotusvälineiden välityksellä. Lähetystyötä tehdään kaikissa maanosissa. Uskon ja epäuskon välistä rajankäyntiä tapahtuu kaikkialla. Näin ymmärrettynä lähetystehtävä on maantieteellisesti katsoen kaikkialla tapahtuvaa, vaikka edelleen sadat miljoonat ihmiset eivät vielä ole osallisia evankeliumin sanomasta.

Tässä tilanteessa evankeliumin levittämisessä on samaan aikaan nähtävissä suunnan muutos. Kirkon historian vaiheissa monissa maissa kirkkoihin kuulumisen ja kristillisyyden tuntemus on ajan saatossa myös vähentynyt ja muitten uskontojen kannattajia on tullut tilalle. Evankeliumin levittämistä

on enenevässä määrin myös alkanut tapahtua toiseen suuntaan eli ”maailman ääristä” takaisin kristinuskon entisille varhaisille historiallisille maantieteellisille painopistealueille.

Lähetystyö on näin ollen myös muuttumassa sentripetaaliseksi (lat. petere hakea) eli keskukseen so. Jerusalemiin, ns. vanhaan kristikuntaan ja samalla nykyisille islamin leviämisalueille hakeutuvaksi. Myös kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen lähetystyöntekijöitä tulee muualta maailmasta enenevässä määrin lähetystyöhön näihin ns. vanhan kristikunnan maihin. Suunnanmuutos on kuitenkin välttämätön tosiasia, mikäli lähetystyötä halutaan tehdä siellä, missä Kristusta ei vielä tunneta. Tähän työhön tarvitaan monenlaisia voimavaroja.

Kristittyjen lukumäärän ja lähetysinnostuksen kasvu ns. kolmannessa maailmassa ja lähetystyöntekijöiden strategisen sijoittumisen ongelma

Ns. nuoret kirkot, jotka perustettiin monessa tapauksessa lähetystyön seurauksena 1800- ja 1900-luvulla, tekevät mahdolliseksi edellä mainitun maailmanlähetysten ilmansuunnan muutoksen samalla, kun liikenne myös toiseen suuntaan kasvaa. Kristittyjen määrä on koko maailmaa arvioitaessa voimakkaimmin kasvanut Afrikassa, Aasiassa ja Etelä-Amerikassa. Kasvu on selvästi hidastunut Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa.

Lähitulevaisuudessa 3/4 maailman kristityistä on Afrikassa, Aasiassa, Etelä-Amerikassa ja Oseanisassa. Nämä ns. kolmannen maailman kirkot ovat nykyään enimmäkseen itsenäisiä kirkkoja. Ne omasta aloitteestaan kutsuvat länsimaisia työntekijöitä niihin tehtäviin, joita itse pitävät tarpeellisina. Näin ollen viime vuosikymmeninä on selvästi siirrytty tasavertaisten kirkkojen yhteistyön aikakauteen. Monissa näistä kirkoista on havaittavissa voimakas lähetysnäky ja lähetysinnostus. Tällöin lähetystyötä suunnataan ensin oman valtion kansalaisten keskuuteen, sitten naapurimaihin, ja myös toisinaan kauemmas muihin maanosiin.

Maailmassa arvioidaan nyt olevan noin 434 000 toisiin maihin lähetettyä eri kirkkokuntien lähetystyöntekijää (foreign missionaries). Kuitenkin näistä vain muutamia tuhansia työskentelee sellaisilla alueilla, joilla ei vielä ole kuultu evankeliumia Kristuksesta. Muut työskentelevät alueilla, joilla kirkot ja kirkkokunnat jo ovat olemassa ja alueilla, missä jo aikaisemmin on julistettu evankeliumia, vaikka kirkkoja ei vielä ole perustettu.

Lähetysstrategian näkökulmasta on merkittävää, että ns. kolmannen maailman lähetystyöntekijöillä on enenevässä määrin ollut työalueenaan juuri ns. 10/40 -ikkunan valtiot. Heillä on monessa tapauksessa suuremmat mahdollisuudet kuin länsimaisilla lähetystyöntekijöillä päästä näihin valtioihin lähetystyöhön.

Esimerkiksi Malk tekee tärkeän havain- ➔

non, että länsimaisten lähetystyöntekijöiden työ tapahtuu pääasiassa nykyisen kristikunnan piirissä, kun puolestaan ns. kolmannesta maailmasta tulevat lähetystyöntekijät etupäässä työskentelevät kolmannen maailman valtioissa, ja silloin usein myös erityisesti pioneirilähetystilanteissa.

Nykyisenä ekumeenisen lähetysparadigman aikakautena länsimaiset kirkot ja lähetyjärjestöt lähettävät varoja ja lähetystyöntekijöitä kirkkojen kutsusta lähetyssyhteistyösopimusten puitteissa tiettyjä yhteisesti sovittuja hankkeita varten. Näin olen lähetystyöntekijät vahvistavat jo olemassa olevan kirkon nykyistä ja laajenevaa työtä. Samalla käy keskeisen tärkeäksi pitää huolta siitä, että yhteistyökirkot omaksuvat ja vahvistavat neljää itsenäisen kirkon ulottuvuutta, joihin kuuluvat oma hallinto, taloudellinen itsekannattavuus, lähetystyö ja kontekstuaalisen teologian tekeminen.

Lähetystyö uskontopluralistisessa maailmantilanteessa

Nykyisessä uskontopluralistisessa ja relativistisessa keskustelussa esitetään hyvin monenlaisia pelastusta koskevia käsityksiä. Kirkon olemuksen ja lähetystyön kannalta on tällöin perimmältään kysymys pelastusta koskevasta absoluuttisuusvaatimuksesta, jonka mukaan Jeesus Kristus on ohittamaton ja ainoa pelastava tie Jumalan yhteyteen (Apt. 4,12).

Viime vuosina kansainvälisessä uskontoteologisessa keskustelussa eksklusivismi, trinitaarinen inklusivismi, pluralismi ja evankelistaparadigma ovat merkittävimmät vaihtoehdot, joita on tarjottu käytettäväksi eri uskontojen kannattajien kohtaamistilanteissa. Esimerkiksi katolinen kirkko on eri yhteyksissä omaksunut trinitaarisen inklusivismin mukaisen vaihtoehdon.

On selvää, että kristillinen lähetystyö toimeksiantajalleen uskollisena ei luovu sille annetusta raamatillisesta lähetystehtävästä, jonka mukaan evankeliumi on saatettava kaikkien kansojen tietoon ja Pyhän Hengen työn kautta Jumalan lahjana vastaanotettavaksi. Näihin kansoihin kuuluvat kaikki maailman kansat, myös esim. juutalaiset ja muslimit (Mk.14,61-62; Lk. 2,30-32), joilla Raamatun näkökulmasta käsitettynä ei voi olla Kristusta ohittavaa omaa erillistä pelastustietä.

Myös uskontodialogiin sisältyy lukuisia merkittäviä ulottuvuuksia, mm. rauhanomainen osapuolten syvämpi toistensa tuntemaan oppiminen ja mahdollisuudet yhteisiin, kaikkien hyvinvointia edistäviin hankkeisiin.

Uskontodialogin käyminen edellyttää selkeää kristillistä identiteettiä. Täytyy muistaa, että Paavali oli samassa persoonassa sekä lähetyksen että uskontoteologian, ja kävi myös uskontodialogia.

Nykyistä lähetyksen paradigman muutosta, maailman yleistä lähetystilannetta ja lähetyksen kaksisuuntaisuutta koskeva reflektointi johtaa nykyaikaista lähetyssstrategiaa ja sen ulottuvuuksia koskevaan problematisointiin.

'Strategia' ymmärretään eri yhteyksissä ja aloilla eri tavoin. Esimerkiksi kirkon toiminnassa strategia on toimintamalli, jota noudattamalla päästään vision kuvaamaan tilanteeseen. Kirkon visio on kuvaus tulevaisuuden kirkosta. Tällöin strategia on toiminnan linjaus, jonka tavoitteena on toteuttaa visio. Strategia kuvataan tieksi tai portaiksi, joita pitkin vision kuvaamaan tilaan päästään. Strategia käsitetään joukoksi valintoja ja priorisointeja.

Lähetyksen näkökulmasta lähetyssstrategian käsite on määriteltävissä seuraavasti:

Lähetyssstrategia on toiminnan linjaus, jota noudattamalla pitkällä aikavälillä päästään maailmanlaajaa Kristuksen kirkkoa rakentavaan tiettyyn tavoitteeseen. Lyhytkestoisessa lähetystoiminnassa on kysymys senhetkisen tilanteen edellyttämästä suunnitelmasta ja toiminnasta tavoitteeseen pääsemiseksi.

Lähetyssstrategisen ajattelun teologisena lähtökohtana on eri yhteyksissä Raamatussa ilmaistu kolmiyhteisen Jumalan lähetyksen, Missio Dei (erityisesti Jh. 3,16 merkityksessä). Lähetyssstrategian päämääränä voidaan kiteytetysti pitkällä tähtäimellä pitää Kristuksen antaman lähetystehtävän täyttämistä Kolmiyhteisen Jumalan työtoverina. Lyhyellä ja pitkällä aikavälillä lähetyssstrategian päämääränä oleva visio lähettämisestä jatkuvasti tarkentuu ja konkretisoituu eri aikakausina ja eri konteksteissa.

Lähetettynä olevalle Kristuksen maailmanlaajalle kirkolle tästä seuraa lukuisia tehtäviä, joista keskeisimpänä on Jumalan työtoveruudessa toimien synnyttää eri puolille maailmaan uusia kristillisiä kirkkoja ja seurakuntia, jotka levittävät evankeliumia eteenpäin. Tämän saman päämäärän saavuttamiseksi työskentelevät monet toimijat: lähettävä ja vastaanottava kirkko, yksittäinen seurakunta, herätysliike, lähetyjärjestö ja jokainen seurakunnan kastettu jäsen. Tällöin lähetystyö jatkuvasti sisältää näille kaikille kutsun uskon kuuliaisuuteen Jumalan sanaa kohtaan monenlaisissa arkipäivän tilanteissa. Tämä merkitsee toimimista kristillisen uskon ja rakkauden toteutumiseksi käytännössä sekä omassa ympäristössä että muualla maailmassa.

Kirjoittaja on Kirkon lähetyksen keskuksen lähetysteologi, missiologian dosentti. Kirjoitus perustuu Vascon lähetys- ja uskontoteologiaa käsittelevään teokseen 'Missiologia ja uskonnot', joka ilmestyy keuhälä 2003.

Kirkko perinteiseen tapaan keskellä kylää. Vaaralan kirkko Vantaalla sijaitsee keskellä asuinaluetta.

KARI LATVUS

Paikallista arkista teologiaa Suomessa

Suomalaisen vapautuksen teologian juuret

Yleensä suomalainen keskustelu vapautuksen teologiasta aloitetaan Tapio Saranevan *Oikeudenmukaisuuden nälkä* ja Elina Vuolan *Köyhien Jumala* urauurtavista teoksista vuodelta 1991.

Mielestäni on kuitenkin perusteltua, että suomalaiset vapautuksen teologian alkuvaiheet sijoitetaan 1950-luvulle siihen maisemaan, jolle tyypillistä olivat suuret sosiaaliset ongelmat, monien ihmisten arkea koskettava elämisen niukkuus ja maan epävarmaksi koettu asema sodan jälkeen. Kirkon kannalta poikkeuksellista tilanteessa oli se, että ns. aseve-

lipappi-kokemuksen myötä kirkolla oli kohtuullisesti sekä tajua että tunneyhteyttä siihen maailmaan, missä kansa arkeansa eli. Rintamalla jaetut sodan, nälän, pelon, kuoleman ja elämän mielettömyyden kokemuksen eivät jättäneet edes pappeja rauhaan. Elämä kohdattiin kasvokkain, niukoin roolivarustuksin ja kaukana siististä sisätiloista.

Sodan jälkeinen aika merkitsi kirkon havahtumista uuteen yhteiskunnalliseen vastuuseen. Ei riittänyt, että papit hoitivat saarnansa ja kirkon pyhät toimitukset, sillä ihmisten hätä elämän eri alueilla oli niin ilmeinen. Samoin papiston kyky ➔

"Moniäänisyys, rinnalla kulkeminen, arjen äänten kuuleminen ja sen monenlaisten makujen tunnistaminen on se maaperä, mistä teologian vapautus voi alkaa", kirjoittaa Kari Latvus.

nähdä arkitodellisuutta oli niin harjaantunut, että hengellisiin ja kirkollisiin salonkeihin ei ollut mahdollista vetäytyä – ei ainakaan kaikkien.

Tämän seurauksena oli ennen näkemätön uusin työmuotojen synnyttämistarve: nuoriso-, lapsi- ja pyhäkoulutyö lähti jyrkkään nousuun, diakoniatyö etsi uusia toimintamalleja, perheneuvonnan ja sairaalasielunhoidon toiminta nykyisessä merkityksessä sai syntynsä, kirkon teollisuus- ja yhteiskuntatyö syntyi. Ajan iskulause oli: kirkko ei ole olemassa itseään vaan maailmaa varten.(1)

Kun menneitä vuosikymmeniä tarkastelee uuden vuosituhannen alussa, niin kahdelta havainnolta ei voi välttyä. Ensinnäkin arjen kohtaamisen valtavirta on kulkenut seurakuntapapiston ohi. Tilanetta paikkaamaan on haettu eri tavoin koulutettuja arjen ammattilaisia, joilla on niukemmat teologista opinnot, mutta laajempi ammatillinen tarttumapinta ihmisten särkymisen, alistamisen, heitteille jättämisen ja elämän hallinnan herpaantumisen hetkiin. Papiston piirissä tällaisiin tehtäviin keskittyminen kuuluu vain erityistyöalojen yhteyteen.

Toinen merkillepantava piirre on se, että sodan jälkeen vastaavaa arjen korkeakoulua ei papistolle ole siunaantunut, sillä vuosisadan lopun laman kohtaaminen meni ohi suurelta osaa papistoa. Sen sijaan viereisessä työhuoneessa diakonian viranhaltijat vedettiin katsomaan hätää, häpeää ja arjen särkymisiä. Asevelipappi-liike ei saanut seuraajakseen diakoniapappi-liikettä.

Papit diakonian kenttähommissa tai edes erilaisilla diakonian neuvottelupäivillä ovat edelleen lähinnä 'näyteikkunakukkia'. Syyt siihen, miksi kehitys on kulkenut tähän suuntaan olisi tarkemman tutkimuksen arvoinen asia. Ehkä papisto on liukunut diakoniasta sivuun, kun ei ole ollut pakko ja kun kerran on olemassa nuo diakoniatyöntekijät. Miksi

liata käsiään alueella, jota ei osaa, johon ei ole saanut koulutusta ja jota ei myöskään kunnolla hallitse? Nykytilanne on jo jatkunut niin pitkään, ettei juuri kukaan edes esitä kysymyksiä siitä, mikseivät papit ole diakoniatuimistojen vastaanotoissa mukana tai yhdessä diakoniaväen kanssa mukana karvoittamassa elämän varjoisempiakin kujia.

JÄLKEEN VAPAUTUKSEN TEOLOGIAN

Eri tahot ovat tuoneet esiin havaintonsa siitä, että vapautuksen teologiasta on Latinalaisessa Amerikassa paras puhti poissa. Maailmanlaajuisesti on kuitenkin väärin kuvitella, että vapautuksen teologia olisi menettänyt merkityksensä. Esimerkiksi Dalit-teologia on nousemassa yhä näkyvämpään rooliin, kun intialainen versio apartheid-järjestelmästä toivottavasti nousee yhä enemmän maailmanlaajuisen huomion kohteeksi.(2)

Onko vapautuksen teologiassa kysymys yhteiskunnallisesta toiminnasta, joka vain naamioituu teologiseen vaatetukseen? Latinalaisessa Amerikassa taisteltiin köyhien maanviljelijöiden puolesta sotilasdiktatuuria vastaan, Yhdysvalloissa mustat ajoivat oikeutta ihmisarvoiseen kohteluun ja Intiassa dalitit vaativat uskontoon perustuvan kastisoron lopettamista. Yhtäältä vastaus on myöntävä: ilman laajojen kansanryhmien kokemaa sortoa ei vapautuksen teologian liikkeitä olisi syntynyt. Yhteiskunnallisen tilanteen kärjistyessä koko teologinen järjestelmäkin yleensä reagoi siihen.

Olisi kuitenkin suuri vääryys, jos erilaiset vapautuksen teologian ilmenemismuodot kuitattaisiin pelkästään erilaisten ihmisoikeustaistelujen äänitorviksi. Tällöin unohtuisi se syvälinen teologinen työskentely, jota on harjoitettu niin kyli-

en raiteilla kuin teologien työhuoneissa, kun on etsitty kristinuskon ajankohtaista ja arkea kohtaavaa tulkintaa. Parhaimmillaan työskentelyn kantavana voimavarana on ollut ihmisten oma elämän- ja uskontulkinta. Maattomat päiväpalkkalaiset eivät ole ainoastaan olleet politiikan ja teologisen analyysin kohteita vaan he ovat itse tulkinneet, mitä merkitsee ihmisarvolle, työlle ja työttömyydelle se, ettei ole pysyvän toimeentulon tuomaa turvaa. Tai että työttömät ovat saaneet olla itse kuvaamassa elämäntodellisuuttaan, jossa hapen ja voimat vie usein häpeä, riittämättömyyden ja tarpeettomuuden tunne.

Teologisesti ratkaisevaa on näiden elämäntekemusten kuuluminen myös Raamatun ydinkertomuksiin. Vanhan testamentin (VT) keskeisin uskontunnustus muistuttaa Israelin kansan alkuperän nousevan muukalaisuudesta, vähemmistöön kuulumisesta, huonosta kohtelusta, väkivallan ja sorron kokemisesta sekä siitä, että Jumala myös kuuli vaittujen huudon, näki kurjuuden ja vei israelilaiset pois sortovallan alta (5. Moos 26). Oikeastaan koko VT:n historiakirjoitus on kamppailun kuvasta, jossa elämisen edellytykset toistuvasti saadaan ja menetetään.

Vastaavalla tavalla Uuden testamentin ydinkertomus kuvaa uskonnollisessa ja poliittisessa marginaalissa eläneen Jeesus Nasaretilaisen väkivaltaisen teloituksen ja päätyttyä uskontunnustukseen, että Jeesuksen ristinkuolemassa Jumalan olemus tulee erityisellä tavalla esiin.

Vapautuksen teologian suuri lahja kristikunnalle onkin ollut silmien avaaminen Raamatun ydinkertomusten arkiselle ja voimakkaan yhteiskunnalliselle todellisuudelle. Tätä todellisuutta näyttää olevan erityisen vaikea havaita, jos siihen ei ole liittymäkohtaa omassa elämässä ja tunnerekisterissä. Sen tähden vapautuksen teologien väsymätön viesti onkin ollut se, että ahdistettujen ja pieneen paikkaan pantujen ihmisten on saatava puhua itse. Vain häpeän ja merkityksettömyyden kokenut osaa nähdä näiden asioiden todellisen kivun niin oman elämässään kuin Raamatun kertomuksissakin.

Tästä perustavasta oivalluksesta on välillä tosin vaarana muodostua jäykkä oppi-lauselma, joka ikään kuin estäisi tai tekisi tyhjäksi sen, ettei kukaan muu voi toisen puolesta tai toisten kanssa lausua mitään merkittävää.

Käytäntö on opettanut, että kaikkien talkoisiin halukkaiden ääniä tarvitaan, mutta ilman kosketusta arkeen, ihmisten arkoihin ja pelokkaisuuteen kokemuksiin, vihan ja väkivallan äänien kuulemiseen on kaikkien puhe kovin merkityksetöntä. Moniäänisyys, rinnalla kulkeminen, arjen äänten kuuleminen ja sen monenlaisten makujen tunnistaminen on

se maaperä, mistä teologian vapautus voi alkaa.

KONTEKSTUAALISEN TEOLOGIAN REUNAHEITOJA

Tätä nykyä pidän parempana puhua kontekstuaalisesta teologiasta. Syitä "vapautuksen" vaihtumisesta "kontekstuaaliseen" on useitakin. Ensinnäkin ilmaus vapautuksen teologia viittaa niin kovin suoraan ja melkein pä yksiselitteisesti Latinalaiseen Amerikkaan ja 1970-lukuun, siis meidän ulkopuolellemme ja tyypillisesti modernin aikakauden kertomukseen. Ajan muutos ja postmoderni on siis purrut teologiaankin.

Toiseksi pidän tärkeänä, että mukaan tulevat myös ne kokemukset ja oivallukset, joita missiologian parissa on tehty työskenneltäessä kulttuurien, kielten ja yhteiskunnallisen todellisuuden muodostamassa kentässä. Jos vapautuksen teologia ainakin paikoin laiminloi uskonnollisen ja hengellisen todellisuuden läsnäolon merkityksen, on lähetys puolestaan helpommin tavannut unohtamaan elämän aineellisen puoliskon tarkeyden. Kolmanneksi ilmaus kontekstuaalinen teologia on arvovapaampi erilaisista teologisista kannanmuodostusten pohjalta syntyneistä vakiintuneista taistelubunkkereista.

Kaikki teologia liittyy aikaan ja paikkaan. Astian maku, puhujan murre ja ihmisten elämään sopivat sanat ja teot ovat pyrkimyksiä ilmaista sen tarkeys, että evankeliumi liittyy elämään ja arkeen. Koska teologiaa ei - sen enempää perinteistä analyttistä tutkimusta tai uutta luovaa konstruktivistista seurakuntateologiaakaan - tehdä hiukkasvapaassa tyhjiössä vaan elävien ja tuntevien ihmisten keskelä, on teologian vain rohjettava tehdä väistämättömyydestä hyve ja tulla tietoiseksi sidonnaisuudestaan: kaikki teologia on kontekstuaalista, mutta sen tulisi olla sitä tavoitteellisesti.

Tietoinen kontekstuaalinen teologia tuskin voi olla sen vaarallisempaa kuin tiedostamatontakaan, jonka heikkoutena on lisäksi pyrkimysten jääminen alitajuntaiseksi ja piilovaikutteiseksi.

Lähinnä yliopistoihin keskittyvän perinteisen teologian peruspiirteitä ovat usein välimatka tutkittavaan kohteeseen, kriittisen neutraali suhde tutkittavaan teemaan ja joko analyttinen tai historiallinen näkökulma. Näistä läh-

tökohdista tehtävä teologia ei ole uskaltanut useinkaan tavoitella sellaisia näkökulmia, jotka kehittäisivät työelämän, siis esimerkiksi kirkon, toimintaa. Tässä suhteessa kontekstuaalinen teologia voi terveellä tavalla täydentää näkökulmaa ja pitää esillä niin yhteiskunnan kuin kirkon kentän kysymyksiä luontevana osana asialistaansa.

Vapautuksen teologian suuri lahja kristikunnalle onkin ollut silmien avaaminen Raamatun ydinkertomusten arkiselle ja voimakkaan yhteiskunnalliselle todellisuudelle.

TEOLOGIAA ARJESSA

Seuraavassa kuvaan lyhyesti joitakin yleisiä piirteitä, jotka toistuvat uusimmissa kontekstuaalisissa teologian esityksissä.⁽³⁾ Keskeistä aikaan ja paikkaan liittyvän teologian tekemisessä on ensinnäkin *arjen näkeminen*. Vapautuksen teologian suuri heuristinen oivallus oli siinä, että teologia tarvitsee yhteiskuntatieteitä voidakseen ymmärtää nykytilannetta. Tämä merkitsee yhteiskuntatieteitten tuoman jäsenyyksen aktiivista opiskelua ja sen välineiden soveltamista teologiseen työskentelyyn. Tavoitteena saattaa olla vaikkapa yhteisöanalyysi (social analysis), jonka avulla jonkin tietyn alueen ihmisten elämäntodellisuutta kartoitetaan. Miten ihmiset voivat, mitä alueella tapahtuu eri aikoina päivää ja viikkoa? Mihin alueella keskittyvät hyvä ja huono-osaiset? Miten alueen ihmiset kertovat oman tarinansa selviytymisestä tai musertumisesta?

Viime aikoina on yhä useammin korostettu aktiivisen läsnäolon merkitystä osana yhteisöanalyysin tekemistä. Etnograafien havainnointi lähestyy ja ylittääkin sen näkymättömän vedenjakajan, joka sijaitsee tutkivan havainnoinnin ja osallistuvan toiminnan välillä.

Keskeiseen asemaan nousee myös *yhdessä tekeminen*. Brittiläisessä kaupunkiteologiassa on jopa todettu, että jokaiseen vakavasti otettavaan paikallisen teologian hankkeeseen tulee kuulua keskeisenä osana yhteisötyön näkökulma. Yhteinen toiminta merkitsee esimerkiksi seurakuntatasolla rohkeaa kurkotusta yli työalarajojen ja myös yli sen kynnyksen, joka muodostuu seurakunnan palkattujen työntekijöiden ja seurakuntalaisten välille.

Olennaista arkipäivän teologisessa työskentelyssä on myös kysymys oikeudenmukaisuudesta. Ilman tätä kysymystä teologinen teorianmuodostus tai seurakunnallinen toiminta saattaa jäädä ilman riittävää liittymistä elämän koviin reunaehtoihin. ”Jos veljenne tai sisarenni on vailla vaatteita ja jopäpäiväistä ravintoa, niin turha teidän on sanoa: ’menkää rauhassa, pitäkää itsenne lämpimänä ja syökää hyvin’, jos ette anna heille mitä he eläkkeeseen tarvitsevat.” (Jaak 2:15-16)

Oikeudenmukaisuuden tuottaminen voi merkitä välitöntä ensiapua vaatteen, ruuan tai asuinsijan suhteen. Samanaikaisesti sen tulisi kyllä ulottaa näkökulmansa myös siihen mekanismiin, joka estää elämän lähtökohtien tasaisemman jakautumisen. Tässä kohdin lienee itsestään selvää, ettei näkökulma voi rajoittua vain lähialueisiin vaan tasausta haettaessa on muistettava myös ne maailman kolkat, joiden hyväksikäytölle läntinen hyvinvointi on rakennettu. Tarvitaan toimia toisen puolesta, mutta puolesta tekeminen voi viedä mukanaan myös holhoavaan paternalismiin. Ihmisen voimaannuttaminen, empowerment, merkitsee syvempää tavoitetta voimistua oman elämänsä subjektina.

Osallistava hengellisyys on elinehto kontekstuaalisessa teologiassa. Osallistavuus merkitsee kommunikaation toimimista, mukaantulon ja läsnäolon mahdollistamista, ihmisten omalla kielellä puhumista ja evankeliumin tuomista niin lähelle, että siihen voi arkivaatteissakin tarttua. Hyvänä esimerkkinä arkeen tulevasta hengellisyydestä on Kii-rastorstaina toteutettu ristin tie Lappeenrannassa. Jeesuksen kärsimystietä ei etsitä sisällä kirkossa, vaan lähdetään ulos kadulle, jossa piinatien ”asemat” ovat eri puolilla kaupunkia mm. terveyskeskuksessa, sosiaalitoimistossa ja työtä etsivien koontumistilassa. Kristuksen tie ja meidän tiemme asettuvat rinta rintaan ja puhuttelevat mieltä myös niiltä osilta, joita pelkkä verbaalitodellisuus ei muuten tavoittaisi. Kristuksen tien tuominen keskelle arkikokemusta on muutoinkin tärkeä ja uutta todellisuutta luova toimi.

PAIKALLISTA TEOLOGIAA ESPOOSSA

Viisi vuotta sitten ei mieleeni tullut ajatusta, että vauraat ja hyvinvoivat Espoon seurakunnat hamuivat paalupaikkaa paikallisen teologian kehittämisessä. Diakin Järvenpään yksiköstä tilattu lisäkoulutus (*Kohti espoolaista teologiaa*) sekä siihen vuonna 2003 liittynyt tutkimushanke (*Paikallisia teologioita Espoossa*) ovat kuitenkin hyviä esimerkkejä mahdollisuudesta soveltaa kontekstuaalisen teologian perusmetodeja seurakuntien työhön.

Espoossa olennaiseksi lähtökohdaksi on havaittu se, että koulutukseen tullaan riittävän isolla ryhmällä samasta seurakunnasta. Jos paikallista teologiaa ryhtyy puuhaamaan yksityisyritteliäisyyden pohjalta, on edessä useasti joko turhautuminen tai väsymys. Samalla isoksi haasteeksi on muodostunut se, ettei paikallisen teologian tekeminen ole tähän mennessä haastanut samassa mitassa pappeja kuin diakoniatyöntekijöitä. Tärkeimmät oivallukset tunnutvat liittyvän yhdessä tekemiseen ja suurempaan alttiuteen katsoa arkiympäristöä aiempaa monipuolisemmin. Siis: tulla sen altistamaksi.

Paikallisen teologian tekemiselle on Suomessa ilmeinen tarve. Perinteisesti täällä on osattu olla hengellisesti aktiivisia, mikä näkyy herätysliikkeiden historiassa. Vaikka maassa ei vallitse yhteiskunnallinen kriisitilanne, niin jatkuva massatyöttömyys on alkanut nakertaa yhteiskunnan kasvualueita yhä syvemmältä. Viime vuosien raju muuttoliike on tyhjentänyt maaseutua ja täyttänyt ruuhka-Suomea: juuri missään kolkassa maata ei yhteiskunnan muutos ole jättänyt yhteisöjä entiselleen.

Muutoksen keskellä seurakunnilta kysytään kykyä nähdä, mitä ympärillä tapahtuu. Paikallisen teologian haasteena on nähdä ihminen kaiken keskellä ja avata evankeliumin ja oikeudenmukaisuuden näkökulma tähän todellisuuteen.

Viitteet:

(1) Murtorinne, Yleiskatsaus, 18-21. – Kirjassa Heikkilä - Murtorinne (toim.), Kirkko suomalaisessa yhteiskunnassa 1900-luvulla. Kirjapaja 1977.

(2) Dalit-teologiasta: Malkavaara, Intialainen dalit-teologia. Vapautuksen teologiaa ja ihmisoi-
keuskamppailua. KTK A 73. Jyväskylä 1999; Lat-
vus, Arjen teologia. Johdatus kontekstuaaliseen
raamatuntulkintaan. Kirjapaja 2003.

(3) Katso esimerkiksi Thistlewaite, Susan Brooks
and Engel Mary Potter (eds.), Lift Every Voice.
Constructing Christian Theologies from the Un-
derside. Revised and Expanded Edition. Maryknoll
1998 [1990]. Schreiter, Robert, Constructing Local
Theologies. Eight printing. New York 1999 [1985].
C. Rowland (ed.), The Cambridge Companion to
Liberation Theology. Cambridge 1999. – Suomeksi
katso Latvus, Arjen Teologia.

Onko vapautuksen teologia vielä elossa?

Erilaiset vapautuksen teologian ilmenemismuodot ovat nousseet esille ympäri maailmaa 1960-luvun lopulta lähtien. Latinalaisen Amerikan vapautuksen teologia ja sen rinnakkaisilmiö Pohjois-Amerikan musta teologia kukoistivat erityisesti 1970-80 -luvuilla. Maaperän näille uusille virtauksille loivat useat seikat, mutta keskeisiä tekijöitä olivat yhteiskunnassa alimmille astinlaudoille jääneiden ihmisryhmien sietämätön tilanne, havahtuminen demokraattisempiin teologian harjoittamisen muotoihin ja erityisesti katolisessa kirkossa vaikuttanut uudistusmieliala, joka tuli esiin Vatikaanin II kirkolliskokouksessa.

Syntykö vapautuksen teologian ruohonjuuritason liikkeenä, opiskelijakampusten kahviloissa vai oppineiden teologiien kirjoituspöytien äärellä? Kaikkia vaihtoehtoja voinee esitellä oikeina vastauksina näkökulmista riippuen, mutta olennaista on se, ettei vapautuksen teologiaa tule tarkastella pelkästään teoreettisena kirjoituspöytäilmiönä tai perusyhteisöjen raamatuntulkintaan keskittyneinä maallikkoliikkeenä. Käytännön toimet ihmisten arkielämän keskellä muodostivat vapautuksen teologian ytimen. Tästä huolimatta julkisessa keskustelussa tutkijoiden haaviin näyttää jäävän etupäässä vapautuksen teologian oppineiden edustajien yrityksiä jäsentää vapautuksen teologiaa yleisemmällä tasolla.

Tällä hetkellä monet uumoilevat perinteiselle vapautuksen teologialle loppua ainakin Latinalaisen Amerikan suunnalla. Perusyhteisöliike on selvästi riutunut, katolisen kirkon johto on konservatiivisella nimityspolitiikallaan aktiivisesti estänyt vapautuksen teologian etenemistä ja helluntailaisesti orientoitunut protestanttisuus vetää piiriinsä yhä enemmän uskonnollisia pikavoittoja etsiviä. Merkityksettömäksi ei jäänyt myöskään maailman poliittisissa järjestelmissä tapahtunut rajua muutos,

sillä vapautuksen teologian ja vasemmistolaisen politiikan aseveliyhteys oli lähtökohdissaan ilmeinen.

Elvis on kuollut, eläköön Elvis! Vapautuksen teologian uudet tuulet ovat kuitenkin osoittaneet, että samalla kun järjestellään vapautuksen teologian saattohoitoa, on syntynyt uusia ajankohtaisia muotoja, joissa etsitään uudestaan ja entistä terävämmiin vastausta yksinkertaiseen kysymykseen. Mikä merkitys kristillisellä uskolla on ihmisten arjessa? Tämä ei ole vain eettinen tai yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuuden kysymys, vaan myös syvästi hengellinen. Vapautuksen teologiaa leimaa havahtuminen siihen tietoisuuteen, että kuva Jumalasta ja Kristuksesta saa erilaisia muotoja, kun eletään vaikkapa sodan, nälän, rotusorron tai työttömyyden kanssa kasvokkain.

Monet ovat myös valmiit luopumaan nimityksestä vapautuksen teologia. Tilalle on haettu aikaan ja paikkaan tanakammin istuvia ilmauksia kuten intialainen kastittomien *dalit*-teologia tai brittiläinen *Urban Theology*. Nämä esimerkit osoittavat myös sen, etteivät vapautuksen teologian ydinideat olleet kertakäyttöisiä, vaan ansaitsevat tulla esiin keskusteltavaksi edelleenkin. Pysyviä aiheita asialistalla ovat kysymykset teologian kontekstisidonnaisuudesta, yhteiskunnallisuudesta, kulttuurisista sidoksista ja entistä enemmän myös paikallisuudesta. Vapautuksen teologian suuri kertomus on vapautuksen, oikeudenmukaisuuden ja hyvän elämän kuulumisesta osaksi kristinuskon ydintä.

Kirjoittaja on Diakonia-ammattikorkeakoulun Järvenpään yksikön lehtori, TT, erityisalueina raamatuntutkija, kontekstuaalinen teologia.

Aihepiiriä kuvaa laajemmin hänen tutkimuksensa *Arjen Teologia. Johdatus kontekstuaaliseen raamatuntulkintaan*. Kirjapaja 2003.

Rippikoulusuunnitelma 2001

Elämä – usko - rukous

Rippikoulun yleistavoitteena on, että nuori vahvistuu siinä uskossa kolmiyhteiseen Jumalaan, johon hänet on pyhässä kasteessa otettu, kasvaa rakkaudessa lähimmäiseen ja elää rukouksessa ja seurakuntayhteydessä.

Lokakuussa 2001 voimaantulleen uuden rippikoulusuunnitelman voidaan sanoa pohjautuvan pitkälti vanhaan ja tuttuun. Uusi suunnitelma on hyödyntänyt kehitystä ja löytöjä, joita vanhan 1980 suunnitelman pohjalta on tehty. Niistä on otettu mallia uutta suunnitelmaa luotaessa, ja siten vuoden 2001 rippikoulusuunnitelma on paljolti vahvistanut eri seurakuntien rippikoulutyössä jo toteutuneita linjauksia. Suunnitelmaa on tehty tiiviissä yhteistyössä rippikoulutyöntekijöiden kanssa, ja siten uudessa rippikoulusuunnitelmassa kuuluu kentän ääni.

Luonteeltaan rippikoulusuunnitelma 2001 on

puitesuunnitelma, joka antaa perusteet ja kehykset rippikoulun paikallistasoiselle toteutukselle. Se toimii pohjana koko ikäluokan rippikoululle. Suunnitelma antaa samoin aineksia myös aikuis- ja erityisrippikoulujen toteutukselle. Puitesuunnitelma pitää sisällään ajatuksen, että sen parhaat sovellukset löytyvät ja toteutuvat paikallisesti.

Vuoden 2001 rippikoulusuunnitelmalle on leimallista, että jokaista rippikoulussa käsiteltävää teemaa tarkastellaan kolmesta näkökulmasta käsin. Opetuksessa tulisi tuoda esille niin nuorten omat elämänkysymykset, kristillisen uskon sisältö kuin elävän spiritualiteetin läsnäolo arjen lomassa. Nämä erilaiset näkökulmat, usko, elämä ja rukous, joita rippikoulusuunnitelmassa kutsutaan ko-reiksi, täydentävät toisiaan. Niistä muodostuu opetuksen peruspilarit.

Rippikoulun malliohjesääntö edellyttää, että

MARIANNA PELLINEN

Uusi rippikoulun musiikinopetus avaa korvat sekä nuorten että työntekijöiden

Olen ollut kanttorina mukana kouluttajatiimissä kouluttamassa Mikkelin hiippakunnan seurakuntien rippikoulutyöntekijöitä ja saanut siinä yhteydessä pohtia rippikoulu-uudistusta kanttorien kannalta. Koulutuksissa olen huomannut, miten musiikki ja kanttorien rippikouluopetus on herättänyt kiivaitakin keskusteluja. Aloitan selvittelemällä sitä, mistä oikein uudessa rippikoulusuunnitelmassa musiikin osalta on kyse.

Perinteisesti rippikoulun musiikinopetus on tarkoittanut noin kymmentä kanttorin pitämää kirkkomusiikkia käsittelevää tuntia. Usein tuntien määrä on käytännön syistä jäänyt vähäisemmäksi. Lisäksi leirillä on ollut muutakin musiikkia, mutta varsinaisen musiikinopetus on tapahtunut erillisillä kanttorin tunneilla, joilla ei ole välttämättä ollut mitään yhtymäkohtaa rippikoulun muuhun opetukseen.

Rippikoulu-uudistus antaa nyt mahdollisuuden uudenlaiseen, monimuotoisempaan musiikkikasvatukseen, jossa rippikoulun musiikinopetus suunnitel-

laan osaksi koko rippikoulun kokonaisuutta. Tämä tarkoittaa sitä, että musiikin käyttö koko rippikoulun ajan olisi suunnitelmallista, harkittua ja tietoista ja että musiikkikasvatus on muidenkin kuin kanttorien vastuulla.

Jos esimerkiksi päivän opintokokonaisuuden aiheena on luominen, lauletaan ja kuunnellaan aiheeseen liittyviä virsiä ja lauluja. Kanttori voi kertoa virsien taustoista, ja nuoret voivat tehdä oman luomisaiheisen sävellyksensä käyttäen hyväkseen soittimenaan luonnosta löytyviä materiaaleja, omaa kroppaa ja seurakunnan rytmisoitinvarastoa. Tätä tapaa sisällyttää musiikinopetus rippikoulun kokonaisuuteen kutsutaan läpäisyperiaatteeksi. Sen kautta musiikki pyritään liittämään rippikoulun muihin oppimiskokonaisuuksiin ja käytännön elämään sekä tarjoamaan nuorille positiivisia kokemuksia kirkon musiikista.

Jotta rippikoulun musiikinopetus pystyttäisiin viemään läpäisyperiaatteella läpi, tulisi kaikkien rippikoulun opettajien sitoutua siihen ja valmistella rippikoulu yhdessä. Tavoitteisiin päästään parhai-

seurakunnissa laaditaan sekä vuosittainen rippikoulutyön suunnitelma että paikallinen rippikoulusuunnitelma, jonka sisältöä tulisi arvioida säännöllisesti. Rippikoulutyön suunnitelma pitää sisällään muutoseikat, kuten ajat, paikat, vastaavat opettajat, konfirmaatiot jne. Paikallinen rippikoulusuunnitelma on suunnattu sitä vastoin työntekijäjoukolle, joka laatii sen pohjalta oman yksittäisen rippikoulun toteutusohjelmansa.

TIIMITYÖ ON HAASTE!

Rippikoulusuunnitelma 2001 korostaa rippikoulun toteutumista seurakunnan yhteisenä tavoitteena, johon kaikki työalat ja eri työntekijäryhmät tuovat panoksensa. Kirkossa on totuttu siihen, että erilaisia töitä tehdään yhdessä, ja myös rippikoulu on yhteinen hanke. Ei ole rippikoulun tarkoituksen mukaista rajata sitä ainoastaan nuorisotyön sektorille. Se ei antaisi rippikoululaiselle monipuolista ja tasavertaista perusnäkemystä paikallis seurakunnan toimialueista.

Tämän vuoksi rippikoulua toteutetaan tiimeis-

sä. Rippikoulun opettajia ovat teologi, kanttori ja nuorisotyöntekijä, mutta myös diakonian viranhaltijoiden sekä lapsityöntekijöiden osallistuminen tiimin työskentelyyn on toivottavaa. Jotta uusi rippikoulusuunnitelma tulisi tutuksi, lähivuosina lähes kolmannes kirkon hengellisen työn tekijöistä tulee saamaan koulutusta siihen. Käytännössä tiimityöskentely tarkoittaa sitä, että rippikoulun suunnittelu, toteutus ja arviointi tehdään yhdessä.

Tiimityöskentely on haaste! Rippikoulusuunnitelma 2001 korostaa rippikoulun olevan erilaisine toimintoineen oppimisprosessi, jossa kaikki mukanaolevat ovat yhdessä oppimassa. Siten tiimin, johon lukeutuvat myös rippikoulun isokset, läsnäolo ja yhdessä mietityt opetuskokonaisuudet sekä niiden toteutus vaikuttavat oleellisesti rippikoulun luonteeseen. Tiiviissä yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa toteutetut rippikoulut tarjoavat varmasti myös sen vetäjille uusia näkökulmia elämään, uskoon ja rukoukseen.

ten yhteistyöllä. Kanttori kuuluu opettajatiimiin, ja toivottavaa on, että hän pystyisi myös kokoaikaisesti osallistumaan rippikoulussa työskentelyyn. Tämä ei ole aina mahdollista, joten tarvittaessa toteuttamisvastuuta voidaan jakaa muille opettajille ja työntekijöille tilanteen ja paikallisten resurssien mukaan.

Millä tavoin rippikoulu-uudistus sitten vaikuttaa kanttorin työhön? Koulutuksissa ja oman rippikouluhistoriani aikana olen huomannut, etteivät uudistuksen tavoitteet suinkaan ole ongelmattomia.

Kanttori on seurakunnan musiikkikasvattaja, mutta mitä tehdä, jos hänellä on nuorten pelko tai hän ei tunne kiinnostusta rippikoulussa opettamiseen. Kuinka innostaa hänet mukaan tiimityöskentelyyn?

Kokemukseni mukaan ne kanttorit, jotka ovat olleet laajamittaisesti rippikouluopetuksessa mukana ja ovat olleet läsnä leirillä useampia päiviä, kokevat rippikoulutyön positiivisemmin kuin vain pelkkään musiikinopetukseen osallistuneet. Kontaktien saaminen nuoriin leirin aikana on ollut elämys, joka pelkien tuntien pitämisellä ei välttämättä toteudu.

Mahdollisuuksiin osallistua rippileirille koko leirin ajaksi vaikuttavat monet tekijät, mm. toimitukset ja muut työt leirin aikana sekä rippikoulujen määrä ja lommat. Jos seurakunta haluaa panostaa rippikoulutyöhön, ei sijaisten hankkiminen muihin töihin luulisi olevan ylivoimaista.

Minulle on kerrottu, miten leirin jumalanpalveluselämä on kehittynyt

ja nuorien innostus virsiin on lisääntynyt kanttorin ollessa kokopäiväisesti leirillä mukana. Nuoret ovat toteuttaneet muun muassa nuortenmessuja ja tehneet omia blues-virsiä. Musiikki on silloin ollut läsnä rippikoulun aikana monissa tilanteissa.

Keskeinen haaste rippikoulun musiikkityöskentelyssä on saada kaikki mukaan tekemään jotakin yhdessä musiikin keinoin. Laulamisen ja soittamisen lisäksi musiikin opetuksessa käytettäviä työtapoja voivat olla mm. musiikkiliikunta, kuunteleminen, luenointi, ryhmätyöt ja keskustelut. Näiden työtapojen toteuttamisvastuuta voidaan jakaa myös muille opettajille ja isosille. Tärkeää on huomioida ne asiat, mitkä edistävät asian oppimista sekä ryhmän koko, sen valmiudet ja tilojen asettamat rajoitukset ja niin edelleen.

Joskus harvoin kanttorit saattavat myös tuntea vastustusta muiden rippikoulutyöntekijöiden taholta. Tiimiin on vaikea tulla mukaan, jos se on jo muotoutunut vuosien aikana omanlaisekseen. Uudet ideat koetaan helposti uhkaksi ja omien työtapojen muuttaminen sekä uuden vastaanottaminen saattavat olla vaikeaa.

Rippikoulu-uudistus tulisi ottaa huomioon myös kanttoreiden koulutuksessa. Olisi hyvä, jos opiskelijat saisivat jonkinlaisia valmiuksia rippikoulun paikallisuunnitteluun. Tämä osaltaan helpottaisi yhteenkuuluvuutta rippikoulun työntekijätiimiin ja voisi vähentää kirkkomuusikkojen perinteistä irrallisuutta rippikoulutyössä. ➔

*"Hän antoi suuhuni
uuden virren,
kiitoslaulun
Jumalamme
ylistykseksi."*

Usein koetaan, että kirkkomusiikki on kaukana nuorten maailmasta, kun taas joidenkin kanttoreiden mielissä nuorten hengellisen musiikin arvostus ei ole kovinkaan korkealla. Rippikoulun suuria musiikillisia oivalluksia voisikin olla se, miten sama sisältö voi saada monenlaisia toteutustapoja väheksymättä tai korostamatta mitään niistä.

Rippikoulusuunnitelma 2001:n Rippikoulun tavoitteet –luvusta voi huomata, että musiikki ei esiinny uudessa suunnitelmassa kovinkaan usein itsenäisenä aiheena.

Tämä voidaan tulkita siten, että musiikki kuuluu

olennaisesti rippikouluun ja että musiikilla on oma tärkeä roolinsa lähes kaikissa rippikoulun tavoitteissa. Lähtökohtina rippikoulun suunnittelussa ovat oman seurakunnan toiminta, sen elämä ja käytännöt sekä rippikouluryhmän taidot ja valmiudet. Yksi opetuksen haasteista on myös avata nuorten korvat kuulemaan ympäristöämme ja arvioimaan kuulemaansa kriittisesti. Kantavana voimana omassa rippikoulun musiikinopetuksessani pidän psalmia 40:4 *"Hän antoi suuhuni uuden virren, kiitoslaulun Jumallemme ylistykseksi."*

Kirjoittaja toimii Valkealan seurakunnan kanttorina.

SEPPO LAAKSO

Diakonia & rippikoulu:

Rippikoulu-uudistus työllistää – tai sitten ei

Mitä diakoniatyöntekijät ajattelevat rippikoulu-uudistuksesta ja miten rippikoulujen diakoniakasvatus toteutuu, sit-tä kyselimme muutamasta seurakunnas-ta pääkaupunkiseudulta, Satakunnasta ja Pohjois-Pohjanmaalta.

PERIAATTEET TUTTUJA, KÄYTÄNTÖ VAIHTELEE

- Olen kuullut uudistuksen pääperiaatteista, kuten nuoren elämästä, kirkon uskosta ja rukouksesta. Ne vaikuttavat hyviltä ja keskeisiltä, luonnehtii diakoni **Pasi Junnila** Kankaanpäästä.

Diakonissa **Kaarina Torvi** Sievistä arvioi uudistuksen sisältöä lukemansa perusteella:

- Tiimityöskentely on varmasti hyvä ratkaisu, tekemisten ja elämysten kautta jää enemmän käteen. Kehitysvammaisten leirit ovat olleet jo pitkän aikaa pelkästään elämispohjaisia, hän toteaa.

Tuusulalainen diakoni **Outi Kuusisto** kertoo perehtyneensä uudistukseen sen verran, että on selvillä sen päälinjoista ja periaatteista. Hänestä opetuksen liittäminen nuorten elämään on hyvä idea.

- Elämyksellisyys on kuulunut opetustyyliini aina, hän sanoo.

Diakonissa **Katriina Toivonen** Porvoosta kertoo käyneensä viime vuonna Järvenpäässä koulutuksen yhdessä rippikoulutyötiiminsä, teologin ja kanttorin kanssa.

- Vedimme kesän rippileirin uusien oppien mukaan.

VAIHTELUA RIPPIKOULUSTA

- Olemme sopineet, että yksi viranhaltijoista voi tarvittaessa osallistua rippikoulun toiseksi vetäjäksi, kertoo diakoni Pasi Junnila Kankaanpään seurakunnasta, jossa on vuosittain kuusi rippikoulu-ryhmää.

Kukin kolmesta diakoniatyöntekijästä käy pitämässä oppitunteja, joiden lisäksi isosten kanssa on järjestetty diakoniarastit.

Junnila pitää rippikoulutyötä tervetulleena vaihteluna tavanomaiseen diakoniatyöhön.

- Olen ollut useamman kerran mukana matkarippikoulussa, joten kyseinen aika on hyvinkin erilaista kuin työpäivät diakonian saralla.

- Vajaa kaksi viikkoa kestävä leiriaika ja sen jälkeiset leirivapaat yhdessä vuosiloman kanssa muodostavat seitsemän viikkoa "vapaata" diakoniatyöstä. Olen kokenut sen hyvänä oman itseni ja jaksamiseni kannalta.

Junnila tähdentää, että diakonia on keskeinen osa kristityn ja seurakunnan elämää, sen vuoksi se on tärkeä osa myös rippikouluopetusta.

Kankaanpäässä papit suunnittelevat leirin ohjelman ja diakoniatyöntekijät sopivat keskenään, mitä tunteja he pitävät.

- Diakoniatyö työllistää sen verran, että voisi ol-

Kaarina Torvi on tyytyväinen rippikoulun diakoniakasvatukseen, jos jotain ihmisen kohtaamisesta, tasa-vertaisuudesta, arvosta, erilaisuuden hyväksymisestä, välittämisestä tai auttamisen pienistä vinkeistä jää mieleen.

la vaikeaa käyttää työaikaan kovin paljoa rippikoulun suunnitteluun, Junnila tuumaa.

- Rippikoulutyö tarjoaa mahdollisuuden vaihtaa, koska se kattaa lähes koko ikäluokan. Tulevaisuudessa kristillisen uskon ja elämänarvojen tarve ei tule mitenkään vähenemään, hän uskoo.

KAIKKI DIAKONIATYÖNTEKIJÄT RIPPIKOULULEIREILLÄ

Porvoon suomalaisessa seurakunnassa on noin 24 000 jäsentä ja rippikoululaisia tänä vuonna 350. Määrä kasvaa tästä vielä lähivuosina. Nyt on 12 leiririppikoulua, yksi päivärippikoulu ja kehitysvammaisten rippikoulu.

- Rippikoulujen toteutukseen osallistuvat kaikki ns. hengelliset työntekijät: papit, kanttorit, nuoris- ja diakoniatyön viranhaltijat, lapsityönohjaajat ja lähetys sihteeri, diakonissa Katriina Toivonen selvittää.

- Seurakunnan koulutussuunnitelmaan kuuluu, että kaikki työntekijät käyvät uuden rippikoulukoulutuksen.

Porvoossa diakoniatyöntekijä on tiimin jäsen, joka on muka-

na rippikoulun suunnittelussa ja toteutuksessa alusta loppuun asti. Viime kesänä kaikki neljä diakoniatyöntekijää olivat mukana rippikoululeireillä.

- Lisäksi olemme mukana organisoimassa rippikoululaisten osallistumista seurakuntayhteysjaksolla esimerkiksi Yhteisvastuukeräyksen hankkeisiin ja kansanvälisen diakonian teemapäiviin.

Rippikoulu-uudistuksessa on Katriina Toivosen mukaan paljon hyvää.

- Erityisesti pidän siitä, että opetus pohjautuu selkeästi rippikoululaisten omiin kysymyksiin ja kokemuksiin, joista lähdetään liikkeelle.

Työläintä oli kuitenkin valmistella ennen leiriä opetussesioid yhdessä.

- Mutta niiden yhdessäpitäminen sujuikin sitten hienosti, meillä saumasi tiimin kanssa hyvin yhteen, Toivonen kehuu.

- Oli innostavaa pitää yhdessä opetusta. Ja kanttorin mukanaolo koko leirin ajan oli hieno kokemus.

Katriina Toivonen uskoo, että seurakuntien ja kirkon tulevaisuus ratkaistaan paljolti rippikoulussa.

- Rippikoulu on oival- ➔

- Olen tykännyt opetustyöstä. Missä muualla tapaan niin paljon hyvämuistisia nuoria kuin rippikoulussa, Tuusulan seurakunnan diakoni Outi Kuusisto sanoo.

linen ympäristö juurruttaa nuoria yhteen seurakunnan perustehtävään, palveluun.

Diakoniatiimin mielestä neljän työntekijän mukanaolo rippikoululeireillä viime kesänä oli kuitenkin liian suuri panostus ottaen huomioon diakoniatyön kokonaisuuden. Siitä huolimatta Toivonen näkee rippikoulun upeana mahdollisuutena.

- Nuoret ovat energisiä ja luovia. Rippikoulu pitää tällaisen keski-ikäisen myös ajan hermolla.

RESURSSIT EIVÄT RIITÄ

- Olen ainoa diakoniatyöntekijä ja käyn pitämässä kaksoistunnin diakoniasta ja päihteistä. Aika on lyhyt ja on keskityttävä olennaiseen, kertoo diakonissa Kaarina Torvi Sievistä.

- Jos jotain ihmisen kohtaamisesta, tasavertaisuudesta, arvosta, erilaisuuden hyväksymisestä, välittämisestä tai auttamisen pienistä vinkeistä jää mieleen, niin hyvä.

Sievin seurakunnassa rippileirejä on vuosittain kahdesta kolmeen.

- Väkeä meillä on yli 5 000 ja monet nuorista käyvät herätysliikepohjaisen riparin, Torvi selvittää.

Diakoniatyöntekijä, kanttori ja talouspäällikkö käyvät pitämässä leireillä oman osuutensa.

- Leirillä voisin olla pidemmänkin aikaa, mutta resurssit eivät riitä. Diakoniatyöntekijällä on muita leirejä, jotka sitovat ja vievät aikaa suunnitteluihin.

Kaarina Torven mielestä uudistukset ovat hyviä, jos niitä ei tule liian tiheään tahtiin.

- Monesti juuri kun sisäistää jonkin, se onkin käyttökelvotonta ja vaihdetaan uuteen malliin.

Rippikoulu-uudistus jää Sievissä käytännön syistä puolitehen, mitä tulee diakoniatyön osuuteen.

- Rippikoulutyötä vastaa minulla ei ole mitään, tykkään nuorista ja kun itselläkin on nuoria, en usko olevani aivan ”out” heidän maailmastaan. Mutta panostaminen siihen on mahdotonta.

Silti hän pitää tärkeänä, että on mahdollisuus kohdata nuoria ja kertoa diakoniasta.

- Jos he oppivat kavereiden kohtaamiseen välittämistä ja huolenpitoa, siinä on alku. Lähimmäisyys alkaa lähimmästä.

Kaarina Torvella on hyviä kokemuksia ja muistoja rippikouluista.

- Nuoret ovat ajattelevaisia ja herkkiä huomamaan epäkohtia, he eivät ole vielä sokeutuneet ja kuuroutuneet.

- Eräs kohokohta matkanvarrella on ollut se, kun menin pitämään oppitunteja leirikeskukseen, jonne matkaa on 13 km. Huonon tien takia autonipakoputki oli lähes irti. Nuoret ottivat kärpäslätkästä rautalangan ja kiinnittivät pakoputken kiinni niin, että pääsin kotiin ja huoltoasemalle, Torvi muistelee.

- Sotkeutuihan siinä monen nuoren vaatteetkin,

kun monta poikaa hääräsi auton kimpussa. Olin tosi kiitollinen ja ylpeä Sievin nuorista.

EI OLE MITÄÄN TÄRKEÄMPÄÄ

- Rippikoulu tarjoaa vaihtelua aikuistylle. Kuulen rehellisiä kysymyksiä ja joudun itse arvioimaan omaa työtäni, mikä on erittäin terveellistä, perustelee diakoni Outi Kuusisto Tuusulan seurakunnasta viehtymystään rippikoulutyöhön.

Hän oli mukana rippikoululeireillä aina siihen asti, kunnes itse sai lapsia. Nytemmin hänen diakoniasvatuksen osuutensa on kaventunut vierailuihin muutamalla leirillä vuodessa.

- Olen tykännyt opetustyöstä. Missä muualla tapaan niin paljon hyvämuistisia nuoria kuin rippikoulussa, Kuusisto kysyy.

Kuudesta diakoniatyöntekijästä rippikoulutyöhön osallistuu hänen lisäkseen kaksi muuta työntekijää. Kuusisto pitää tärkeänä, että työnjaosta on yhteisesti sovittu tiimissä.

Tuusulan seurakunnassa on vuosittain toistakymmentä rippikouluryhmää. Diakoniatyöntekijät käyvät pitämässä oppitunteja päivärippikoulussa ja leireillä, sikäli kun ne ovat kohtuullisen matkan päässä, omaa leirikeskusta kun ei ole.

Outi Kuusisto arvio rippikouluopetuksensa vaihtelevan, mutta kahta asiaa hän pitää tunneilla esillä.

- Minkälaista apua nuori tai hänen perheensä voi saada diakoniatyöltä ja missä he itse voivat toimia.

Ryhmästä riippuen opetustyyli vaihtelee, sillä vuorovaikutus ei synny kaikkien kanssa. Joskus on suostuttava yksinpuheluun, mutta toiminnallisuuteen ja keskusteluun tarjoutuu mahdollisuuksia.

- Parhaat tunnit ovat olleet ulkona, jolloin voi näytellä, Kuusisto muistelee.

Hän kertoo lähteneensä rippikouluopetuksessa siitä, että diakonia on nuorten elämään kuuluva asia, eikä mikään ufojuttu. Omien tuntiensa lisäksi leirin isokset saavat luontopolku- tai rastitehtäviä illan viettoa varten.

- Paljon riippuu isosista ja leirinvastaavista. Jokainen tekee oman persoonansa mukaan.

Tuusulan tilanteesta johtuen diakoniatyöntekijät eivät voi vierailla läheskään joka leirillä, Outi Kuusisto sanoo, mutta ei ole murheellinen.

- Uskallan sanoa, että meidän nuorisotyönohjaajamme ovat hyvin diakonaalisia, hän kehuu.

Kuusisto myöntää, että rippikoulu vie aikaa ja työpanosta, mutta:

- Minulta se ei vie mitään tärkeämmältä. Pidän tätä tärkeänä työnä.

Kirjoittaja on Nurmijärven johtava diakoniatyöntekijä.

Virossa helmikuussa pidettyyn Pohjois-Amerikan ja Euroopan johtavien sotilaspappien kokoukseen osallistui kaikkiaan 95 delegaattia 36 eri maasta.

HANNU NISKANEN

Pohjois-Amerikan ja Euroopan johtavien sotilaspappien kokous Tallinnassa 3.-7.2.2003

Kirkkojen työ sotilasyhteisöissä

Puolustusvoimiemme kirkollinen työ on luterilaisen ja ortodoksisen kirkon työtä. Sitä tehdään puolustusvoimien ohella myös Rajavartiolaitoksessa ja kansainvälisissä tehtävissä toimivien sotilaiden parissa. Varsin usein kirkkomme työntekijät kyselevät, onko tällaista työtä muualla vai onko kyseessä suomalainen erikoisuus, reliikki sota-ajalta.

Kirkollista työtä tehdään käytännöllisesti katsoen jokaisen Euroopan maan sotilasyhteisöissä, samoin muuallakin kristillisen kulttuurin vaikutuspiirissä. Työllä on myös omat perinteensä. Suomalaisia sotilaspappeja on ollut yli 400 vuoden ajan.

Viime vuosina kansainvälisyys on lisääntynyt voimakkaasti myös sotilassielunhoidon alalla. Esimerkiksi Balkanin kansainvälisissä operaatioissa eri maiden sotilaspapit harjoittavat säännöllistä käytännön yhteistyötä. Oma lukunsa ovat lukuisat kansainväliset kokoukset, joista suomalaiset ovat priorisoineet erityisesti koko Eurooppaa koskevat, pohjoismaiset ja Itämeren alueen sekä protestanttisten sotilaspappien kokoontumiset.

VIERAITA VIROSSA

Helmikuun alussa järjestettiin XIV Pohjois-Amerikan ja Euroopan johtavien sotilaspappien kokous. Isäntämaana toimi tällä kertaa Viro, jonka oma sotilassielunhoito on kehittynyt erittäin voimakkaasti viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Kokous pidettiin Tallinnassa.

Osallistujalistan mukaan delegaatteja oli kaikkiaan 95 ja he edustivat 36 eri maata. Kokouksen nimestä huolimatta mukana oli "tarkkailijoita" myös Australiasta ja Etelä-Afrikasta. Viralliset kielet olivat englanti, ranska, saksa ja venäjä. Kokousedustajien joukko oli jo visuaalisestikin varsin värikäs. Eri maiden univormut ja erilaiset kirkolliset asut vaihtuivat tilaisuuksien mukaan.

Suurimmalla osalla (66) osallistujista oli sotilas-arvo tai vastaava rinnastus. Kenraalikuntaan kuuluvia heistä oli 20 ja everstejä 23. Useimmissa tapauksessa edustajilla oli myös kirkollinen arvonimi tai virkanimike. Mukana oli arkkipiispa Ukrainasta ja joukko muita piispoja eri maista. Muita nimikkeitä olivat "military bishop", "monsignore", "dean", "archpreast", "Militärgeneraldekan", "Militärgeneralvikar", "military rabbi", "military mufti" jne.

Kirkko- ja uskontokunnittain jaoteltuna suurin ryhmä kokouksessa olivat protestantit. Heitä oli 40, kun roomalaiskatolisia oli 27 ja ortodokseja 17. Loput olivat juutalaisia sotilasarbbeja. Muslimiedustajia oli tällä kertaa mukana vain yksi.

TERRORISMIN HAASTE JA SODAN UHKA

New Yorkin taannaisen terrori-iskun vaikutus näkyi vahvasti kokouksen teemoissa. Ensimmäinen pääluennoitsija, Harvardin tohtori ➔

Douglas M. Johnston käsitteli uskonnon ja terrorismin suhdetta. Erityisesti hän analysoi muslimifundamentalismin historiallisia ja sosiaalisia syitä sekä sen piirissä esiintyvää Koraanin tulkintaa. Johnstonin toinen aihe käsitteli uskontoja rauhan ja sovinnon rakentajina (Faith-based Diplomacy) sekä sotilaspappien toimintaa tällaisessa rauhantyössä.

Toinen pääluentoilija, kanadalainen sotilaspappi, majuri Steve Moore, arvioi kriisejä psykologisesta näkökulmasta sekä käsitteli vahvojen omaehtoisten kokemusten perusteella sotilaspappien osallistumista humanitaariseen toimintaan erityisesti Balkanin kriisipesäkkeissä.

Terrorismi ja kiristynyt Irakin tilanne heijastuivat myös käytäväkeskusteluihin ja erilaisiin vapaamuotoisiin illanviettoihin. Yleinen linja oli selvä. Sotilaspapit olivat voimakkaasti rauhan kannalla ja toivoivat ettei sotaa tulisi.

Maailmantilanne heijastui myös kokouksen ulkoihin puitteisiin. Turvatoimet olivat - ilmeisesti amerikkalaisten vaatimuksesta - varsin näkyvät. "It is better be safe than sorry."

HARTAUTTA JA HISTORIAA

Kokouksen perinteiden mukaisesti eri tunnustuskunnille oli varattu omat tilat hiljentymiseen ja erityisesti yhteistä aamuhartausta varten. Kokouksen päätöspäivänä - osana Tallinnaan tutustumista - edustajat puolisoineen vierailivat kaupungin ruotsalaisessa kirkossa, jossa vietettiin musiikkipainotteinen, ekumeeninen rukoushetki. Eri yhteyksissä Viron korkeatasoinen musiikkielämä tuli kaukais-tenkin vieraiden tietoisuuteen.

Tilaisuudessa saarnasi eläkkeellä oleva USA:n ilmavoimien sotilaspappi, eversti Michael G. Viise. Viron saatua takaisin itsenäisyytensä Viise kutsuttiin perustamaan uudelleen Viron puolustusvoimien kirkollista työtä. Kun hän vuosikymmenien jälkeen palasi Viroon, sotilassielunhoidolla ei ollut perinteitä eikä voimavaroja. Kahvilassa Viise kohtasi miehen, joka tarjoutui sotilaspapiksi, koska hänellä oli ajokortti ja hän tunsikin kaikki Tallinnan hautausmaat! Vaikean alun jälkeen Viron puolustusvoimien kirkollisessa työssä toimii lähes yhtä monta sotilaspappia kuin Suomessa. Jaakobin yöllistä painia kuvaavan tekstin pohjalta saarnaaja muistutti, että ilman kamppailua ei saada kokea siunausta.

Kokouksen ohjelmaan kuului myös ooppera Nabucco. Estonia-teatterin ohjelmistossa vuosia olleen Verdin mestariteoksen välityksellä saattoi aavistella virolaisten tunteja oman "pakkosiirtolaisuuden" ajalta.

KORKEAN PROFIILIN KOKOUS

Virossa tällä kertaa järjestetty kokous on ollut

järjestäjämaassa aina varsin arvostettu tapahtuma. Kokous noteerattiin vahvasti eri tiedotusvälineissä.

Avajaisvastaanoton yhteydessä puhui Viron puolustusministeri. Mukana oli myös kirkkojen ja puolustusvoimien ylintä johtoa. Viron puolustusvoimain komentaja, vara-amiraali Tarmo Kõuts puhui myös avajaisissa sekä isännöi päätösillallisia. Tällöin puhujina olivat mm. moninkertainen pääministeri Mart Laar ja amerikkalainen kenraalimajuri Arnold Fields.

ARVIOINTIA

Viron puolustusvoimien kirkollisen työn johtaja, luterilainen pappi ja everstiluutnantti Tõnis Nõmmik isännöi kokousta määrätietoisella otteella. Hänen johdolla virolaiset onnistuivat järjestelyissä erinomaisesti. Ehkä kulttuurisesta läheisyydestä johtuen kokous tuntui kotoiselta ja parhaalta vuosiin. Tietysti Eurooppaan suuntautuvalla Virolle se oli myös "näytön paikka".

Kokousten pysyvä voimatekijä on USA:n Euroopan joukkojen kirkollinen työ, jonka taloudellinen ja sisällöllinen vaikutus on ratkaisevan tärkeää. Euroopan ja USA:n välinen kulttuuriero kuitenkin kaiken aikaa väreili ilmassa. Kysymykset ja ajatustavat vaihtelevat maittain, mutta erityisen suuri erottava tekijä on Atlantin valtameri. Tästä johtuen esimerkiksi kokouksen käytännöllispainotteiset alustukset antoivat eurooppalaisille edustajille ehkä odotettua vähemmän.

Eräs kokouksessa näkynyt tekijä oli ortodoksinen aiempaa vahvempi osuus. Tähän lienee ratkaisevasti vaikuttanut se, että USA:n Euroopan joukkojen johtava pappi John W. Stefero on itse ortodoksi, joka on toiminut erityisen aktiivisesti mm. Itä-Euroopan ortodoksikirkkojen suuntaan. Stefero vieraili keväällä 2002 myös Suomessa. Hänen kautensa päättyy tänä keväänä ja seuraaja on tunnustukseltaan roomalaiskatolinen.

Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että kirkollisen työn asema eri maiden sotilas yhteisöissä on varsin vahva. Läntisen Euroopan armeijoiden supistamistoimet ovat jossain määrin heijastuneet sotilassielunhoidonkin resursseihin. Vastaavasti Itä-Euroopassa työn vahvistuminen näyttää jatkuvan. Esimerkiksi Puolassa sotilaspappeja on runsaat 250 ja Romaniassa 80. Vertailun vuoksi todettakoon, että Suomessa päätoimisia sotilaspappeja on 27.

Kirjoittaja on kenttäpiispa.

PÄIVI KNUUTTILA

AKAVAn vuoden 2002 työmarkkinatutkimus

Akavalainen keskiarvoina

Tyypillinen akavalainen on 42-vuotias yksityisellä sektorilla työskentelevä asiantuntija, joka ansaitsee 3 130 euroa kuukaudesta ja tekee yli 41-tuntisia työviikkoja. Työn määräaikaisuus on edelleen yhtä yleistä kuin vuosittain. Pätkätyöt kasautuvat etenkin nuorille naisille.

Keskivertoakavalaisen muotokuva muodostuu keskiluvuista ja jakaumista, jotka perustuvat AKAVAn työmarkkinatutkimuksen tuloksiin ja jäsenjärjestöiltä saatuihin tilastoihin. Viimeisin tutkimus on vuoden 2002 lokakuulta. AKAVA tekee vuosittain työmarkkinatutkimuksen, jolla kartoitetaan poikkeileikkausluonteisesti edunvalvonnan kohteena olevien akavalaisien taloudellista ja työmarkkinallista tilannetta.

Vuosittain toistettavat AKAVAn keskeisiä edunvalvontatavoitteita hyödyttävät tiedot koskevat palkkausta ja työaikoja. AKAVA seuraa kyselyn avulla muuttuvia työn tekemisen muotoja. Myös määräaikaisten palvelussuhteiden määrän kehitystä ja syitä seurataan vuosittain.

Tutkimuksen yhtenä erityisaihealueena oli tällä kertaa akavalaisien työssä jaksaminen ja siinä tapahtuneet muutokset vuoden 1998 tilanteeseen verrattuna. Lisäksi selvitettiin jäsenkunnan halukkuutta siirtyä ulkomaille töihin sekä liikkuvuutta työnantajasektoreiden välillä. Vuoden 2003 aikana AKAVAn keskustuimistossa tutkitaan laajemminkin ulkomaila työskentelyn vetovoimaa: houkuttelevatko mahdollisesti korkeampi palkkataso tai kevyempi palkansaajaverotus muualle töihin.

SUKUPUOLIJAKAUMA TASAINEN

Naisia akavalaisesta työvoimasta on 51 prosenttia. Julkisen työnantajan palveluksessa on yli puolet (54 %) ammatissa toimivista ja yksityisten työnantajien palveluksessa 43 prosenttia. Kaksi prosenttia jäsenkunnasta on ammatinharjoittajia. Naisten osuus ja työnantajajakauma perustuvat AKAVAn jäsenjärjestöjen antamiin vuoden 2003 alun tietoihin. AKAVAn kokonaisjäsenmäärä oli tuolloin 424 000. Kun kokonaisjäsenmäärästä vähennetään opiskelija- ja eläkeläisjäsenet, saadaan akavalaiseksi työvoimaksi 307 000.

Akavalaisien palkansaajien keski-ikä on jonkin verran korkeampi kuin kaikkien palkansaajien. Tutkimukseen vastanneiden kokoaikatyössä olevien keski-ikä oli 42 vuotta. Tilastokeskuksen vuoden 2002 työvoimatutkimuksen mukaan kaikkien palkansaajien keski-ikä oli 39 vuotta. Akavalaisista palkansaajista 14 % on alle 30-vuotiaita ja 3 % yli 60-vuotiaita.

Joka toisella vastaajalla (52 %) on kotona asuvia lapsia. Lapsilisäiän ylittäneitä, 17 vuotta täyttäneitä nuoria, asuu lähes joka viidennen (18 %) kotitaloudessa. Alle 17-vuotiaita lapsia on 43 prosentilla, alle kouluikäisiä lapsia on joka viidennellä vastaajalla (22 %).

Akavalaiset eroavat muista palkansaajista selvästi koulutustaustansa perusteella. Akavalaisista 61 prosenttia on suorittanut vähintään ylemmän korkeakouluasteen tutkinnon. Vastaava osuus koko tutkimuksen suorittaneesta työvoimasta on 11 prosenttia. Akavalaiset ovat suorittaneet tutkintonsa keskimäärin 28 vuoden iässä. Tutkijakoulutusaste saavutetaan keskimäärin 37 vuoden iässä; sen on suorittanut 7 % akavalaisesta työvoimasta.

Myös akavalaisien sosioekonominen asema poikkeaa merkittävästi muista palkansaajista. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen (2001 toinen neljännes) mukaan 85 prosenttia akavalaisista oli ylempiä toimihenkilöitä, kaikista palkansaajista joka neljäs.

Työmarkkinatutkimuksessa käytettiin omaa toimiasemaa kuvaavaa luokitusta, joka poikkeaa Tilastokeskuksen vastaavasta. AKAVAn jäsenkunnassa erottuu selkeästi kolme suurempaa toimiasemaryhmää: asiantuntijat (34 %), opetus- ja kasvatustehtävissä toimivat (33 %) sekä johto- ja esimiestehtävissä työskentelevät (24 %). Opetustehtäviin luetaan kuuluviksi päiväkotien henkilöstö, yliopistojen, korkeakoulujen tai ammattikorkeakoulujen opetus- ja tutkimushenkilöstö, professorit ja rehtorit.

OSA-AIKAELÄKKEEN SUOSIO KASVOI

Lokakuun viikolla 42 kokoaikatyössä akavalaisesta työvoimasta oli 87 prosenttia, noin 261 000. Osa-aikatyötä tekevien osuus kasvoi edellisestä vuodesta osa-aikaeläkeläisten lisääntymisen myötä. Osa-aikatyössä oli kaikkiaan 7 % vastanneis-

AKAVA TMT, kokoaikatyössä olevat palkansaajat
Bruttopalkat lokakuussa 2002 (ml. kannustavat palkanerät), euroa/kk

Kaikki	Lkm	Keskiarvo	Fraktiilit		
			10 %	50%	90 %
Miehet	1567	3670	2200	3250	5520
Naiset	1952	2690	1790	2490	3920
Koulutusaste					
Tutkijakoulutus	245	4100	2680	3820	5560
Ylempi korkeakouluaste	1911	3340	2000	2960	5130
Alempi korkeakouluaste	1088	2670	1800	2500	3680
Alin korkea-aste	205	2490	1720	2230	3560
Työnantaja					
Valtion virasto tai laitos	661	3030	1870	2820	4590
Kunta, kuntayhtymä	1375	2750	1810	2550	3990
Seurakunta	54	2410	1730	2180	3600
Yksityinen	1380	3550	2030	3150	5500
Yksityinen yritys	1138	3620	2080	3190	5530
Valtio- tai kuntaenemmistöinen yritys	99	3590	2250	3370	5350
Valtion liikelaitos (LTY)	8	2970	2400	2640	3690
Yksityinen yleishyödyllinen yhteisö	135	2990	1780	2650	4480
Useampi kuin yksi työnantaja	39	3730	1940	3000	7200
Palvelussuhteen laji					
Pysyvä	2961	3280	1990	2940	5000
Määräaikainen/tilapäinen	554	2310	1600	2140	3270
Toimiasema					
Johtotehtävät	861	4 120	2 230	3 740	6 120
Yliin johto	82	5 340	2 610	4 560	9 780
Ylempi keskijohto	172	5 240	2 800	5 000	8 050
Keskijohto	341	3 980	2 420	3 810	5 760
Alempi keskijohto	266	3 210	2 020	2 970	4 490
Asiantuntijatehtävät	1 215	3 050	1 960	2 810	4 420
Erittäin vaativat asiantuntijateht.	147	4 010	2 520	3 530	5 940
Vaativat asiantuntijateht.	401	3 310	2 300	3 110	4 550
Asiantuntijatehtävät	667	2 680	1 850	2 500	3 710
Opetushenkilöstö	1 192	2 650	1 800	2 560	3 560
Päiväkotien opetushenkilöstö	154	1 810	1 560	1 840	1 970
Opettajat	802	2 590	1 940	2 570	3 210
Yliopistojen tms. opetus- ja tutkimushlöstö	132	2 930	1 860	3 000	3 970
Professorit, oppilaitosten rehtorit	104	4 010	2 900	4 000	5 170
Toimihenkilöt	231	2 230	1 640	2 120	3 000
Alaisten määrä					
0	2584	2820	1820	2600	4040
1 - 5	296	3490	2000	3210	5240
6 - 10	147	3850	2150	3600	5510
11 - 15	85	4260	2150	3960	5790
16 - 50	231	4280	2420	4000	6130
51 - 100	77	4380	2460	4100	6530
Yli 100	60	5060	2560	4860	7610
Työkokemusvuodet					
-1	114	2290	1570	2170	3060
1,1 - 5	806	2590	1700	2400	3620
5,1 - 10	657	3090	1850	2800	4460
10,1 - 15	492	3250	1950	2960	5000
15,1 - 20	426	3500	2000	3000	5220
Yli 20	861	3590	2120	3140	5410
Kaikki e/kk	3519	3130	1870	2800	4800

Fraktiili 10: 10 %:lla ryhmään kuuluvista on ko. lukua pienempi palkka (esim. kaikista akavalaisista 10 %:lla bruttopalkka on alle 1 870 euroa/kk)

Fraktiili 50 (mediaani): Keskimmaisina palkka ts. puolet ryhmään kuuluvista ansaitsee enemmän tai vähemmän kuin ko. luku osoittaa (esim. puolet ylempien korkeakoulututkinnon suorittaneista ansaitsee alle/yli 2 960 euroa/kk)

Fraktiili 90: 10 %:lla ryhmään kuuluvista on ko. lukua suurempi palkka (esim. asiantuntijatehtävissä työskentelevistä 10 %:lla bruttopalkka on yli 4 420 euroa/kk)

Luottamusväli: Otantatutkimuksen luonteeseen kuuluu tietty virhemarginaali otannan koosta riippuen. Kaikkien kokoaikatyössä olevien akavalaisien bruttokuukausipalkan voidaan olettaa 95 prosentin todennäköisyydellä sijoittuvan 3 040 ja 3 220 euron väliin.

ta. Osa-ajaeläkejärjestelmässä sovitut muutokset, eläkeiän nousu sekä eläkkeen määräytymisperusteiden heikennykset, vauhdittivat akavalaisia käyttämään mahdollisuutta hyväkseen ennen vuoden vaihdetta.

Osa-ajaeläkkeellä oli lähes kolme prosenttia akavalaisesta työvoimasta (8 900). Osa-ajaeläkkeeseen oikeutetuista 56-vuotiaista lähes joka viides oli laskeutumassa pehmeästi eläkepäiville osa-aikatyön ja -eläkkeen turvin. Naiset käyttivät etuutta hyväk-

seen miehiä innokkaammin. Akavalaisesta työvoimasta 4 % ilmoitti olevansa jostain syystä tilapäisesti pois työstä mm. äitiys- tai sairaslomalla, vuorottelu- tai opintovapaalla.

Vastaajista 2 % oli työttömänä viikolla 42. Kahden edellisen vuoden aikana työtä vailla oli ollut lähes joka kymmenes (9 %), keskimääräinen työttömyysaika oli ollut yhteensä 22 viikkoa. Työttömänä olleista joka kymmenennen työttömyysaika oli ollut alle kuukauden ja joka kymmenennen yli vuoden.

Työttömyys ja määräaikaisuus kulkevat käsi kädessä, sillä kyselyhetkellä määräaikaisista työntekijöistä joka viides oli ollut työttömänä kahden edellisen vuoden aikana keskimäärin yhteensä 17 viikkoa.

NUORISTA NAISISTA PUOLET PÄTKÄTÖISSÄ

Määräaikaisuus on edelleen yhtä yleistä kuin vuosi sitten. Kyselyhetkellä työvoimasta 13 prosenttia ja kokoaikatyötä tekevästä 15 prosenttia oli määräaikaisessa palvelussuhteessa. Pätkätyöt keskittyvät nuorille naisille. Alle 30-vuotiaitten naisten työsuhteista määräaikaisten osuus oli noussut selvästi edellisestä vuodesta niin, että kyselyhetkellä lähes joka toinen (47 %) nuori nainen oli määräaikaisesti palkattu. Vastaavan ikäisistä miehistä joka viides oli määräaikainen.

Määräaikaisuus oli yleisintä julkisella sektorilla ja siellä erityisesti valtionhallinnossa. Valtion virastoissa, laitoksissa ja oppilaitoksissa alle 35-vuotiaista naisista kolme neljästä ja miehistäkin yli puolet oli määräaikaisissa töissä. Heidän kohdallaan yleisimmiksi syiksi mainittiin yliopistojen, korkeakoulujen tai tutkimuslaitosten määräaikaiset virat, rahoituksen katkonaisuus ja projektiluonteiset työtehtävät. Nuorille perheen perustamisessa oleville naisille määräaikaisuus on ongelmallista ja vaikuttaa kielteisesti ura- ja ansiokehitykseen. Toisaalta määräaikaiset työt saattavat olla ainoa keino päästä työmarkkinoille.

BRUTTOPALKKA 3 130 EUROA KUUKAUDESSA

Tutkimuksen bruttopalkkakäsite koostuu kokoaikatyössä olevien säännöllisen työajan ansioista (94 %; 2 940 e/kk), luontoisetujen verotusarvosta (2%; 50 e/kk), ylityökorvauksista (3 %; 80 e/kk) ja kannustavista palkaneristä (2 %; 60 e/kk), joita ovat tulos- ja voittopalkkiot sekä voitonjaossa saadut rahalliset erät.

Kokoaikatyössä olevien akavalaisten keskimääräinen bruttopalkka oli 3 130 euroa lokakuussa 2002. Tilastokeskuksen ansiotasoindeksi mukaan kaikkien palkansaajien säännöllisen työajan ansiot olivat vuoden 2002 IV vuosineljänneksellä keskimäärin 2 210 euroa kuukaudessa. Tutkimuksen mukaan vastaavan palkkakäsitteen mukainen akavalaisten keskipalkka oli 3 050 euroa kuukaudessa.

Kannustavien palkkausjärjestelmien piiriin kuului joka neljäs kokoaikatyössä oleva vastaaja. Tuloksen, keskimäärin 350 euroa kuukaudessa, näkivät palkkapussissaan kuitenkin vain 16 prosenttia vastaajista. Joka toinen yksityisellä sektorilla työskentelevistä kuului jonkin kannustavan palkkausjärjestelmän piiriin. 36 prosentille maksettiin tuloksen tekemisestä 370 euroa kuukaudessa, mikä oli 9 prosenttia bruttopalkasta. Edellä lueteltujen lisäksi 13 % yksityisen sektorin palkansaajista kuului myös optiojärjestelmien piiriin. Luontoisetujen verotusarvo oli 130

euroa kuukaudessa niillä 38 prosentilla vastanneista, jotka ilmoittivat saavansa jotain luontoisetua.

Tutkimuksessa kysyttiin myös nettopalkkaa, jota vastaavassa bruttopalkassa ei ollut mukana kannustavia palkaneriä. Nettopalkka ennakonpidätyksen ja veronluonteisten maksujen jälkeen oli keskimäärin 1 910 euroa ja sitä vastaava bruttopalkka 3 070 euroa kuukaudessa. Verojen osuus oli 37,9 % bruttopalkasta.

AKAVALAISTEN PITKÄT TYÖPÄIVÄT

Viikkotyöaika kysyttiin kahdella eri tavalla, jotka molemmat oli täsmennetty koskemaan yhtä tarkkaan määriteltyä työviikkoa – viikkoa 42 lokakuussa 2002. Vastaajia pyydettiin arvioimaan päätoimen hoitamiseen kaikkiaan käyttämänsä viikkotyöaika sekä erittelemään työhön sidonnainen aika. Kokonaisviikkotyöaika oli keskimäärin 41,2 tuntia viikossa. Tilastokeskuksen Työvoimatutkimuksen mukaan kaikki toimihenkilöt tekivät vuonna 2002 lokakuussa keskimäärin 39,1 tuntia töitä viikossa. Akavalaisien työhön sidonnainen työaika, jossa vastaajat saivat eritellä kuinka paljon töitä tehdään työpaikalla, kotona, työmatkoilla tai muutoin työpaikan ulkopuolella, oli yhteensä 42,2 tuntia viikossa.

Ylitöitä ilmoitti tekevänsä 49 % kokoaikatyössä olevista vastaajista keskimäärin 8,3 tuntia viikossa. Lisäksi joka kymmenes vastaaja ilmoitti, että ylitöiden määrää ei pysty määrittelemään pääsääntöisesti siksi, että ylitöitä ei korvata tai ne katsotaan kuuluviksi peruspalkkaan. Heidän keskimääräinen työaikansa oli pidempi kuin ylitöitä ilmoittaneiden työaika. Voidaanakin päätellä, että kaikkiaan noin 60 % akavalaisista tekee ylitöitä. Ylityötuntinsa ilmoittaneista 41 % ei saa minkäänlaista korvausta tehdystä ylityöstä. Osittain ylityöt jäivät korvausten ulkopuolelle neljällä prosentilla.

TUTKIMUSTIEDOT INTERNETISSÄ

Tutkimus toteutettiin siten, että loka-marraskuussa lähetettiin postikysely kolmelle prosentille AKAVAn jäsenjärjestöjen työvoimaan kuuluvista jäsenistä. Kaikkiaan 8 903 akavalaista sai kyselyn ja yli puolet, 53 %, palautti sen. Kiitämme hyvästä vastausaktiivisuudesta kaikkia vastanneita. Suurista järjestöistä insinöörijärjestöjen jäsenet ovat vastanneet keskimääräistä harvemmin, joten tuloksissa julkinen sektori ja naiset ovat jonkin verran yliedustettuina.

Työmarkkinatutkimuksesta valmistuu ennen kesää painettu raportti, joka lähetetään mm. akavalaisille luottamusmiehillä ja yhteyshenkilöille. AKAVAn kotisivuilta (www.akava.fi kohta tutkimus) löytyy tällä hetkellä vuoden 2001 raportti. Vuoden 2002 tutkimuksen tietoja viedään kotisivuille kevään aikana asiakokonaisuuksittain.

Kirjoittaja on Akavan tutkija.

Kohtauksia T-talon kolmannelta kerroksesta

Kuusi vuotta. Kuusi vuotta sitten keväällä valmistauduin pääsykokeisiin. Takana välivuosi pelkkää soittamista, laulamista ja muutamia avoimen yliopiston kirjatenttejä. Sisään oli päästävä, mutta itse asiassa en tiennyt ollenkaan, mihin olin päättäni pistämässä. Kauhutarinoita olin kyllä kuullut mm. erityisen hiki-sestä virsisoittotentistä, mutta itselläni oli vain mielikuva monitaiturikantoreista ja into oppia klassisesta musiikista mahdollisimman paljon.

Kirkon työt sinänsä eivät "sukurasitusten" vuoksi olleet turhan etäinen asia, mutta minä itse kanttorina valmistuen mahdollisesti keväällä 2003, tuntui niin kovin kaukaiselta.

180 opintoviikkoa.

Opiskelijaksi kasvamisen ensiaskeleita on ymmärtää ja jäsentää se, mitä aikoo opiskella. Mahdoton tehtävä, sanovat opiskelijat, ainakin siinä mittakaavassa, mitä oikeasti haluaisi tehdä, kokeilla ja löytää uutta. Kukaan 19-vuotias juuri lukioista ulospäässyt ei voi tietää kokeilematta, iskeekö se kuoronjohtopiainen 24-vuotiaana juuri ennen viimeistä opiskeluvuotta.

Järjestelmä kuitenkin vaatii opiskelijalta yhä enemmän jo heti ensimmäisenä vuonna valintoja tulevaisuutensa suhteen. Syventymiskohde valitaan mahdollisimman pian ja useasti siltä musiikinalueelta, joka on ollut alussa se tutuin ja helpoin. Mutta miten käy, jos ei olekaan osannut valita oikeata reittiä heti alussa tai loppuvaiheessa alkaakin kiinnostaa jokin toinenkin syventymiskohde?

Mielikuva monitaitureista tutkintotodistusten perusteella musertuu nopeasti, kun lukee opinto-opasta ja säädöksiä ja huomaa, että on jo käyttänyt kaikki ylimääräisetkin oikeutensa. Tuleeko opiskelijasta silloin osaansa alistanut musiikinmaisteri, joka osaa vain soittaa urkuja tai laulaa tai johtaa kuoroja? Vai kaatuuko lisäksi koulutuksen tarve ja paine työnantajan koulutuskeskuksen niskaan? Vai alkaako työntekijä etsiä muita väyliä toteuttaakseen musiikillisia haaveitaan, mikä vaatii tietenkin jostain rahoitusta?

Valtion kassastahan se on kiinni oppilaitoksissakin: yhtä opiskelijaa kohden kun ei voida kuluttaa kuin määrätty määrä valuu. Ja kaiken lisäksi on kyseessä sellainen opiskelija, joka ei todennäköisesti tule koskaan ansaitsemaan rahallisesti niin paljon, että voisi veroillansa varsinaisesti rikastuttaa valtiota.

Onhan kirkkomusiikoitten koulutus jo muutenkin kalleimmasta päästä koulutusrintamalla. Eli ei voida olettaa, että me nykypäivän opiskelijat voisimme jo opiskeluaikanaamme päästä paperilla samalle viivalle kuin edeltäjämme parikymmentä vuotta sitten. Onneksi kuitenkin paperi ja käytäntö ovat useimmiten kaksi eri asiaa, ja hätä taitaa keksiä keinot, kun iskee

paniikki lisäkoulutuksen tarpeesta.

Ei tämä jatkuva itsensä motivoiminen uusilla haasteilla tietenkään kaikkia opiskelijoita innosta, eikä tarvitsekaan, mutta myös kanttorin toimenkuva tuppaa ruokkimaan tätä laaja-alaisuuden intohimoa.

Kuusi vuotta on nyt tullut tallattua Akatemian portaita ylös ja alas. Henkilökohtaisia opintosuunnitelmia, ihannevalmistumista "alle viidessä vuodessa", lattia-katto -tuntimääriä, opinto-oikeuksia, anomuksia, tuplamaistereita, uudet ja aina vaan uudet määrykset opetusministeriöstä, keskusteluja, kokouksia osastoneuvostossa, opiskelijayhdistyksessä, ylioppilaskunnassa, koulutuspolitiikkaa, aikatauluja,... suuria ja pieniä tunteita opiskelijan oikeuksista. Sekä tietenkin sitä kaikkea itse opiskeluun liittyvää soittamista, laulamista, johtamista, kirjoittamista, yhdessäoloa muiden opiskelijoiden kanssa... sekä kasvamista.

Kuusi vuotta on lyhyt aika näin jälkikäteen katsottuna –lyhyt ja raskas.

Ilhaillen suuresti ensimmäisten vuosien opiskelijoita, jotka paahtavat aamusta iltaan tunteilla ja harjoitusluokissa; itse olen jo poispyyhkinyt mielestäni pahimmat sokeana puurtamisen ajat. Kirkkomusiikon opintosuunnitelma on täynnä pieniä asiakokonaisuuksia, jotka on suoritettava. Monesta opiskelijastakin varmasti tuntuu, että mihin tuota kaikkea voi tarvita. Mihin kanttori tarvitsee wagnerianisen sävellystyylin omaksumista teoriatunneilla tai viikonloppupeeriodia, jonka aikana leikitään "miljoona" erilaista samantyyppistä lastenlaulua?

Nyt työelämään vähitellen luisuneena voi vain kiittää niistä sadastakahdeksastakymmenestä pienestä opintoviikosta. Tuntuu todellakin siltä, että jokaista niistä olen tarvinnut näin alkajaiseksi ihan selvittääkseni työtehtäviä.

Aluksi töissä ei tuntunut kuluvan päivääkään, ettei eteeni olisi tullut jotain uutta, johon näitä "teoriassa" oppimiani asioita piti soveltaa käytäntöön.

Ihminen opiskelee teoriaa ja samalla yrittää kasvaa ihmisenä. Vähitellen siinä on ainakin itsellä käynyt niin, etteivät "koulutuksen suuret muutoksen paineet" ahdistakaan enää opiskelijamainiäni. Tämä ei tarkoita sitä, etten olisi enää kiinnostunut uusista tuulista, vaan sitä, että alan vähitellen ymmärtää kokonaisuuden tarkoituksen antaa työkaluja musiikintekemisen riemuun ja tuskaan.

Anna Pulli
kirkkomusiikin opiskelija (vielä muutaman kuukauden ...)

Pappi Pitkäpaita

Asteli pappi pitkäpaita.
Taas tuli eteen tuo tuttu aita,
muodossa toisen kulkijan.
Tää pelästyi, pälyi hetken ajan;

Ei yli päässyt tästä, ei,
ali jos helpompi? ehei!
Ei auttanut kiero vierto,
saati esteen hieno kiertö:

Kaikk' sanat suusta tuo outo vei,
jo haaveksi pappi: "Sanon kaavul-
leni ´hei!"

- Tää mikä tunne, mikä raja,
aivan outo, vieras maja? "
Tuo tuumas pappi, mustakulma:
"Voi! Taas sama ahdas pulma!"

-Ei ihmisenä pidetä;
kaikk' tahtoo he piiloon livetä,

Ja tulles vain vastaan
he toruu jo lastaan.
Jää tunne tää kumma,
mun sieluuni tumma.

Vaan minnes minäi tästä pääsen!
Pian pelkään jo itsekin:
"Mikähää sen -
Tuo oma peikko alla kaavun
retriitit viettää turvass' laavun?"

Näen, vastaantullut näitä miettii:
"Syntiä lie tehnyt, Sietti!"

Vai - mielikö mun lepää, luonto
lauhtuu,
Kaikk' elon värit hiljaa
kauhtuu - ?

Ei! Jos elämästä jotain tietää
ma tahdon, halaan,
Niin pakko kai on harmit sietää,
ma luovutan! ma taasen palaan -"

Näin päättää pappi mustapaita,
luulee: Lupauksin koittaa patee
aika:

"En syntejäsi tietoon ongi,
en syvyyksiä esiin tongi.
Ma elän todeks, minkä tiedän;
myös itsessäni puutteet siedän -

Mut pakollinenko lisämauste,
on olla muille peikko, Fauste?
Jonk' edestä mielin ojaan hyppäät,
Kuin lammasmaumaks muuttuu
ryppäät":

"Hui, pappi!" "Mut pelko poies,
hyvä miesi!
Ei ain vikasuuntaan vedä kiesi -
Vai hurjaako niin ollut tiesi,
et kylmenee jo sydän, liesi -?"

Ei pappiparka ratko tätä:
"Lie riittävä, tuo ihmishätä?"

Sen ratkoo suuri sydän, Miesi,
Jumalan Poika itse, Tiesi;
Se tie, jolle ei pappi nosta aita,
vaan osoittaa kokee merkkiraitaa.

Mut ihmiset ne moista pelkää,
kun kaapu valuu pitkin selkää.
Taas pappi hikiotsin mennä
viuhtoo,
itsestään irti kaiken riuhtoo.

Ei lie ratkaisua pulmaan tähän,
siis
Raamatulla päähän, otsakulmaan
vähän!
Tää tulkinta kai monen oma;
jo sopis Bibliasta lukuloma!

Ei kasva usko, ei lie järki
kun aita aatteen, yhteyden särki.

Legenda muinaisen viel tarun
kertoo,
ei liene sille vitsin vertoo:
Sanottiin, näet: "Tää pappi
mustapaita,
Tää meidän oma, onkin saita!"

On hällä puhe kankee, lyhyt paita.
Aatella! ja kiertää pappina viel

maita -!"

Ei tiennyt seurakunta, ei se väki,
pait' harva vaan, ken vierest' näki

Tuo repale, tuo lyhykäinen paita;
Sen selitys, ei syykkään luonne
kaita,
Vaan synkkä kolhu, elämän eräs
koitto:
Lie ollutkin se Pirun erävoitto?

Tää pappimme muinoin nuori,
hurja,
yritti vauhdilla yli, kurja,
poikki rajain, yli aitain.
Mut tuo aita, kovin turja

Ol' piikkilankaa! Voi! Mik'
tuuri nurja!

Ei mieleensä muuta, vain: "Isän
syli!"
kun verissään pappi siinä hyli - .

Lopulta pystyyyn pääsi, polo.
Mut jälkeen sen seurakunta nolo
suri ain pappinsa risapaitaa.
Siin riittikin repaletta, rispiraitaa:

"Se pappi, se mokoma
hampaankolo!"
Ei nähneet he syvempää, mikä
lie olo
kun pappi tuo parkainen,
pikkuriikki
eli ain sielussaan arka piikki.

Kristiina Kartano
Teol.yo., papin vaimo ja kolmen
lapsen äiti

Itse-epäily tekee meidät heikoksi

Näin toteaa akateemikko Ge-
org Henrik von Wright Helsin-
gin Sanomien kuukausiliitteen
haastattelussa lokakuussa 2001.
Asia koski länsimaisen ➔

kulttuurin muuttumista heikoksi, omasta luopumisen ja sen mitätöinnin kautta. Mielessäni em. asia yhdistyy nyt kirkkomme tapaan nähdä työntekijöidensä ammattitaito.

Kirkkohallitus esitti 17.12. arkkipiispa Jukka Paarman ja kirkkoneuvos Seppo Häkkisen allekirjoituksella piispainkokoukselle, että se antaisi kirkon perheasiaintoimikunnan esityksen mukaisen täytäntöönpanomääräyksen koskien kirkon perheneuvonnan virkojen kelpoisuusehtoja. Näin tapahtui ja 12.3.2003 piispainkokous päätti mm., että perheneuvojan viran kelpoisuusehtona on soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

Me kirkon kouluttamat perheneuvojat, työnohjaajat, pitkän sielunhoidon koulutuksen käyneet diakonia-alan ammattilaiset ja perheterapeutit olemme monin tavoin uuden tilanteen edessä. Kirkko on hylännyt oman koulutuksensa kohdaltamme ja toteaa piispainkokoukselle tehdyssä Seppo Häkkisen laatimassa alustuksessa päätöksen jatkovaalimistelua varten seuraavaa:

”Nykyisin ei ole yhtenäisiä kelpoisuusvaatimuksia perheneuvojille ja neuvottelukeskusten johtajille. Kuitenkin sekä työalan yhtenäisyyden ja koulutuksellisen kehittämisen kannalta ne olisivat tarpeen.” Edelleen hän jatkaa: ”Myös perheneuvojien koulutuksen – niin erikoistumiskoulutuksen kuin jatko- ja täydennyskoulutuksen – suunnittelun ja toteuttamisen kannalta on ongelmallista, mikäli koulutukseen osallistuvien välillä on tuntevia eroja peruskoulutuksen osalta.”

Ihmetellen toean, että Seppo Häkkinen kirjoittaa puuttuvista yhtenäisistä kelpoisuusvaatimuksista. Mitä muuta on yhdessä opiskeltava pitkä sielunhoidon koulutus ja perheneuvonnan koulutus kuin yhtenäistä kelpoisuutta luovaa, mietittyä, asiallista kirkon koulutusta?

Tuntuu oudolta, että näillä perusteluilla on saatu hiljaisuudessa vietyä asiaa eteenpäin. Henkilölle, joka ei asiaa tarkemmin tunne, perustelu saattaa antaa riittävän kuvan asiasta näinkin suuren päätöksen pohjaksi. Päätöksen tekijöinä ovat kuitenkin olleet kirkkomme piispat. Heiltä edellytetään seurakuntien työntekijäryhmien ammattitaidon tuntemusta. Ihmetyksellä ja surulla toean, että päätös, jonka piispainkokous on tehnyt, on suunnattu vahvistamaan pappiemme asemaa perustellen päätöstä toisten ammattiryhmien puutteellisella ammattitaidolla tai tuntuvilla pohjakoulutuksen eroilla.

Kirkon perheneuvonta perustettiin aikanaan palvelemaan väestöä erilaisissa perheen ongelmisissa. Perheneuvonnan perustaksi nähtiin hyväksikäyttää useamman ammattialan tietoa ja taitoa perheen moniin kysymyksiin vastaamiseksi. Tästä luovuttiin nyt.

Kirkko on kouluttanut työntekijöitään tuntevasti hyvin. Olemme saaneet yhdessä teologien kanssa tasavertaisen koulutuksen niin sielunhoidon, työnohjauksen kuin mm. perheneuvonnan

alalta. Koulutuksessa ei ole missään vaiheessa tullut esiin, että jokin muu ammattiryhmä kuin teologit olisi ollut kyvytön pohjakoulutuksensa vuoksi ottamaan koulutusta vastaan, päinvastoin, jokaisella on ollut toisilleen tunnustetusti annettavaa. Nyt jatkokoulutus yllättäen todetaan ongelmalliseksi pohjakoulutuksen vuoksi.

Mielenkiintoista on myös se, että terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen hyväksymiksi psykoterapeuteiksi/perheterapeuteiksi opiskellessamme yhdessä psykologien, sosiaalityöntekijöiden, ym. kanssa, ei missään vaiheessa noussut ongelmaksi pohjakoulutuksemme. Kirkon antama vankka koulutus ja työkokemus erilaisissa vaativissa diakoniatyön tehtävissä on koettu rikkaudeksi koulutusryhmässämme. Nyt kirkko hylkää ja mitätöi oman koulutuksensa ja käytännöstä saamansa kokemuksen ja palautteen osaltamme.

Mualla yhteiskunnassa korostetaan monialaista yhteistyötä, laaja-alaista ammatillista osaamista sekä kykyä liikkua rajapinnoilla toisin sanoen kykyä ylittää oman ammattialansa rajat. Em. päätöksessä on kannanotto siihen, haluaako kirkko toimia ajan haasteiden mukaisesti vai palata vanhakantaiseen ajatteluun.

Kirkon perheneuvonnassa tehdään tunnetusti hyvää työtä. Valintatilanteessa edellytetään psykologista soveltuvuutta ja sitoutumista perheneuvojakoulutukseen. Meillä monilla, mm. diakoniatyöntekijöillä, nuo psykologiset testit ovat jo takana ja kirkon perheneuvojakoulutus käytynä sekä lisäksi huomattava määrä muuta yhteiskunnallisesti tunnustettua terapiakoulutusta. Olisi mielenkiintoista tietää, omasiko piispoista kukaan siinä määrin käytännön tuntemusta, että olisi kyennyt kyseenalaistamaan päätökselle esitetty perustelu! Tai, mikäli päätös todetaan vääräksi, löytyykö nöyryyttä palata takaisin arvioimaan tilanne uudelleen.

Hillevi Suutala
diakonissa, psykoterapeutti
Äänekosken perhetukikeskuksen johtaja

Lausunto virkarakennekomitean mietinnöstä ”Palvelijoiksi vihityt”

Satakunnan Kanttori-urkuriyhdistys järjesti ylimääräisen kokouksen jäsenilleen 4.11.2002 Porin Teljän kirkolla asianaan virkarakennekomitean mietintö ”Palvelijoiksi vihityt”. Lausunto on tiivistelmä mielipiteistä ja kannanotoista kokouksessa käydyn keskustelun perusteella.

Kirkolliskokous on noin kaksi vuotta sitten nimennyt komitean pohtimaan kirkon virkaa. Yllättäen ja lähes salaperäisesti saatiin loppukesä-

tä 2002 tietoja jo julkaistusta valmiista mietinnöstä ”Palvelijoiksi vihityt”. Tutustuessaan kyseiseen mietintöön lukija hämmästykselleen huomaa, kuinka komitea on perusteellisesti jo valmistellut ja suunnitellut ”diakonaattiuudistuksen” käytännön toteuttamista. Valmiina on jo ehdotukset kirkkolain ja kirkkojärjestyksen muutettaviin pykäliin. ”Perusteellinen suunnittelu” lähemmin tarkasteltuna esim. ordinaatio- ja orientaatiokoulutuksen kohdalla on kuitenkin niin sekava ja hataralla pohjalta, että käytännön toteutus vaatisi suuria muutoksia ja perusteellisia uudistuksia niin tuomiokapitulin, hiippakuntien, rovastikuntien, Kirkon koulutuksen kuin ammatillisten oppilaitoksien resursseissa. Miten on mahdollista, että ilman kirkon työntekijöiltä kysyttyjä mielipiteitä on valmisteltu näin mullistavaa ja täydellistä kanttorin virkaan kohdistuvaa OHJUSTA?

Kirkkomusiikin vahvuutena on ilmaisuvoima, joka ulottuu sanojen taakse. Kanttoreilla on vaativa elämäntehtävä julistaa musiikilla, sanoilla ja sävelillä Jumalan suuruutta ja kunniaa. Jo pitkäaikainen koulutuksemme on evästännyt meitä JULISTA-MAAN MUSIIKIN KEINON EVANKELIUMIA – kirkkomuusikko ei koe tehtävänsä ensisijaisesti opetustyönä! Jostakin syystä virkarakennekomitean hatara perustelu näkee kanttorin työn ensisijaisesti kasvatuksen virkana, kun me kanttorit itse katsoimme kuuluvamme joko nimenomaan julistuksen virkaan tai puhtaasti musiikin virkaan. Eikö pelkkä muusiikon kutsumus siis enää riitä kirkon työhön? Jos me realistisesti katsomme eteenpäin kirkon työtä, näemme kirkkomuusikon musiikillisten taitojen kehittämisen ja monipuolistamisen erittäin tärkeäksi, mikäli haluamme, että kirkon toiminnassa vielä tavoitetaan ihmisiä.

Yleinen musiikkikoulutuksen korkea taso heijastuu kirkkomuusikon arkeen; on pystyttävä vastaamaan ajan haasteisiin myöskin kirkon ja seurakunnan sisällä, ja näin kehitettävä ja ylläpidettävä omia musiikillisia valmiuksia säännöllisesti harjoittelemalla sekä opiskelemalla. Missä on ammattitaitoisten ja koulutettujen kirkkomuusikoiden oikeusturva silloin, kun seurakunnat alkavat kutsua ns. sopivia henkilöitä kanttoreiksi? Nykyisellään kanttoreiden tutkinnot ovat jo niin moninaiset, että niiden tulkitsemiseen ja vertailemiseen tarvitaan asiantuntija. Onko niitä paikallisseurakunnissa? Pahimmillaan tilanne johtaa siihen, että seurakunta kutsuu jonkun mukavan henkilön kanttorin virkaa, joka mahdollisesti osaa hiukan soitella. Jos diakonaatin yhtenä tavoitteena on vahvistaa kanttorin virkaa, piilee nyt suuri vaara siinä, että kanttorin virka heikkenee ellei jopa romahda. Voidaan myös kysyä, mitä saavutetaan näin laajamuotoisella virkarakenteella. Esitetynkaltaista diakonaattiahan ei mikään muu kirkkokunta tunne.

Diakonaatti tuo tullessaan joukon oikeuksia, joita voidaan toteuttaa erityistapauksissa. Näihin kuu-

luvat mm. hautaan siunaaminen, avioliittoon vihkiminen (vai siunaaminen) ja sanajumalanpalveluksen toimittaminen. Mitä ovat erityistapaukset? Onko erityistapaus hankala esimies, joka katsoo kanttorin ehtivän toimittaa myös siunauksen, kun joka tapauksessa on paikalla soittamassa virsiä? Vai onko erityistapaus jo toistuvana ilmiönä koettu vaikeus löytää pappia toimittamaan kirkollisia toimituksia, kun pitkäaikaiset sairauslommat, vuosilomat, leirivapaat ym. syyt ovat esteenä seurakunnan perustehtävien hoitamiseen?

Suomen Kanttori-urkuriiliiton puheenjohtaja Marjukka Andersson väittää (Crux 6/2002), että virkarakenteen uudistamspyrkimyksillä on tavoitteena sekä kirkon koko jäsenkunnan hengellinen vahvistaminen että kirkon työntekijöiden hengellisen identiteetin vahvistaminen. Tekeillä olevan lissensiaattityön ”Kanttorin ammattikuva” (Leena Tiitu) kyselykaavakkeiden vastausten mukaan kanttorit omaavat huomattavan korkean ja vahvan työmoraaalin ja hengellisen identiteetin.

On vaikea käsittää, miten kanttoreiden virkaan vihkiminen vahvistaa koko kirkon jäsenkunnan hengellisyyttä. Luterilaisessa uskonkäsityksessä korostetaan musiikkia Jumalan luomistyön osana. Musiikki on meille Jumalan antama lahja – näin on meille kirkkomuusikoille jo opiskelijoina ja myöhemmin viranhaltijoina opetettu! Mitä vikaa on nykyisessä kanttorin virassa? Miksi meiltä ”ikuisilta musiikinopiskelijoilta”, ”ainaisilta harjoittelijoilta” ja sävelien soittajilta mitätöidään vuosikymmenien uhraaminen ja omistautuminen ammattitaitomme vaalimiseksi? Vaikkakin virkarakenteen mietinnön mukaan kanttorin työn pääpaino olisi edelleen musiikissa, kanttoreiden tulevat oikeudet saarnata ja suorittaa avioliiton tai hautaan siunaus muuttaisi työn painopistettä olennaisesti. Mittavat teologiset opinnot olisivat ehdoton edellytys Raamatun selittämiseksi ja tulkinnalle. Koska jo nykyisin kirkkomuusikon opintoviikot (180) ylittävät teologien vastaavat opinnot (160), olisi selvää, että kanttorin nykyinen laajamuotoinen ja monipuolinen koulutus jäisi historiaan. Moninaisten tehtäviensä sekamelskassa kanttorin ammattitaitoa olisi mahdotonta kehittää tai edes ylläpitää. Ns. lukkariaikaan, jolloin kanttori toimi eräänlaisena ”yleismiehenä”, olisi jälleen todellisuutta!

Kanttorikentän ääntä ei ole kuunneltu eikä haluttu kuunnella. Kun kirkolliskokouksessa hylättiin aikaisempi diakoniaattikomitean mietintö v. 2002, pyydettiin tuolloin kanttoreilta lausunto komitean ehdottamasta kolmijakoisesta virkamallista. Silloin vain 10 % vastaajista oli valmis hyväksymään kyseisen ehdotuksen. Nyt - painostuksen jälkeen - liittomme on pyytänyt lausuntoja jäseniltään jo julkaistun virkarakennekomitean mietinnön ilmes-

tyttyä!

Satakunnan Kanttori-urkuriyhdistys ry. vastustaa ehdotettua kolmisäikeistä virkauudistus- ➔

ta kanttoreiden osalta, ja toivoo, että mahdolliset uudet virkarakennesuunnitelmat tehdään yhteistyössä kanttorin viranhaltijoiden kanssa.

13.1.2003

Juhani Kemppainen
Keski-Porin srk:n kanttori
Satakunnan Kanttori-urkuriyhdistys ry:n
puheenjohtaja

Toivo Kokko
Kokemäen kanttori
Satakunnan Kanttori-urkuriyhdistys ry:n
sihteeri

Anne-Marie Grundstén
Porin Teljän srk:n kanttori

Anna-Mari Heikkilä-Mähönen
Kankaanpään srk:n kanttori
Satakunnan Kanttori-urkuriyhdistys ry:n
hallituksen jäsen

Suomen Kanttori-urkuriliiton toiminnanjohtaja vastaa:

Yllä oleva Satakunnan Kanttorit ry:n kannanotto on saapunut myös Suomen Kanttori-urkuriliittoon tammikuun loppuun mennessä pyydettyinä jäsenpalautteena. Liitto on saamansa palautteen pohjalta antanut lausuntonsa kirkolliskokouksen perustevaliokunnalle jo maaliskuussa. Koska Satakunnan Kanttorit ovat vielä halunneet julkaista mielipiteensä jäsenlehden sivuilla, ja koska osa heidän esittämistään väitteistä ilmeisesti perustuu tietämättömyyteen, eräitä asioita lienee syytä tässä yhteydessä oikaista.

Komiteatyöskentely on kirkossa ja yhteiskunnassa yleisesti hyväksi havaittu toimintatapa silloin, kun käsiteltävä asia on monimutkainen ja sillä oletetaan olevan kauaskantoiset seuraukset. Komitean jäseniksi pyritään valitsemaan henkilöt, joilla on kokemusta ja asiantuntemusta ei vain kyseisestä asiasta vaan koko toimintakentästä. Tehtyään perusteelliset selvitykset komitea julkistaa mietintönsä, johon sitten erilaiset intressitahot ja luottamuselimet voivat ottaa kantaa ennen kuin asiasta tehdään päätöksiä.

Ns. virkarakennekomitea aloitti työnsä tammiukuussa 2000 kirkolliskokouksen toimeksiannon mukaisesti. Komiteaan nimettiin edustajat kaikista niistä ryhmistä, joita asian katsottiin koskehtavan. Edellisessä kirkon virkarakenteen uudistamis- ta pohtineessa komiteassa, ns. diakonaattikomiteassa, ei ollut kanttoriedustajaa lainkaan. Kanttorit osoittivat tuolloin asiassa huomattavaa aktiivisuutta ja ilmaisivat halukkuutensa osallistua tämän-

tyyppiin kirkon kehittämishankkeisiin, ja niinpä uuteen komiteaan kutsuttiin myös yksi kanttoreiden edustaja.

Kanttoreita edusti virkarakennekomiteassa Lautasaaren seurakunnan kanttori Marjukka Andersson, joka toimii myös Suomen Kanttori-urkuriliiton puheenjohtajana. Vaikka Marjukka Andersson ei ollut varsinaisesti liiton edustaja, hän halusi kuitenkin liiton välityksellä pitää kanttorikuntaa mukana asian valmistelussa. Jo puolitoista vuotta siten, syyskuussa 2001 liitto lähetti jokaiselle jäsenlehen kirjeen, jossa pyydettiin jäsenistöä kertomaan Marjukka Anderssonille mielipiteitä ja ideoita tukiä tämän työskentelylle komiteassa. Virkarakennuudistuksen valmistelua on selostettu lukuisin kirjoituksin liiton jäsenlehdessä Cruxissa (ks. numerot 1,2,3,5,6/2002; 1/2003), ja asia on ollut esillä kaikissa liiton jäsentilaisuuksissa vuoden 2002 aikana. Palautetta jäsenistöltä tuli tässä vaiheessa valittavan vähän.

Komitean julkistettua mietintönsä "Palvelijoiksi vihityt" syksyllä 2002 kirkolliskokouksen perustevaliokunta pyysi kirkon piirissä toimivilta lausuntoja asiasta. Lausunnonantajien joukossa oli myös Suomen Kanttori-urkuriliitto. Heti lausuntopyyntön saatuaan liitto lähetti alaosaätoilleen kirjeen, jossa toivottiin kannanottoja asiasta. Myös yksittäisille jäsenille esitettiin sama pyyntö Cruxin ja liiton kotisivun välityksellä. Palautetta saatiin puolelta alaosaätoista ja tusinalta yksittäiseltä jäseneltä (ks. Crux 2/2003), ja siinä ilmenneet keskeiset kanttorikunnan näkemykset ja huolenaiheet on ilmaistu perustevaliokunnalle annetussa SKUL:n ja Suomen kirkon pappisliiton yhteisessä lausunnossa. Komitean jäsenenä toiminut liiton puheenjohtaja Marjukka Andersson ei jäävinä osallistunut lausunnon valmisteluun eikä sitä koskevaan päätöksentekoon.

Suomen Kanttori-urkuriliitto on kirkon piirissä tunnustettu kanttorikunnan edustaja, kuuluhan liittoon yli 80 prosenttia kanttorin virassa toimivista sekä suuri joukko eläkeläisiä ja kirkkomusiikin opiskelijoita. Liiton hallituksen ja puheenjohtajan valitsee liittokokous, jossa jokaisella jäsenellä on puhe- ja äänioikeus. Liiton jäsenet ovat perinteisesti valinneet hallitukseen päteviä ja aktiivisia kanttoreita eri puolilta Suomea. Puheenjohtaja, hallitus ja liiton palkattu henkilöstö tekevät monipuolista ja vastuullista työtä turvataksaan kirkkomusiikin tason ja kanttorikunnan hyvinvoinnin - myös tulevaisuudessa. Uskomme, että samat tavoitteet ohjaavat kanttoreiden paikallistakin yhteistoimintaa ja että näillä tavoitteilla on koko jäsenkunnan tuki.

Annamari Jokinen
toiminnanjohtaja
Suomen Kanttori-urkuriliitto – Finlands Kantor-organistförbund r.y.

Pannasta ja vallasta

Matti Peiposen kirjoitus (Crux 1/2003) pannasta ja vallasta oli ajatuksia herättävä. Onko pantapaitaan pukeutunut vallan käyttäjä vai vallan käytön kohde? Pantaahan tarvitaan taluttamiseen eli pannan kanssa käytetään aina talutushihnaa. Pappien valta lieene nykyisin vain hengellistä, kuten kai alunperinkin oli tarkoitus. Papeilla on valta antaa syntejä anteeksi. Papin lipereiden kutistuminen aatelisherran kaularöyheliöistä sokeripalaksi kuvaa hyvin maallisen vallan historiallista kehitystä. Nykypäivänä papintyöasu ei korosta virkaa vaan ammatillisuutta.

Sama demokraattinen kehitys on kulkenut sairaalamaailmassa. Ennen lääkäri oli valkoisessa takissaan kunnioitettu ja miltei pelätty. Nykyisin kaikki valkotakkiset tekevät samaa hoitotyötä, koska hoitotyön sisällön määrittely on muuttunut.

Panta on työväline papille siinä missä hoitajalle on valkoinen työasu. Panta on kuin vihreä valo jalankulkijalle: saa lähteä liikkeelle. On lupa lähestyä ja puhutella, koska pappi on työajalla liikkeellä. Pantapaita helpottaa seurakuntalaisia tunnistamaan paimenensa kauppaeskuksen parkkipaikalla ja kadun vilinässä.

Naispapiit käyttävät kiitettävästi pantapaitaa. Varsinkin naispappeuden alkuaikoina kansa ei voinut tietää seurakunnan monista naisista, kuka oli diakoni tai kanttori tai pappi. On jopa suotavaa käyttää pantapaitaa kaikkina työpäivinä. Sama sääntö toimii myös diakoniatyöntekijöillä. Se on ammatillisuutta, ei virkaa korostava merkki. Poliisi ohjaa liikennettä vain virka-asussa. T-paidassa ja shortseissa risteysessä huitova saisi kyydin hoitoon. Panta tukee myös ammatti-identiteettiä. Et voi niin herkästi ajaa päin punaisia tai ylinopeutta, kun olet autonratissa pantapaidassa.

Jos vanhalla polvella tai kirkosta vieraantuneilla ja yhteiskunnasta syrjäytyneillä on traumoja kirkon suhteen, ne hoidetaan vain luomalla uutta kulttuuria ja tuottamalla hyviä korjaavia kokemuksia. Muutama vuosikymmen sitten arvostettiin pappia, joka ilmes-tyi työpaikalle haalareissa. Häntä pidettiin persoonallisuutena ja hyvänä jätkänä, vaikka olikin pappi. Ennen tiedettiin, kuka oli pappi. Hänet kyllä tunnistettiin vaikka villapaidassa ja lapikkaissa. Mutta olisiko hän saanut hyvän jätkän maineen pantapaidan kanssa? Ehkä pantapaidassa olisi voinut olla myös hyl-ja "viran puolesta" ja olisi jäänyt aikaa myös kuuntelemiseen.

Nyt kun uusia pappeja astuu virkaan eläkkeelle siirtyvien tilalle, on jopa suositeltavaa, että he käyttävät papin tunnusmerkkejä aina, kun ovat työssä ja liikkuvat työaikana. Panta kertoo enemmän taluttajasta kuin talutettavasta. Tämä vaan täytyy talutettavan kertoa seurakuntalaisilleen. Parhaiten se tapahtuu luomalla miellyttävä ja turvallinen kohtaaminen asiakkaan kanssa.

Arja Penttinen
vs. kappalainen
Lohja

Pappisliiton uudet kotisivut on avattu

www.pappisliitto.fi

Rekisteröidy
myös jäsensivuille!

Papiston päivät 2004

SEURAAVAT PAPISTON PÄIVÄT PIDETÄÄN
JYVÄSKYLÄN PAVILJONGISSA
17. - 18. MARRASKUUTA 2004.

KYSEESSÄ ON VALTAKUNNALLISESTI
SUURIN PAPISTON KOULUTUS- JA
NEUVOTTELUPÄIVÄ -TAPAHTUMA.

TEEMASTA JA OHJELMASTA TIEDOTETAAN
SYYSKAUDEN CRUXEISSA.
PÄIVILLE ILMOITTAUTUMINEN
ALKAA KEVÄÄLLÄ 2004.

MERKITSE AJANKOHTA
JO NYT
KALENTERIISI!

Teologia ja käytäntö

Olli-Pekka Vainio
(toim.)

JOHDATUS LUTERILAISEN SPIRITUALITEETIN TEOLOGIAAN

Teologinen perusteos koostuu suomalaisten Luther-tutkijoiden painavista puheenvuoroista, jotka valottavat luterilaisen hengellisyyden peruskysymyksiä. Ovh. 48,70

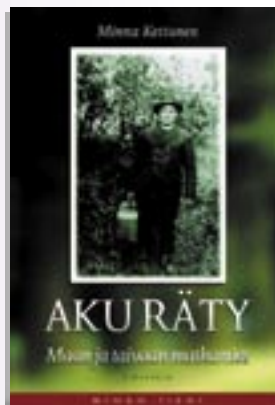
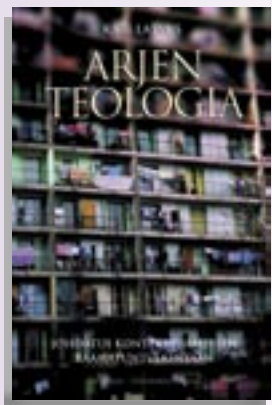

Elizabeth Raum
**HYVYYDEN
VOIMAN
IHMEELLISEEN
SUOJAAN**
Dietrich
Bonhoefferin
elämä

Elävä henkilökuvaa viime vuosisadan yhdestä merkittävimmästä teologista: lapsuus, opinnot, teologia, toiminta Saksan kirkossa. Ovh. 31,50

Kari Latvus
ARJEN TEOLOGIA
Johdatus
kontekstuaaliseen
raamatuntulkintaan

Mitä kuuluu vapautuksen teologialle tänään? Kokoava katsaus kontekstuaalisen teologian tähänastiseen historiaan Suomessa ja maailmalla. Ovh. 32,00

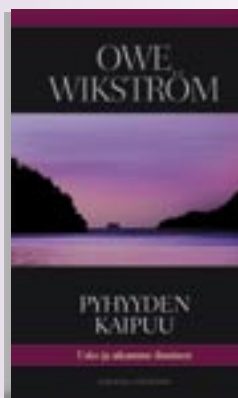

Minna Kettunen
AKU RÄTTY
Maan ja taivaan
matkamies

Uusia näköaloja maallikkosaarnaaja ja seurapuhuja Aku Rädyn työhön, elämään ja julistukseen. Ovh. 27,90

Owe Wikström
**PYHYIDEN
KAIPUU**
Usko ja nykyihminen

Wikström on hengellisen elämän johtava tienneyttäjä. Kirjaa tarjoaa materiaalia sekä omaan hengelliseen elämään että seurakunnan tilaisuuksiin. Ovh. 26,20

Kirsti Ijäs
SUKUPUU
Avain oman
elämän ja perheen
ymmärtämiseen

Sukupuu auttaa omien juurien hahmottamisessa mm. perheterapiassa. Kirjassa kerrotaan, kuinka sukupuu piirretään ja millaisia asioita se piirtäjälleen kertoo. Ovh. 29,60

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO

FINLANDS KYRKAS PRÄSTFÖRBUND

PERUSTETTU 14.1.1918

PUHEENJOHTAJA

Juha Kauppinen
Messukylän kirkkoherra, TT
Helakallionkatu 6 F
33580 Tampere
(03) 219 0203 (työ)
050 554 2427 (GSM)
s-posti: juha.kauppinen@evl.fi

PROJEKTISIHTTEERIT

Pastori Kaisa-Liisa Pehkonen-Suoranta
(09) 150 2455 (työ)
050 597 5231 (GSM)
s-posti: kaisa.pehkonen-suoranta@
pappisliitto.fi

*Liiton opiskelijatyö, toiminta nuorten pappi-
en tukemisessa, osavastuu koulutuskysymy-
yksissä, palvelussuhdeneuvonta.*

TOIMINNANJOHTAJA

TT Esko Jossas
(vuorotteluvapaalla 1.4.-31.10.)
(09) 150 2467 (työ)
050 511 6683 (GSM)
s-posti: esko.jossas@pappisliitto.fi

*Liiton yleinen johto, hallintoelinten päätösten
valmistelu ja esittely, liiton talous, edunval-
vonta- ja neuvottelutoiminta, opintomatkat,
palvelussuhdeneuvonta.*

TM Hanna Tervanotko (1.3.-31.10.)
(09) 150 2467 (työ)
040 560 8352 (GSM)
s-posti: hanna.tervanotko@ pappisliitto.fi

*Projektit, liiton opiskelijatyö, neuvonta opiske-
lijoiden harjoittelu-, mentorointi- ja työllisty-
miskysymyksissä, toiminta nuorten pappien
tukemisessa.*

APULAISTOIMINNANJOHTAJA

Pastori Hannu Ronimus
(vs. toiminnanjohtajana 1.4.-31.10.)
(09) 150 2466 (työ)
050 542 3664 (GSM)
s-posti: hannu.ronimus@pappisliitto.fi

*Alaosasto- ja koulustuotoiminta, Cruxin
päätoimittaja, liiton tiedotustoiminta, opin-
tomatkat, Papiston päivät, hallintoelinten
pätösten valmistelu ja esittely, palvelus-
suhdeneuvonta.*

TOIMISTOSIHTTEERIT

Heli Meinola
(09) 150 2653
s-posti: heli.meinola@pappisliitto.fi

Jäsenyysasiat, aloasastot, opintomatkat.

Anne Taanila
(09) 150 2657
s-posti: anne.taanila@pappisliitto.fi

Laskut ja kirjanpito, luottamusmieskurssit.

JOHTAJIEN SIHTTEERI

HSO-siht. Tuula Anttonen
(09) 150 2453
s-posti: tuula.anttonen@pappisliitto.fi

*Esittelijöiden sihteeri, hallintoelinten pöytäkir-
janpitäjä, Cruxin toimitussihteeri, matka- ja
kokousjärjestelyt, Internet-kotisivut.*

TOIMISTO

Akavatalo, Rautatieäisenkatu 6, 00520 Helsinki
Avoimna arkisin klo 9.00–15.00. **Fax** (09) 148 5875
kotisivu: www.pappisliitto.fi
s-posti: suomen.kirkon@pappisliitto.fi

ERITYISKOULUTETTUIJEN TYÖTTÖMYYSKASSA

Asemamiehenkatu 2,
8 krs., 00520 Helsinki
puh. (09) 150 21
ma, ti, to 9–11
ke 9–11 ja 13–15
fax (09) 272 1212
s-posti: erityiskoulutettujen.tk@erko.fi
www.erko.fi

DIAKONIA- TYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

DIAKONIARBETARNAS
FÖRBUND

PERUSTETTU 15.6.1958

PUHEENJOHTAJA

Leena Vanne
Tapiolan diakonissa
Vanhan-Mankkaant. 14 E 13
02180 Espoo
(09) 8625 0431 (työ)
040 546 5193 (GSM)
s-posti: leena.vanne@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Diakonissa, terv. hoit.
Riitta Hiedanpää
(09) 150 2287 (työ)
040 516 5557 (GSM)
s-posti: riitta.hiedanpaa@dtl.inet.fi

Liiton yleinen johto, edunvalvonta- ja neuvottelutoiminta, hallintoelinten päätösten valmistelu, esittely ja täytännönpäätös, palvelussuhdeneuvonta.

JÄRJESTÖSIHTEERI

Diakonissa,
TtM Raija Pyykkö
(09) 1502 286 (työ)
040 7650 477 (GSM)
s-posti: raija.pyyko@dtl.inet.fi

Ammatilliset kysymykset, tiedottaminen, opiskelijatyö, alaosastotoiminta.

TOIMISTOSIHTEERI

Yo-merkonomi
Pirjo Heikkinen
(09) 150 2487 (työ)
s-posti: pirjo.heikkinen@dtl.inet.fi

Jäsenyysasiat, kirjanpito ja maksuliikenne, materiaalitilaukset, mökkivaraukset.

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoinna arkisin klo 9.00–15.00
fax (09) 877 7397
kotisivu: www.dtl.fi
s-posti: diakoniatyontek.liitto@dtl.inet.fi

SUOMEN KANTTORI- URKURILIITTO

FINLANDS KANTOR-ORGANIST-
FÖRBUND

PERUSTETTU 15.6.1907

PUHEENJOHTAJA

Marjukka Andersson
Lauttasaaren kanttori, DU
Myllykallionrinne 2 B 15, 00200 Helsinki
040 513 6235 (GSM)
s-posti: marjukka.andersson@kolumbus.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Valt. maist.
Annamari Jokinen
(09) 150 2445 (työ)
040 865 6630 (GSM)
s-posti: annamari.jokinen@
suomenkanttori-urkuriliitto.fi

Edunvalvonta, palvelussuhdeneuvonta, tiedotus, opiskelijatoiminta, kv-asiat.

TOIMISTOSIHTEERI (VS.)

Nina Järvensivu
(09) 1502 446 (työ)
s-posti: nina.jarvensivu@
suomenkanttori-urkuriliitto.fi

Jäsenyysasiat, maksuliikenne.

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoinna arkisin klo
9.00–15.00
fax (09) 2787 177
kotisivu
www.kolumbus.fi/skul/
s-posti: kanttori.urkuriliitto@kolumbus.fi